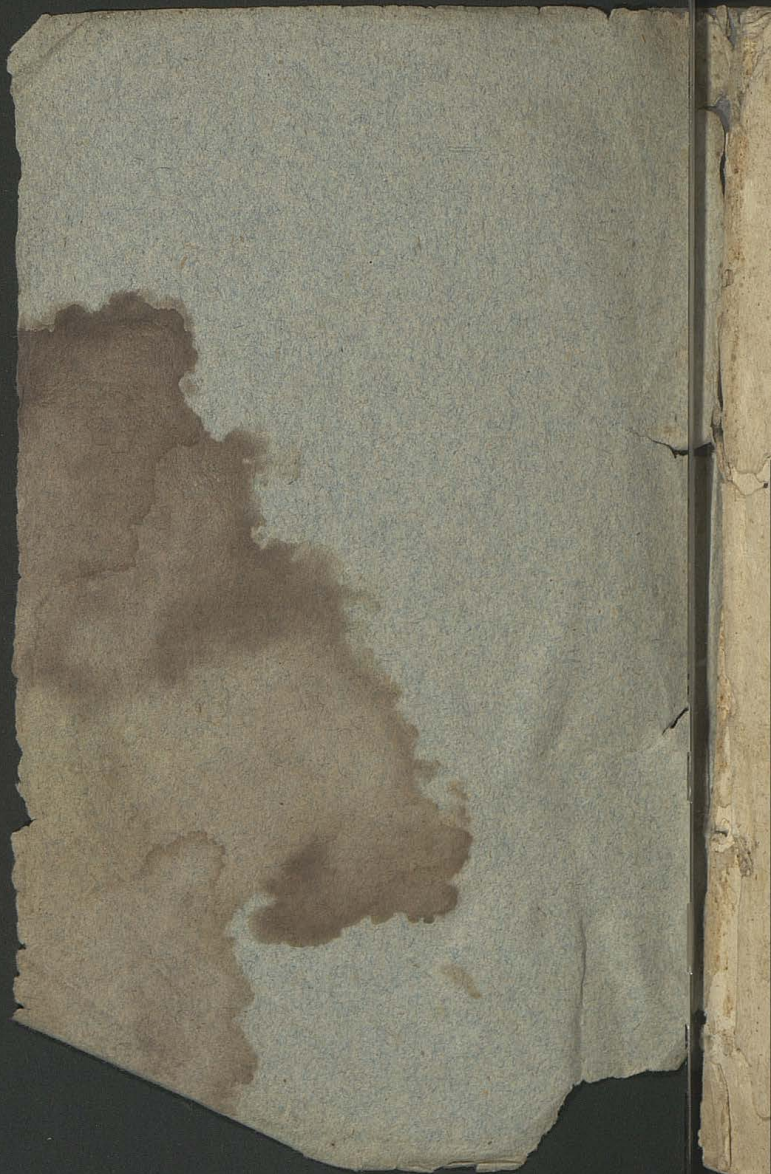
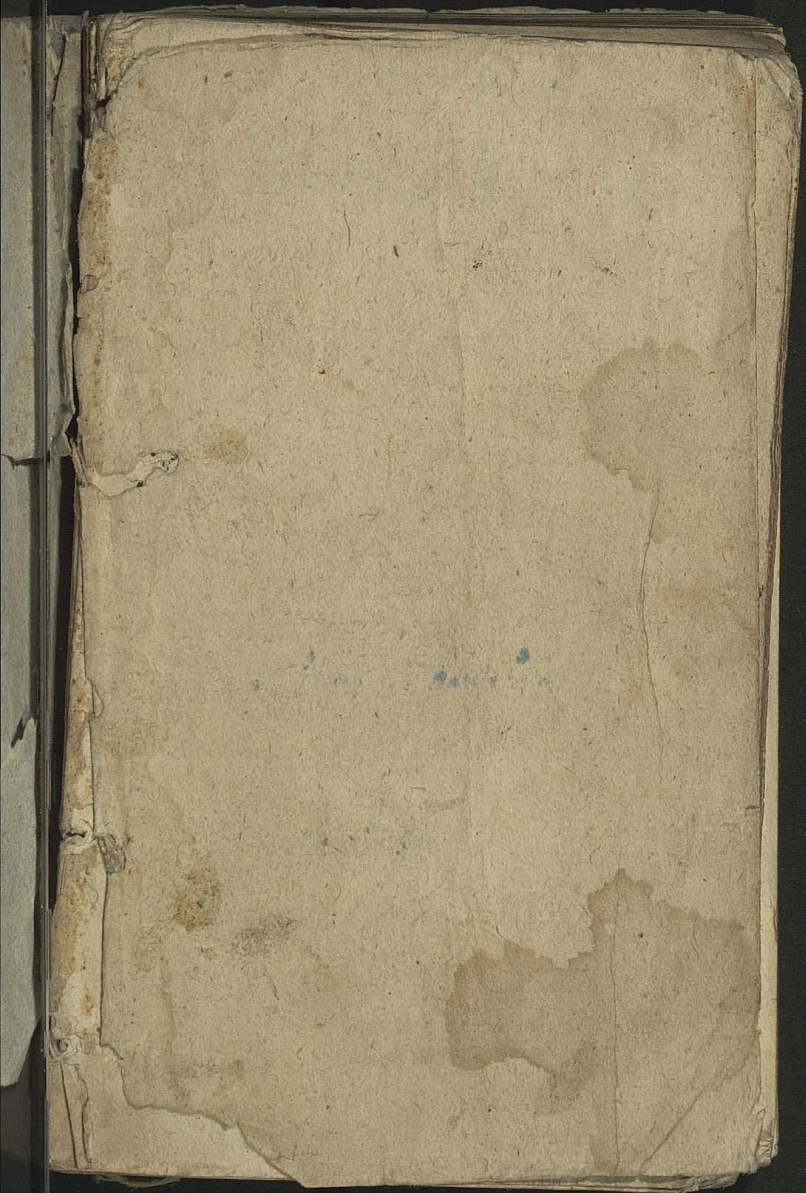

V

no
2
:
:

Faint, illegible handwritten text in blue ink, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible handwritten text in blue ink, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

S
A

EF

S
S.
C
C

R

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
G N E S N E N S I S
EREMITÆ CAMALDULENSIS

A
STEPHANO DAMALEVICIO
S. D. CANONICORVM REGVLARIVM
*Congregationis Lateranensis ad San-
ctum Nicolaum Calisttensi Prepo-
sito, & per Archidiecepsim Gne-
snensem librorum Censore Or-
dinario ex antiquissimis
gravium authorum* *Chronis,* *Argentini.*

E X C E R P T A

Anno partus Virginei

Quo

RoMæ ALEXANDEr Papa Coronat opes

Romæ Typis Ignatij de Lazaris, 1661.

Varlavizæ vero Anno Domini 1714.

R E I M P R E S S A

e. II. 20.

IN AVITUM INSIGNE
CELSISSIMI PRINCIPIS.

I.

Inscripti Regum trabecato Nomine FLORES,
Coelica sunt etiam Nomina ferre pares.
Hoc igitur Divus cingit se Flore ROSINUS,
Ut grato citius fragret odore Lechis.

II.

Cessit victa suas Salomonis gloria dotes,
Szembekij Floris dum radiavit Honos.
Ast ubi Patritium junget Bogumilus odorem
Stellifero Numen ponet in axe ROSAS.

A D
CELSISSIMUM PRINCIPEM
D O M I N U M
D. STANISLAVM
S Z E M B E K

ARCHIEPISCOPUM
G N E S N E N S E M

Regni & M. D. L.
P R I M A T E M

Quantum à caelis Domus
Tua aestimetur, jam cognoscimus
cum sub ejus tecta & DIVI HOSPI-
TES recipi exambiat PRINCIPVM
CELSISSIME. Quid enim non
libenter petant has aedes: in quibus
(j.k.) nulle

nulle arte præterquam virtutis colun-
tur, Crimenq; ab illis tam longè distat
quàm ab ipsa probitate. Vagentur ali-
bi liberè, per palatia fastus & ambitio,
pateant nonnullorum a tria die noctuq;
insomnibus vitijs, accumbat mensis lu-
xus, aureis Cubilibus stertat jaclantia,
ludat non sine illusionè conscientie in-
hortis insolentia, inter famulorum gre-
ges regnet dissolutio; tædeat multos, quin
& pudeat, non convivere familiarius
probris, maximumq; Magnatum pute-
tur nefas, carere nefandis, tanquam
etiam isti soles umbras admitterent;
apud Te supra id maximè excubatur,
ut ejusmodi turbæ omnis à religiosissi-
ma aula aditus præcludatur. Cum
namq; magnum sis Polonie Numen
incolere non potes, nisi aut Cœlum
aut templa, obsequiaq; detrectas, quæ
jugum Divine & humane legis excus-
serunt

serunt. Placet Tibi decor externus,
si & animus non squalleat, non abhor-
res sibilantia serica, si probitatem non
exsibilent, gaudes Tuos spectare divi-
tes, si una non careant opibus innocen-
tie. Vnde si virtus terris deperiret,
non alibi quæreretur quam Domi Tue
imò tu ipse à singulis, singularum vir-
tuum Imago colereris, quarum effigiè,
adeo refers vivam, ut ille omnes Tu
unus esse videaris. Que nobis etas
pientiozem Te ostendet Numam? Cu-
jus sudoribus rigata Ecclesie vinea in
dulces protuberat botros sanctimonie.
Restituisi templis reverentiam; fati-
scentem Divinorum honorem erexisti,
emorientem in Clero pietatis animam
Tuo spiritu redanimasti. Iam non u-
nam sponsa Christi ornanda sibi ex Tue
doctrine floribus contexuit coronam,
metimus uberes ex Ecclesie agro fru-

Etus quos Tu inseminali, non marcescunt Archidiaeceseos lilia, quia Tuâ indefessâ coluntur sollicitudine. Nec mirum iniquum enim putas ad superbiam tantum non ad Religionis fulcrum Archipresuleum gestare scipionem, Caput primis ligari tenijs, & mentem non esse amore superum obligatam, Crucem in pectore præferre, & Crucis zelum à corde exulare. Odisti exanimes statuas, sæpius iste Insulis graves, purpuris tumide, gemmis & tantum illustres, Vultum Pontificum non munus exhibent, Tu mitrâ cum supra alios emineas, infra neminem indignis Primatiali honore reptas operibus, tantò magis in hoc Culmine admirandus, quòd in illo subsistas sine ruina probitatis. Plures altiùs levati, gravius virtutem præcipitarunt, & soli publico propiniores, cæcutiunt ad aspectum pietatis,
Tecum

Tecu
rior
omne
dorati
quoq
rimu
& P
rum
ties
proc
PR
SIA
gen
scep
pro
Te
pro
fabu
rora
mal
Tu

Tecum, quo levatur sublimius, eo secu-
rior à casu, gaudet Te videre supra
omnes, in quo ab omnibus suprema a-
doratur. Nec pro aris solum, pro patrijs
quoque penetibus, ardentem Te expe-
rimur Flaminium, partiris inter superos.
& Patriam curas, oblitus Tui, illo-
rum memoriâ. Ne libertas Lechica to-
ties ab infamibus petita & impetita
procis rapiatur, invigilas diligenter.
PRIMATVM PRVDENTIS-
SIME, Regibusq; & legibus corri-
gendis Te provisum non ignarus, ita
sceptra revereris, ut audaciam certâdi
pro publica salute nō deponas. Habēt
Te lachrymæ populi pro se oratorem,
pro quibus dum facundius, quam olim
fabulis duntaxat celebris Hercules pe-
roras, Catenas fundis ad dissolutionem
malorum restringendam. Modestiam
Tuam laudibus interturbare non au-
demus.

demus; major hæc quam ut eam nostri
margines capiant. Principem fasces
& tituli ostentant, demisso unum ex
nobis loquitur, nemini inaccessus, tam
facilis obtutibus omnium quam votis
occuris, nec pensas quantum Tua
Tibi concedat Authõritas; sed
quantum nostra necessitas indigeat.
Demittis Te ad omnes hoc ipso Cel-
sissimus, gaudeſq; subvenire singulis non
rogatus. Ita cum nulla cum virtute
ad Superum propinquitatem non acce-
das, familiaritate tamen cum subditis
preſtas, quam ita Tibi singularem
reddidisti, ut si omni virtute deſitue-
reris, hæc una dignum Te faceret toti
terrarum orbi moderando. Et id est
quod Cælites intra Tua limina invitat,
imò etiam trahit, ſimillimus illis in
Te animus; gaudent Tuo conſortio,
quem honoris ſui preſidio gaudere non
ignorant

ignor
PV
ME
dican
gnis,
ſe me
Tuo
Nec
gnoſc
mini
mas
Pre
Tu
ſucce
tant
poſte
Mu
exem
ille
obten
quod

ignorant. Admitto jam PRINCI-
PVM BENEVOLENTISSI-
ME & nostrum Bogumilum, verius
dicam Tuum, qui iisdem Tyaris insi-
gnis, eadem Cathedrâ sublimis, parum
se mereri de Superis putaret, nisi & de
Tuo in terris patrocinio mereatur.

Nec magna petit, Tuum duntaxat a-
gnosce, & nemo non suum volet, ne-
miniq; ardentiozem Illius Cultum Pri-
mas Tua authoritas non imperabit.

Precessit Te Archipresule is fascibus,
Tu sanul & virtutum & dignitatis
successor vel ideo servatus, ut aras
tanti Pontificis servares, servatas ad
posteritatis transmitteres venerationem.

Multum illi debes, parata sanctitatis
exempla que imitareris invenisti, plus
ille Tibi, cujus virtutum vestigia ne
obtererentur, Tuis operibus effecisti,
quod gloriosius, nomen Illius ne fato tē-
parum

porum morererur; Tu Stanislaus non
desinis animare. Nihil deniq̄, cum
Illo Tibi non commune, Generis &
Purpure Pæstum equè floridum, pie-
tatis in Superos fervor idem, uterque
Patronus Lechie, Ille in Cœlis, Tu
in terris causam eius fortiter propugna-
tis. Radijs eum illustrarunt astra, quò
tamen orbi magis inclarescat, amoris
flammas à Te expectat. Elucescent
tunc iste, ubi curâ & promotione Tuâ
votivis tota Archidiecesis nomini eius
ignibus coruscabit. Meretur honorem
Tutelarium Poloniæ, qui communem
cum ipsis agit Regni patronatum.
Promove itaq̄, Archipræsulum Glorio-
sissime Divi Antecessoris Tui cultum,
ille pro temporanea sibi impetrata in
terris solennitate, eternam Tibi in cœ-
lis impetrabit.

Ex voto.

Obligatissimi Ordinis Camaldulensis.
Eremitarum, ad Varfaviam.

L
Bogun
piscop
ctum,
sæ; E
reling
bratio
profite
dis A
cupit,
Por
plicat
ante d
nia Ec
nam a
Kor A
blatio
Eccles
Colleg
Rever
centius
Capitu
mutuis
dination
sorum

Protestatio Authoris

LEctor adverte ab immemorabili Bogumilum, ut infra ex mea serie Archiepiscoporum Gnesnensium, sanctum esse dictum, ore tantum populi, non solenni Ecclesie; Et quæ modo exarata legis, in eo statu relinquo, quem seclusis hisce meis lubricationibus obtinebant. Idque tam sanctè profiteor, quam decet eum, qui sanctæ Sedis Apostolicæ filius obedientissimus haberi cupit, ab eaque in omnibus dirigi velit.

Porro sanctum vocatum, & ei vota supplicationesque publicas fieri solitas, ante ducentos amplius annos testimonia Ecclesie metropolitanæ ostendunt nam anno Domini 1443. Vincentius Kot Archiepiscopus Gnesnensis ita oblationes ad Tumulum S. Bogumili in Ecclesia Dobrovensi disposuit cum Collegio Metropolitano.

Ex
serm:
Arch:
Gnesn
in vit:
hujus
Sancti
III.

Reverendissimus in Christo Pater Dominus Vincentius Archiepiscopus, cum presatis Dominis de Capitulo Gnesnensibus superius, habitis tractatibus mutuis inter se super offertorio Dobrovo, talem ordinationem fecerunt. Vt Plebanus recipiat offertorium in toto de Altarijs, & alias oblationes.

Quantum

Quantum autem de offertorio quod offertur ad Tumbam S. Bogumili; ibidem in Dobrovo, prefatus Dominus prepositus eum supradictis Dominis vult, & ita ordinat: quod medietas dicti offertorii quod offertur ad tumbam, fiat ad murum, ad quam medietatem recipiendam & conservandam constituit Honorabilem Albertum Plebanum in Turek, medietatem autem residuam, Plebanus Dominus Osha, & successores sui recipiat, pro suis usibus, & pro sustentatione ministrorum Ecclesie convertat dicti offertorii de eadem Tumba S. Bogumili. Cera vero que offertur ibidem in Ecclesia Dobrovo pro Divini cultus administratione plebanum & Vicarios de eadem cera prefatus Dominus Albertus Plebanus in Turek teneatur retinere ceram pro luminibus ad Divina celebranda quantum sufficeret decenter. Residuam vero ceram si extat seu extabit, ipse Dominus Albertus tenebitur vendere & pecuniam cum aliis pecuniis quas accipiet, videlicet medietatem de tumba fideliter conservabit & congregabit & congregata Domino prosperante, incipiet murare Ecclesiam in Dobrovo de consilio Dominorum pradiatorum. Signa autem que fiunt ad meritum eiusdem Sancti idem Dominus Plebanus in Turek fideliter, & diligenter conscribat, & ad sua Protocolla reponat. Actum in Generali Capitulo, post Festum S. Adalberti penultima Mensis Apris: die Mercurii, Anno Domini 1443. Presentibus Dominis P. de Grandi Preposito. Joanne Decano

Decano,
Andreas
anne Ca
N. Gleb
Lascario
vo Luf
Stezamp
bno &
magna c

Decano, Joanne Archidiacono, Joanne Cantore,
Andrea Scholastico, Joanne Forman Custode, Jo-
anne Cancellario, Jaroslao, Joanne de Rudzieia
N. Glebocki, Mathia Drya, Andrea Jaczkowski,
Lascario Stanislao Bielanski, Joanne de Brizoste-
wo Luskone, Joanne Falonis, Magistro Thoma
Stezanpinski, Nicolao de Niewiesz Jacobo de Dam-
bno & Jarando, Prelatis, & Canonicis. ad sonum
magna campana congregatis.

Stephanus Damalevicius.

S.

A.

C.

G.

S.

can

ste

um

sla

V I T A
S. BOGUMILI
A R C H I E P I S C O P I
G N E S N E N S I S X I V .

C A P U T I .

Gentis Roseæ in Polonia Origo.

SA N C T U S Adalbertus,
Bohemus natione, Gen-
tis Roseæ, quæ Rosam in
campo rubro, albam gerit pro
stemmate, Comitum Libicensi-
um hæres, Slaunici, & Strzezy-
slavæ illustrium parentum filius

2 *Vita S. Bogumili,*

S. Rômualdi Eremitarum Camaldulensium Patriarchæ, discipulus cum frustra iterum, Moguntino Archiepiscopo in Romana Synodo sollicitante, & sũmo Pontifice Gregorio V. mandante, ad Cathedram Pragensem: Fuisset reversus: obtento consensu sanctæ sedis Apostolicæ, nisi resipiscerent Pragenses, & sui Pastoris monitis obtemperarent, barbaris gentibus Evangelium prædicandi, in Ungariam primùm, deinde in Poloniam venit; ut nova, plantationis Vineæ Domini Sabaoth germina, salutari Christianæ doctrinæ irrigaret imbre, comitibus

Archiepiscopi Gnesnensis 3

bus imparem laboris, instituti
Sancti Romualdi, Eremitis Ca-
maldulensibus, Christiano & Pa-
pante, ac Gaudentio, sive Ra-
dzino fratre germano, tum &
Poraio, quem divina providen-
tia nefario furori Bohemorum,
in alios fratres sancti Episcopi,
Sobonem, Spicimirum, Sobe-
slaum, zimissum, & Ceslaum,
grassanti subtraxerat, secum as-
sumptis. Ex quibus Gaudentium
sive Radzinum, in Cathedram
Gnesnensem pro se suffecit, pro-
bante Gregorio V. Pontifice
Maximo Ottonis III. Impera-
toris cognato magnis ipse fru-
stra precibus sollicitatus à Polo-

nis ut laborem ex colendis neophitorum moribus, ex ea Cathedra Doctor & Archipræsul impenderet. Qua in re, ne prorsus vota, & desideria recens ad Christum conversæ nationis, videretur contemnere; summam, & compendiū doctrinæ Christianæ, lingua vernacula conscriptum à Polonis decantandū, cum Gaudentio Fratri reliquisset, quod usq; in præsentem diē, in templis, domibus, & aciebus olim militaribus, decantari usitatum fuit ipse ad prædicandū infidelibus Prussis Evangelium, perrexit. Ubi coronam martyrii, remo primū à nauta percussus

cuff
lanc
depr
feria
non
ptin

Bog

P

in P

fium

gavi

viti

dier

milu

lao

Archiepiscopi Gnesnensis

cussus graviter, septem deinde lanceis, à barbaris confossus, adeptus est die 23. mensis Aprilis feria sexta magna Anno Christi nongentesimo nonagesimo septimo.

C A P U T II.

Bogumili parentes, & præceptor.

POrajus autem frater ipsius germanus, sumpta conjugē in Polonia, Comitum Libicensium nomen, & stirpem propagavit, ex qua genuini hætedes aviti, Rosæ albæ, candoris prodierunt Boguphalus, & Bogumilus germani fratres, ex Nicolao de comitibus Libicensibus,

in Bohemia, stirpe Poraia ori-
 undo, in maiore Polonia, Gne-
 snensi Castellano, primariae di-
 gnitatis in Serratu Polono viro,
 & Catharina Gryphia, Comitū
 de laxa sorore, foemina lectissi-
 ma, parentibus piis; ac Deum
 timentibus prognati, in Villa
 hereditaria dicta Cosminco,
 prope Dobrovum pagum Ar-
 chidiaecesis Gnesnensis, Archi-
 diaconatus, & territorii Unie-
 ioviensis, Palatinatus Syradien-
 sis. Hi ab infantia in timore
 Domini, & pietate Christiana
 instituti à parentibus, literis e-
 tiam humanioribus pueritiam
 excoluerūt, in Gymnasio Gne-
 snensi

Archiepiscopi Gnesnensis 7

gnensi, sancto præceptore curâ
illorum institutionis sustinente,
Ottone Bambergiensi Episco-
po; qui quamvis & ipse illustri-
bus in Suevia Comitibus, Patre
Bertholdo, & matre Sophia na-
tus esset, tamen orbatus paren-
tibus, ad eam devenerat egesta-
tem, ut cum Grammaticæ præ-
cepta, itemque Pœtas, & Phi-
losophos, tenaci memoria com-
plexus esset, nec haberet sum-
ptus, ad studia sublimiora ne-
cessarios, in Poloniam, quæ tunc
nobilissimum pretiosissimarum
Sapientiæ mercium extitit em-
porium venerit, & ludum lite-
rarium ibi cū authoritate Prin-

cipis docendi; aperuerit. Cancellarius deinde factus Boleslai primi Polonorum Regis, & ab eo ad Henricum Quartum Imperatorem legatione functus, Episcopatum Bambergensem, mortuo Ruberto eius Diœcesis Episcopo, ejusdem Imperatoris promotione, consecutus est, à Paschali Summo Pontifice confirmatus, & ipso die Pentecostes á eodem consecratus. Sub tanto præceptore, posteaquam Grammatices & humaniorum studiorum tyrocinium deposuissent in Patria, ad colendas severiores Musas, animumque perpoliendum Theologiæ, ac
iuris

Archiepiscopi Gnesnensis 9

juris Canonici peritia, Lutetiam
Parisiiorum sufficienti, ac libe-
rali sumptu instructi, missi sunt.
Vivebat tunc S. Bernardus, Cla-
ræ Vallis, Ordinis Cistercien-
sium Abbas, qui per totum or-
bem, sanctitatis instituti sui, lō-
gè latèque ita fragrantiam spar-
ferat, ut ipso superstite, tria
monasteria, Andreoviense, Lu-
onense, & Lasdense celeberrima
in Polonia fuerint fundata &
liberali fundatorum munificen-
tia dotata. Eius Ordinis, cum
diligenter in Galliis sanctimo-
niam circumspexisset Bogupha-
lus, postquam divinarum Sci-
entiarum opibus auctus, una
cum

cum fratre Bogumilo, in patriā fuisset reversus, nihil cunctabū-
 dus, quod firmo & constanti a-
 nimo Theologiæ sacræ incum-
 bens, deliberaverat, exequi sta-
 tuit: seque, spreto fallacis mun-
 di fuce, vanisque ipsius pollici-
 tationibus, & illecebris sæcula-
 rium deliciarum damnatis, so-
 dalitio Cisterciensium, in mo-
 nasterio Luknensi, quod nunc
 Wagrovecense dicitur, solenni
 professione addixit.

CAPUT III.

*Bogumilus Ecclesiam Sanctissimæ
 Trinitatis edificat.*

PORRO natu maior Bogumilus
 mēsurā præclari sui nominis
 fortu-

Archiepiscopi Gnesnensis II

fortunato implens omine, omnem huc operam contulit, ne desiderio passu, minoris vestigia consecraretur fratris; qui jam nomini suo Bogufali (Dei laudem id sonat, idiomate Polonico) satis videbatur respondisse, in holocaustum divinæ laudis, religiosa professione consecratus. Sancta igitur excitus æmulatione, cepit & ipse cogitare diligentius, quomodo per stabilia virtutum exercitia, Deo charus (quod dictio Bogumili, sua significatione deposcit) evaderet. Atque imprimis cum Deum strenuè, ac fortiter amando, se id consecuturum speraret, impulsu

pulsu Divini spiritus, inter Deum & se reciprocante amicitia, omnes peccandi occasiones, quam accuratissimè subterfugere constituit. Cum vero administrationem bonorum, ad se obitu parentum devolutorum suscepisset, frequentius Dobrověsem pagum, oculis & animo lustrare consueverat, tanquam locum, ab omni negotiorum strepitu semotum, proindeque cœlestium bonorum contemplationi maximè idoneum: speculando præsertim collem, inter altas quercus editiorem, duplici fluviorum Nyr, & Vartæ, anfractu, aditum in lucum opacū
inter

intercludēte, circumfluum; cuius loci opportunitatem, cum attentius considerasset, ante omnia quæ digesserat animo, proposita, Christum bonorum suorum cohæredem scripsit, certa illorū portione Parocho, qui curam Dobrovensis populi gereret, attributa; & templum ad laudem, & gloriam Sanctissimæ Trinitatis, sub eius patrocinio de plantis abiegnis, quæ arbor cariei non obnoxia in ævum durat, extruxit: atque ab Archiepiscopo Gnesnensi Joāne Primo, ritu solenni dedicandum procuravit. Placebant hæc in Dei gloriæ propagationem
ado-

adolescentis studia Gnesnensi Archiepiscopo, qui iuvenem, ut post ædem divino nuncupatum cultui, se quoque in eius laudem vellet mancipatum: sic enim Dilectus Deo & hominibus, iuxta nominis sui elogium censeretur posset. Non inuitis accepit auribus Archipræfulis avunculi sui admonitionem, eò etiam facilioribus, quod iam de vitæ statu deligendo, matura deliberatione hinc inde perpensis consiliis, & prudentum responsis, non amplius ancipiti distraheretur hallucinatione, sacerdotalis munus officii, firma cogitatione complexus.

CA-

CAPUT IV.

In aulam se Archiepiscopi cōfert.

Subductis ergo rei domesticæ rationibus, Archiepiscopum non multò post sequitur ad arcē Unieioviénsensem, & in album relatus aulicorum, munus Cancellarii ab eo sibi demandatum, magna fide, ac diligentia obit. Non fidebat ætatis lubricæ fragilitati, aulæ inconstantes blanditia à qua plerumque monendi libertas, & veritatis candor exulare solet, circumspecta cogitatione, revolvens; proinde fidum ianitorem, portis sensum affixit, timorem Domini: cavens

vens, ne quid illuc introgrederetur, quod castimoniam mentis, & corporis ullo modo possit contaminare, aut saltem carnis appetitui reluctantes, labefactare conatus. A Societate illorū, quibus Deum offendere, pro parvo ducitur, magnopere abhorruit, pluris tempus aestimavit, quam ut illud vanis aulicorum occupationibus, & ludorum levitati, putaret impendendum. Otium detestatus, nunc orando, nunc scribendo, nunc legendo laborum, & curarum tædia temperavit; honestis nonnunquam deambulationibus, & amicorum colloquiis, intensas animi

animi vires remittere contētus. Induit panopliā strenuus Christi miles, omnium earum virtutum, à quibus plurimum præsidii, propugnandæ castitati esse solet, maximè autem jejuniis, in obsequium spiritui, rebellem carnis vigorem, subigere habuit usitatum, quorum tam religiosus cultor extitit, ut non modo vigiliis Sanctorum, & quatuor temporum observantiam, unica refectioe transigeret, verum etiam quavis sexta feria, ob memoriam Dominicæ passionis, tantum puer teneret rigorem, ut ne particulam quidem panis, sero degustandam sibi

B

per-

permitteret. Quadragesimam
per novem integras septimanas,
more majorum servavit exactè.
Ultra quos jejunandi modos, ab
Ecclesia Catholica præscriptos,
vel diuturna Polonorum tradi-
tione usurpatos, frequentius
voluntarias corpori castigando
inedias, sicut & cicilia, humi-
cubationes, vigiliis, flagellatio-
nes, genuflexiones, brachiorum
in modum crucis extensiones,
diuturnas stationes, & cætera
ejus generis, macerandæ carnis
instrumenta crebrò adhibuit,
quibus inexpugnabile scutum
orationis adjunxit, gloriosissi-
mæ Virginum Virgini Deiparæ
majo

majorem in modum supplicans, ut propositum castæ mentis, sui clientis tutelari ope, contra infestos mundi, carnis, & Caco-dæmonum insultus, defendere dignaretur; *Sciens Dæmonum plagas, & carnis innatas appetitiones, quibus assidue vexamur, difficile esse sine Beate Virginis auxilio ut sedare queamus.* His exercitationibus, sensim adolescentiam à fallacis mundi vanitatibus abducebat, ad iugem Divini Numinis cultum, in statu Sacerdotali eam disponens, quod propositum iam inde à puerilibus annis conceperat. Itaque quasi legem animo fixit

perpetuam, natu maiores revereri, æqualibus non invidere, inferiores non contemnere, amicos in via virtutis occurrentes, impensius omnibus officiis colere, omnem ambitionem ab actionibus excludere, in iisque solam Dei spectare gloriam, & amorem, sobrietatem amare, ab inutilibus sermonibus linguam compescere, piorum librorum lectioni ac meditationibus rerum cœlestium vacare, aures a verbis detractorum, & a scurrilibus aulæ iocis averruncare & quævis arma virtutum, à Sãctis Patribus, quibus se totũ adverso ictus Vaferrimi serpētis muni-

muniret mutuari; ita ut omnes, quos aliqua virtute consideraret excellere, sibi ad imitandū ob oculos statuerat, iamque ipsa ferii vultu compositione, & motum animi, corporiqve moderatione specimen quoddam vitæ Anachoreticæ, in adolescentia præferre videbatur. Mirabantur omnes aulici, tam gravem, imperturbati propositi, constantiam: ob quam illum, & sincere diligebant, & religiosa quâdam observantiâ verebantur; ut illo præsentē, non auderent quidquam castis molestum auribus proloqui, neque indulgere ludis, aut vanis auli-

corum facetiis & oblectamentis præsumerent. Fuit in aula Bogumilus juvenis, cor senile gerens, *omnibus officiosus, nulli onerosus, devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum, Domini servus, proximi socius, mundi Dominus, superiora habens ad gaudium, æqualia ad consortium, interiora ad servitium.*

CAPUT V.

De vite statu deliberat.

CONSIDERABAT Archiepiscopus mores in juvene, ad omnium virtutum harmoniam rectè concinnatos attentius,

ma-

Archiepiscopi Gnesnensis 2

magno suo solatio; agens Summas Numini gratias, quod sibi talem in vinea sua cooperatorem destinasset; itaque vocato ad se adolescenti, qui jam tunc a sacris Canonibus definitæ ad Sacerdotium fuit ætatis desiderium, quod antea sibi circa cōsecrationem Ecclesiæ Parochialis Dobrovensis exposuerat, iteratis vicibus gravi persuasione inculcat, identidem asseverans, quòd strictam tremendo judici rationē esset redditurus, de talentis sibi concreditis, nisi vellet justis obsecundare monitionibus, atque usuram talentorum, in alimoniam familiæ do-

minicæ, fideliter convertere, super eam, per sacerdotii Ordinem, constituendus. Gratias agit primo Archipræsuli, pro paterno erga se affectu, & benevolentia: inducias deinde ad tempus Ordinum à jure præfixum, sibi concedi poposcit, intra quod matura deliberatione peracta, se ad tam excelsi muneris officium disponeret Digressus ab Archiepiscopo, cæpit sublimis fastigii celsitatem accuratè speculari, & eo periculiosioris præcipitii ruinam considerare, quò altiùs apex dignitatis emineret, intra se diligenter expendens. *Grandis digni-*

tas

tas
ina
sum
No
nuij
mio
lum
mu
quo
qua
jolla
circ
nec
bis
fice
cun
pus
exp

tas Sacerdotum, sed grandis ruina si peccant, letamur ad ascensum, sed timeamus, ad lapsum.

Non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quanti meroris de sublimioribus corruisse: Nec enim solum pro nostris delictis reddemus rationem, sed pro omnium, quorum abutimur donis, & nequaquam sumus de eorum salute solliciti. Tanta verò sollicitudo, circa unius animæ lucrum est necessaria, quanta universi orbis divitias lucramento, non sufficeret negotiatori. Tandē, cum frequentius Archiepiscopus, Ecclesiarum necessitatem exponeret, & verbis pluribus,

charitatem erga proximorum salutem exaggeraret, pro qua Filius Dei de cœlis descendit; atque in super illum potentis obedientiæ terreret autoritate, tandem Bogumilus, voluntatem hanc Dei esse interpretatus, in re tanti momenti, quanti esset sua, & proximi salus, majorum qui vices Dei obeunt in terris, non refragari consuetus, victas spontè dedit manus auctoritati, persvadentis Archiepiscopi. Nimirum *bonus obediens dat suum velle, & suum nolle, ut possit dicere paratum cor meum Deus, paratum cor meum, paratum quodcumque præceperis face-*

face
obea
prox
custo
tem
ita o
segr
innu
den
dus
Pres
infig

F
mul

*facere, paratum ad nutum citius
obedire, paratum tibi vacare,
proximis ministrare, me ipsum
custodire, & in cœlestium con-
templatione requiescere.* Eum
ita dispositum, à populi turba
segregat Archiepiscopus, inde
innumerum Cleri refert, ac tan-
dem per omnes Ordinum gra-
dus, ritè legitimèque promotū,
Presbyteratus sacro charectere
infignit.

CAPVT VI.

Fit Sacerdos humilis

FACTUS ex obedientia Sacer-
dos Bogumilus cœpit cu-
mulatiùs cœlestium immissio-
num

num dona sentire, atque jam Deo, qui consumens ignis est, propior factus, sacrique amoris incendio liquefcere, & fluens tanquam cera à facie ignis, sese in abyffum nihili, cum profunda humilitate demittere. Nam ea est veræ humilitatis conditio, ut quò propius divinæ Majestatis gloriam speculatur, eo magis se indignam divini sermonis consortio recognoscat. Secus hic omnino accidit, quam in humanæ conversationis frequentia videamus evenire: ubi diuturna familiaritas, extremi contemptus esse solet occasio. Non enim
 ani-

A
 anim
 quoc
 gnet
 quo
 reco
 vere
 máje
 nem
 scen
 est f
 Exc
 fectu
 scen
 fragi
 gitan
 mem
 irret
 Dei

anima fidelis, & verè humilis, quòd eam sponsus cœlestis dignetur alloquio, aliquid in se, quo tantos mereatur favores, recognoscit; Sed verecunda reverentia, & modestia, coram májestate suprema, in cognitionem sui nihili profundius descendit nec pensat, ubi nunc est sed ubi fuit, dum non fuit. Excitabat Bogumilum, ad perfectum in hac virtute, reminiscencia miseræ conditionis, & fragilitatis humanæ, *semper cogitando, quid sibi deesset, repetès memoria, ubi fuit secularibus irretitus curis, aut iudiciorum Dei sententiam metuens, Et secū*
que.

quærens, ubi erit; aut cum mala
vitæ præsentis attendens, & so-
lenter mærens, considerabat ubi
esset: aut cum bona superne pa-
trie contemplabatur, quæ quia
nondum adipiscebatur, lugens
conspiciebat, ubi non esset; illud
tantum usurpans cum tædio:

Quemadmodum desiderat cer-
vus ad fontes aquarum ita de-
siderat anima mea ad te Deus.

Illam verè secutus est humili-
tatem, quæ omnium virtutum
est in nobis origo, in propria ra-
dice charitatis pullulans, & per-
durans; non quæ se molli vultus
compositione ostentat aut mo-
desto corporis gestu venditat,

aut

aut fracta verborum voce insinuat. Sed quæ puro cordis affectu, per vilitatis suæ recognitionem, coram Deo se proster- nit. Sunt enim plerique in mundo, qui volunt esse humiles, sine despectu, bene vestiti sine sollicitudine: delicata pacis possessores, sine labore, alijs detrahentes, mordaces ut canes, dolosi ut vulpes, superbi ut leones, intrinsecus autem lupi rapaces, mellis dulcedinem, id est inanis gloriae, & latentis lasciviae ut ursi quærentes. Volunt esse sine auctoritate iudices, sine visu testes, postremò falsi accusatores, & omni veritate carentes. Illam coluit Bogumilus
humi-

humilitatem, quæ in timore Domini fundata, propriæ infirmitatis conscientia, in ima deprimitur, & sincero corde se Deo, & in officiis suæ vocationis, cum fiducia divini auxilii fideliter obeundis, & præstanda in pœnis, & ærumnis obedientia, & exhibendo debito aliis honore, subicit. Corde se credebat indignum honoribus, & ore confitebatur ad sacerdotium se nullis meritis, sed sola dignatione misericordiæ Domini, vocatum. Itaque reputans animo puritatem Angelicam, quæ sacerdotii dignitati annexa est, imbecilles vires

res ad excipiendum manibus
Dominum, *sub quo curvantur
qui portant orbem:* ad portan-
dum eum qui *tribus digitis mo-
lem terræ* appensam gerit, ad
sustinendam illius maiestatem,
*qui sedit super Cherubim, & Se-
raphim;* ad luctandum cum Deo
Israel forti, humili oratione di-
sponebat; modò cum Centuri-
one indignum se tanti hospitis
præsentia corde sincero pronũ-
tians, modò cum Elisabetha
hilari gestiens voluptate, mira-
bundus exclamans: *Unde mihi
hoc ut Dominus meus ad me ve-
niat,* nunc cum Abrahamo pul-
verem se ac cinerem, in conspe-

Et tu divinæ maiestatis profitens,
nunc se peccatorem cum san-
cto Petro recognoscens, nunc
cum prodigo filio, indignum
videre altitudinem cœli se repu-
tans, nunc divini fretus auxilii
fiducia, cum Davide lætabun-
dus occinens: *Calicem salutaris
accipiam, & nomen Domini in-
vocabo: nunc omnes animi, cor-
porisque facultates ad laudan-
dum creatorem divini psaltis
fervore provocans: Benedic a-
nima mea Domino; & omnia
que intra me sunt, nomini san-
cto eius. Benedic anima mea Do-
mino: & noli oblivisci omnes re-
tributiones eius.*

CAPUT VII.

Orationibus insistit.

Igitur singularem Dei bonitatem, & gratiam vocationis ad tam excelsæ dignitatis apicem recognoscens, & cum fide-
li Samuele, promptum se, ac hilarem ad obsequium, vocanti Deo exhibere fatagens, orationis adminiculum adimplendum tam ardui negotii munus, adhibuit. Præter divini officii pensum, quod diebus singulis, juxta ritum & ordinem Provinciæ Gnesnensis, devotè attentè ac fideliter omnipotenti Deo exsolvebat, magnam tem-

poris partem, orationi mentali tribuere solitus erat, jaculatorias (ut vocant) preces, identidem ferventi spiritu intericiēs:

Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum: & liberator meus: Deus meus adiutor meus & sperabo in eum.

Protektor meus & cornu salutis meae: & susceptor meus. Laudans invocabo Dominum: & ab inimicis meis salvus ero. Domine, nomen tuum, & memoriale tuum, in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo, in precordiis meis vigilabo ad te: Anima mea liquefa

que facta est, ut dilectus meus locutus est mihi. O Deus meus, noverim Te, noverim me; utinam te summam bonitatem omnes homines cognoscant, & peccare desinant, & condignas gratiarum actiones, pro beneficiis universæ creaturæ tuæ tibi persolvant. Excessivam Redemptionis humanæ charitatē, cum iucundissima voluntatis inflammatione, & ardentissimo imitationis, in cruciatibus Domini nostri Jesu Christi, virtutum expressarum, desiderio, tenerrima compassione medullitus liquecens, contemplantatur.

Officium gloriosissimæ Virginis

nis Matris Dei, horis Canonicis adiungebat, & coronam illius, cum interno quodam supernæ dulcedinis gustu, & animi serena voluptate, quotidie recitabat. Invaluerat iam tunc pia in Polonia consuetudo, (nam simul cum Evangelio, cultus erga Deiparam in partes nostras devenit) angelicas salutationes ad numerum annorum quibus in terris morata est, replicandi: eamque sexagesies, & ter salutandi, singulis Salutationum decadibus Dominica oratione adiuncta, qui mos orandi, a sancto quodam Eremita, ipsa Deipara ipsum edocente, (ut fide-
li ma-

li maiorum traditione accepimus)profluxit. Hunc supplicandi ritum Advocatae nostrae, nunquam intermisit Bogumilus, puero sibi à piis parentibus traditum: cuius devotionis evidēs argumentum est, lapideus globus grandior, quales Eremitae, ac nostri peregrini plerumque gestare solent, in eremitorio suo, inter quatuor quercus inventus, quem magni muneris loco ferebat Matthias Lubiencki Archiepiscopus Gnesnensis, eximius Deiparae cultor, qui in honorem ipsius, regali magnificentia, basilicam à fundamentis erexit Lovicii: & alteram

Uniejovii, magno sumptu restauravit, & concameravit. Sed ad Bogumilum revertamur, & modum quo se ad operandū tremendo sacrificij mysterio, disponebat, prosequamur. Iacebat pronus humi, manibus in formam crucis extensis, largo lachrymarum imbri, præ dulcedine spiritus, profilientium terram irrigabat: Christi Domini exemplum imitans, qui prolixius Patrē orans in horto, cum lachrymis, & sanguineo sudore, se ad cruentum Sacrificium, in ara crucis pro nobis offerendum, præparabat. Commendabat suas Angelis preces, supre-

sup
das
tito
est
gelo
plic
poen
fect
inec
Vir
ut
ma
con
cess
rita
inte
rō
riar

Archiepiscopi Gnesnensis. 41

supremo Domino præsentandas, non exiguo ipsorum portitorum solatio. Nam *Oratio est animæ sanctæ præsidium, Angelo bono solatium, Diabolo supplicium, gratum DEO obsequiū, pœnitentiæ laus, religionis perfecta gloria, spes certa, sanitas incorrupta.* Implorabat supplex Virginis DEI paræ patrociniū, ut cuius mater extitisset purissima, ad ejusdem conficiendum corpus & sanguinem, sibi necessariam impetraret a Filio puritatem. Flagitabat Cœlitum intercessionem, potissimūm verò illorum, in quorum memoriam rem divinā facturus erat.

42 *Vita S. Bogumili.*

Propitiabat Numen divinum animabus fidelium defunctorū, ac eò quidem ferventiùs, quò majore vivorum, in extrema constitutos necessitate, consideraret indigere suffragio; deprecans majestatem altissimam, ut hostiæ salutaris interventu, pœnis, ergastuli Purgatorii, reos dignaretur absolvere. Liquefcebant mens Sancti, cœlestibus perfusa delicijs, quoties sacrificium sacrosanctæ Missæ, immensæ charitatis erga genus humanum pignus, offerebat: ut dulces lachrymæ ab oculis celebrantis, in ipso cordis, distillatæ divini amoris æstu, meditullio,

ditullio, quādoque sacro altaris
linreamini .asperſæ, prorump-
perent.

CAPUT VIII.

Suscipit Ecclesie Dobrovensis curam.

VAcatur interea Dobrovensis
Ecclesia parochialis, San-
ctissimæ Trinitatis, cuius curā,
& administrationem defert Bo-
gumilo Archiepiscopus, tan-
quam illius nuper exstructæ, ac
dotatæ, patrono, & villæ Do-
mino hæreditario. Nihil refrā-
gatur obediens Sacerdos, iussis
Antistitis; accipit non invitus
provinciam, divinitus sibi, ut
interpretabatur voluntate Ar-
chiepiscopi, oblatam; conscius
autem

autem infirmitatis suæ, supremi bonorum omnium largitoris gratiam, & auxilium precatur, ad majora usitatarum virtutum adnitens incrementa. Diligentè attentione secum revolvit, magnum esse dilectionis DEI argumentum, in curam salutis humanæ incumbere, & animarum pretioso CHRISTI sanguine redemptarum, vigilantem gerere sollicitudinem. Magno igitur amoris divini æstuans incendio, & quòd diligere proximum tanquam se ipsum maius sit, omnibus holocaustomatibus, & sacrificiis considerans: quemadmodum pro se,

ita

Archiepiscopi Gnesnensis 45

ita & pro populo summæ majestati offerebat sacrificium, in quo dulcedo suavissimæ charitatis, tanquam in proprio fonte degustatur. *Majorem nempe hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis, cujus animæ positionis, sive mortis, annunciatio est Sacrosanctæ Missæ Sacrificium, juxta illud oraculum Apostoli: Quotiescunque enim manducabitis Panem hunc, & Calicem bibetis, Mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Et in hoc est Charitas: non quasi nos dilexerimus DEVM, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit Filium*

Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Nimirum hoc est vinculum dilectionis DEI primum erga nos, & nostræ cum illo, ac inter nos unionis, quam tantopere DEUS amat, ut qui eam sciderit, Sacrificium de manibus illius oblatum repudiet, ipso dicente Domino: Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris; quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari Fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Quoties igitur ad tesseram Christianæ Charitatis & communionis

munionis æternæ gloriæ pignus
in divinissimo Eucharistiæ Sa-
cramento, percepturi fideles
accedebant, toties bonus Pastor
dilecti Discipuli mandatum illis
inculcabat: *Diligamus DEVM*
quoniam DEVS prior dilexit
nos: si quis dixerit quoniam di-
ligo DEVM, & Fratrem suū
oderit, mendax est. Qui enim
non diligit Fratrem suum, quem
videt, DEVM quem non videt,
quomodo potest diligere? Et hoc
mandatum habemus à DEO:
ut qui diligit DEVM, diligat
& Fratrem suum. Proponebat,
& CHRISTI Domini testamen-
tum; summæ dilectionis erga

nos plenum: *Mandatum novū do vobis: ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes, quia Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinvicem.* Sic Bogumilus quemadmodum Charitate DEI, ac proximi se urgente, Sacerdotiū adiit, ita primum officium esse Sacerdotis, in cordibus fidelium tam excellentis virtutis radicare plantationē, existimavit; proinde plurimum operæ pastoralis in eo posuit, ut omnia mutuarum offensionum, in populo suo tolleret scandala, dissensionum causas, ex animis irarum

A
iraru
radic
verò
Chri
ret o

Dilig

SA
tic
cerd
veræ
tum
rum
quit
cogi
inæst

irarum vepribus Sylvescentibus
radicitus extirparet: dulcem
verò fraternæ dilectionis, &
Christianæ concordiaë, infere-
ret olivam.

CAPVT IX.

*Diligenter administrat Sacra-
menta.*

Sacramentorum administra-
tioni, (quod alterum est Sa-
cerdotis officium, & eximium
veræ Dei dilectionis argumē-
tum) illorum præsertim, quo-
rum ommissione salus æterna ne-
quit obtineri, sedulus inhæsit;
cogitans, ne aliquando pretium
inæstimabilis lytri, sua incuria

D

in

in aliqua Christi periret ove :
proinde frequenter populum
admonuit, ne infantium pro-
craftinaret baptismum demon-
strans, in quanto versetur peri-
culo infans nondum salutaris
unda baptismi tinctus, utpotè
qui mancipium sit, infensissimi
generi humano Tyranni, qui
quidvis audet in eos, qui hæ-
reditatem æternæ salutis per
gratiam baptismi sunt adituri ;
quod si de vita periclitaretur
nasciturus puer, formam pro
illo casu, materiamque bap-
tismi docebat obstetrices, mo-
nebatque seriò, ne quid minue-
re, vel addere auderent, quod
sub-

substantiam interverteret, maximè necessarii, ad vitam æternam obtinendam, Sacramenti: pròximas puerperio fæminas hortabatur, ut pænitiæ Sacramento culpas delictorum expiarent, inter spem, ac metum vitæ, mortisque sub Eve maledictione constitutæ; quam doctrinam etiam, longū, & periculosum iter ingressuris, navigaturis, militibus prælium inituris & ægritudine aliqua lecto affixis, crebro inculcabat ne tunc primùm Sacerdotem, ad excipiendâ peccatorum suorum confessionem, vocarent, cùm in extremo vitæ

discrimine positos, vix sensuum, rationisque compotes, ac quod exinde sequitur, vix gratiæ divinæ capaces, amittendæ salutis æternæ periculo supina illos negligentia obijcit. Ipse interim tam sanos, quam ægrotos parochianos, libenter invisebat, illos in prospera rerum affluentia, ad gratiarum actionem Deo debitam, & eleemosynam pauperibus, pro Christi nomine impertiendam invitās: hos autem ad tolerandas ægritudinis molestias patienter adhortans, paterna ijs consolatione proponens, morbos, qui nobis à Deo immittuntur, vel futuro

tutorum peccatorum esse amuleta vel præteritorum satisfactoria remedia. Si quos autem longiori, vel graviori ægritudine in periculum vitæ adduci animadverteret, ad muniendū se Sacro divinissimæ Eucharistiæ Viatico, suaviter inducebat, & inductos eo benignè refocillabat, svadens ne unctio- nis extremæ Sacramentum post- ponerent; cujus ea vis, & ef- ficacitas esset, ut reliquias pec- catorum, præsertim venialium deleret: ac proinde fortiter Christi athletas, ad resistendū hosti calcaneo insidianti, cor- roboraret; & corporis etiam sa-

nitatem, quandoque juxta Dei beneplacitum, restitueret. Sva-
debat sanis, ut ægrotos liben-
ter visitarent, & necessitatibus
eorum, animi & corporis, quis-
que pro sua virili subvenirent:
ipse in ijs quæ docebat, alacri
præiens exemplo. Inter alia
misericordiæ opera, ut mortu-
orum funera ducerent, & in se-
pulturam pauperum, ditiores sū-
ptum facerent, hortabatur; co-
piosam ejus commiserationis
retributionem in operibus san-
cti Tobiaë declarando: ipse pi-
etatis hoc officium Christianæ
nunquam oblata occasione in-
termittēs, & proprio sum-
ptu

ptu iusta pauperibus persolvēs.
Ne autem quis desiderare posset in eo, aliquod sollicitudinis pastoralis officium, & ejus culpā se perijsse coram supremo Judice justè queri posset, assiduo se intra limites parochiæ continuit, convivia luxum redolentia, tam parochianorum, quam vicinorum nobilium devitando. Ubi tamen, quando, & quibus speraret suam præsentiam, ac potissimum simplicibus profuturam. Semper se comem, benignum, lenem modestum affabilem, & cunctis accessu facilem exhibebat; cibo, potui, somnoque parcius indul-

gens, ut in vigili pastoralis officii statione; ad reficiendas suae fidei commissas oves, Sacramentorum mysteriis, noctu, diuque esset expeditus.

CAPUT X.

Predicationis talento fideliter negotiatur.

NEC verò illud obscurum est Dei, & proximi dilectionis indicium, talenta divinitus sibi tradita in negotiationem caelestium margaritarum, & usuram, lucrumque animarum familiae Domini, liberaliter expendere. *Hunc enim servum fidelem, atque prudentem, praeposi-*

Archiepiscopi Gnesnensis 57
positum familiae significat, comoda
atque utilitates sibi commis-
si populi curantem. Qui si dicto
audiens, & praeceptis obediens e-
rit, id est, si doctrinae opportuni-
tate, & veritate infirma confir-
met, disrupta consolidet, depra-
vata convertat, & verbum vite
in aeternitatis cibum alenda fa-
milie dispendat, atque haec agens,
hisq; immorans deprehendatur:
gloriam à Domino tanquam di-
spensator fidelis & villicus utilis
consequetur, & super omnia bona
constituetur; id est, in Dei Gloria
collocabitur. Naetus erat natu-
rae beneficio praecclaras ad per-
svadendum dotes Bogumilus,
justam-

justam uiri staturam, quæ nec proportionis, & symmetriæ totius corporis partium excederet mensuram, nec ab ea quavis parte deficeret, latera firma, vocem sonoram, vultûs graviter compositi majestatem, sermoni etiam conferente gratiâ facie liberali. Sed in his omnibus plus operabatur fervens proximi charitas, ardens propagandæ divinæ gloriæ zelus, indefessum Sacrarum, literarum studium, sanctorum patrum lectio, beneficiorum Dei, maxime redemptionis humanæ meditatio & virtutum, quas auribus mentibusque instillabat audito-

ditorum, in se ipso expressum
exemplar. Æstuabat cor ejus
divini amoris incendio tam va-
sto, ut totum orbem illo igne,
quem Christus Dominus, *Venit*
in terram mittere conflagrare
desideraret. Quidquid ad Dei
gloriam opportunum videret
amplificandam, nullo modo si-
bi negligendum putabat, tan-
quam fidelis talentorum Do-
mini dispensator. Quidquid de
suggestu dicturus erat populo,
sive vitia detestaturus, sive vir-
tutes commendaturus, sive sup-
pliciorum æternorum pænas e-
xaggeraturus, sive felicitis bono-
rum operum retributionis gau-
dia

dia explicaturus, siue beneficiorum Dei, & in his potissimum redemptionis generis humani magnitudinem enarraturus, siue ad poenitentiam de sceleribus admissis peccatores, hortaturus, omne illud intra prae cordia, & flagrantis Dei amore cordis medullas, decoquere, lachrymis foras erumpentibus usitatum habebat, non prius populo, quam sibi magister. Nulla sibi quantumvis elaborata, & ad profectum proximorum accommodata sapiebat oratio, siue contio, quam non suavi dulcissimi nominis Jesu commemoratione, condivisset. Nomen quippe

Archiepiscopi Gnesnensis 61

quippe hoc divinum, sciebat esse *oleum effusum*, quod & odorem salutis halaret, in vitam æternam anhelantibus, & foetores peccatorum dissiparet, proficientibus virtutum splendores illuminaret, tepidos accenderet, fessos recrearet, pusillanimes corroboraret, & igni charitatis liquefactas mentes, in consortium divinæ naturæ misceret. *Neq̄ enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus in quo nos oporteat salvos fieri,*

Quoties autem nomē hoc salutiferum, vel Deiparæ Virginis Mariæ pronuntiandum illi fuit, tam in Ecclesia, quàm ex-

tra

tra, toties cum demissa reverentia caput inclinabat, & exemplo docens, & verbis quandoq; rudem admonens plebem, quæ nã sacrosanctis nominibus veneratio deberetur.

CAPUT XI.

Doctrinam Christianam rudi populo explicat.

ET quàmvis tanquam ignitus Seraphim, maxime in Votis haberet, voluntates hominum ad Dei amorem, plurimorum ipsius beneficiorum recordatione, inflammare, tamen ad captum hebetis plebeculæ, sese demittens, comprimis necessaria

Archiepiscopi Gnesnensis. 63

cessaria scitu doctrinæ Christianæ capita, vulgaris sermonis simplicitate, adhibitis etiam, ubi res posceret similitudinibus, præsertim circa Sanctissimæ Trinitatis, Incarnationis Dominicæ, atque sacrosanctæ Eucharistiæ mysteria, & alios fidei articulos, explanabat. Maximus autem illi labor fuit, in extirpandis paganæ superstitionis reliquiis. Nam quamvis per fidem Christo adhæsissent, à centum jam, & amplius annis Poloni, tamen indocile vulgus, somniorum conjecturas, vanas observationes, & diversas divinationes in humanarum actionum

num

num eventibus eo retinebat obstinatus, quò diuturniore majorum consuetudine circa priscam idololatriam fuissent radicata. Præceptorum ergo Decalogi errabundis ovibus diligenter materiam elucidabat, docens tam medendi modos, qui fundamentum in connexionne causarum naturalium non haberent, quàm sortilegia, incantationes, magiam, necromantiam, & quasvis divinationis species, à diaboli fraudibus, & pacto seu expresso sive tacito promanare; ac proinde qui talibus occupantur, aut credunt, primo præcepto divino repugnare

gnare; reliqua illis in ordine Dei præcepta retexens, & obligationem illorum, sub peccati mortalis reatu, & salutis æternæ dispendio, annuntians; *quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur.* Commendabat illis testamentum sancti Adalberti Martyris, sive canticum Polonis, antequam iret in Prussiam relictum, in quo is præcipua quædã Christianæ institutionis capita, brevi compendio, pro faciliori reminiscencia complexus fuerat, potissimum cultum, & venerationem Dei-paræ Virginis, redemptionis humanæ mysterium, & invo-

E

catio

65 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cationem sanctorum continēs,
atque ut illud devotè cantarent,
hortabatur. Multi quidem &
graves sancto labores, in tam
difficili rudis plebeculæ cultu-
ra exātlandi fuerunt, eos tamen
solabantur dulces percepti fru-
ctus, in populo simplici, & sin-
cero corde monitis pastorali-
bus, obsequente. Monebat a-
gricolas, ut vita suos tempera-
rent, alternis operibus, labores,
ne sollicitudo rerum tempora-
lium, intentionem animi, ab ijs
quæ ad cultum Deo exhibendū
pertinent, averteret: tum etiā
frequenter insinuabat illis, ne
ad ullum opus peragendum
sefe

fese accingerent, nisi prius actus omnes diei præsentis, ad Dei gloriam collimarent, quod dū, festis celebribꝫ opere servili abstinentes, & sacrosanctum Missæ sacrificium audientes, fideliter exequerentur, magna sollicitum exhilarabant voluptate pastorem: qui sancta æmulatione, & ferventi zelo, quas auditorum mentibus virtutes optabat inferere, illas à trunco, & radice sui exempli, luxuriantibus surculis transplantabat, ita svaviter ad currendam mādatorum Dei viam, populum alliciens, imó fortissimè pertrahens, signorum gratiam, à Chri-

67 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sto Domino credentibus pro-
missorum, uberem consecutus.
Quantis enim ille cæcis in via
veritatis errantibus, & de sum-
ma iam in profundum rupe pen-
dentibus, amissum reddidit visũ,
& illum, quo Christus videretur,
reparavit intuitum? Quantorum
auribus surdis, & infidelitatis
obturatione damnatis, ad perci-
piendam vocem cœlestium man-
datorum, pretiosum infudit au-
ditum, ut vocanti Deo ad mise-
ricordiam responderent per obe-
dientiam? Quantos intrinsecus
vulneratos, Angelici oris arte, &
orationũ, ab infirmitate curavit?
Quantos per longam incuriam,
pecca-

peccati labe resolutos, & quadã
lepræ contagione perfusos, castiga-
tionibus, & exhortationibus ex-
piando, Deo in se operante, mun-
davit? Quantorum animas vi-
ventes in corpore iam defunctas,
& delictorum mole obrutas, ac
sepultas, ad emendationem, tan-
quam ad lucem vocando, Deo
resuscitavit, ut Domini sui admi-
randus imitator iam mortuas
Deo, è contrario mortificet vitali
morte peccato?

CAPUT XII.

Constituitur Decanus Ecclesie
Metropolitane.

GRatificaturus tantis virila-
boribus Archiepiscopus,

69 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Decanali eum in Ecclesia Me-
tropolitana, Gnesnensi digni-
tate condecorat, nihil prefan-
tem: procul enim aberat à viri
sancti moribus, illud *Subtile*
malum, secretum virus, pestis
occulta, doli artifex, mater hy-
pocrisis, livoris parens, vitiorum
origo, tinea sanctitatis, excaca-
trix cordium, ambitio. Non mu-
nus illi ab obsequio, vel à ma-
nu, vel à lingua aditum para-
vit ad dignitatem, quibus viis
eniti plerumque solent ambiti-
osi homines, ad summa hono-
rum fastigia, sponte cæco im-
petu in præcipitium barathri
mentes, non examinata virium
ad

ad dignitatem proportionem; & quid humeris oneri ferendo valeant, nihil considerantes. Ipse simplex virtutis candor, & vehemens cultus divini propagandi ardor, laborque in quærendis animarum lucris indefessus, aditum ad eam dignitatem paravit Bogumilo. Laborabat fidelis in vinea Domini operarius, non se quærens extra, parvo contentus beneficio, satis locuples suo patrimonio, de quo sibi, & pauperibus vitæ necessaria providebat: tamen, sicut ad hunc dignitatis gradum se non superba provexit ambitio, ita neque o-

71 *Archiepiscopi Gnesnensis*

pum paternarum abundantia,
animum generosum insuperbiã
impulit, ut aspernaretur inter
illustres Ecclesiæ Metropoli-
tanæ Senatores, facundus Præ-
latus conscribi, onus in honore
considerans. Etenim Decani
officium est: ritum divini cul-
tus, per Diæcesim ordinare,
horis Canonicis, ut devotè, ac
graviter in Ecclesia Cathedrali
peragantur, attendere, inter be-
neficiatos, Choro perpetuis tē-
poribus adscriptos, pacem, con-
cordiam, tranquillitatem ani-
morum fovere, seriem mini-
steriorum, juxta ordinem, &
personarum senium, disponere,
&

& ne quid desit ad implenda
divinæ laudis munia, solerti
consideratione circumspicere.
Porro quamvis, ut annexo Di-
gnitati oneri satisfaceret, ab-
dicare vellet à se beneficii Cu-
rati Ecclesiæ Dobrovensis so-
licitudinem, tamen ab Archie-
piscopo rogatus ne id faceret,
obedienter acquievit: nihil Sã-
ctum reputans, quod quis con-
tra obedientiam auderet, aut
moliretur. Fuit tunc ea tempo-
rum conditio, ut unus in plu-
ribus Ecclesiis conscribi debe-
ret, ob sacerdotum penuriam.
Itaque onera imposita sibi be-
neficiorum sic alternabat, ut
celebri

73 *Archiepiscopi Gnesnensis*
celebrioribus diebus Choro Ec-
clesiæ Metropolitanæ adesset,
ac ne ulla in persolvendo di-
vini officii debito negligentia
obreperet, diligentius circum-
spiceret, substituto interim Sa-
cerdote, ad parochiam, qui o-
nus curæ pastoralis sustineret
ad tempus modicum, dum re-
verteretur, reliquis temporibus
assiduus in sua parochia resi-
dens, juris divini mandato reli-
giosè obtemperans.

CAPUT XIII.

*Diligentia eius in munere Deca-
canali & miraculum.*

Ade-

A Deptus eam dignitatem,
Collegium Vicariorum con-
vocat, præmissaque de divinæ
laudis excellentia oratione, in
qua diserto sermone, quomo-
do Angelorum cœtus suis hie-
rarchiis distincti, summo cre-
atori alternantibus choris, to-
ta viriū colluctatione, cum pro-
funda reverentia, filiali timore,
ac voluntatis ardore flagrantis-
simo jubilant, cùm explicuis-
set: eos ad æmulam cœlestis
chori contentionem, quantum
imbecillitati humanæ liceret,
adhortatus est diligenter, ut
memores, quòd eidem Domi-
no in conspectu Angelorum

75 *Archiepiscopi Gnesnensis*
psallerent, devotè, reverenter,
attentè, cum gravi pausa, mu-
nus Angelicum, ut ipsi Ange-
li Domini exercituum, exeque-
rentur. Atque ne ulla torpe-
do mentis, tarditas corporis,
aut horæ alicujus omissio sub-
reperet, Vicedecano seriò in-
junxit: ut semper Choro inter-
esset, & ne quid eorum, quæ
à se ordinata sunt, intermitte-
retur, accuratè invigilaret. Pun-
ctatori deinde negotium dedit,
eos qui abessent, aut infra of-
ficium confabularentur, vel
quoquomodo cursum illius si-
ve impedirent, five interturba-
rent, connotandi, ut negligenti-
tibus

tibus stipendium pro pæna subtractum, in subsidium diligentum caderet. His ita constitutis, redibat ab parochiam boni pastoris officium impleturus. Non illum sublimior dignitas à conversatione rudis plæbeculæ abstraxit; non egit in transversum rectæ intentionis scopum honorum cupiditas: non tumor vanus, aut inanis fastus, sollicitudinem curæ pastoralis remisit: Non amor excellentiæ propriæ, altiùs adduxit supercilium, ut aliquem pauperem aliquãdo despexerit; idem qui supra Bogumilus, comis ad omnes, accessu facilis, beni-

77 *Archiepiscopi Gnesnensis*
benignus, affabilis, liberalis nisi quod opulentiore auctus censu, necessitatibus egenorum, quàm ante, provideret sufficientiùs, eundem in prædicando tenuit fervorem, eandem sustinuit in administratione Sacramentorum curam, eandem in fovendis Christi pauperibus fervavit sollicitudinem, fidelis bonorum Domini dispensator; quod Sancti viri studium, & ardens salutis proximorum zelus, quantum sibi placuerit, Divina majestas miraculo comprobavit. Nam cum horis Canonicis, rite persolutis in Ecclesia Metropolitana Gnesnensi,
festis

festis principalioribus, ad Pa-
rochiam suam Dobrovensem,
quindecim milliaribus Gnesnâ
distantem, rem divinam factu-
rus pergeret, summo desiderio
populus adventum ipsius, in ri-
pa fluminis præstolari solebat,
eò quòd Varta rapidus fluvius,
qui vernis, autumnalibusque
aquis, plus nimio ultra usitatũ
alveum excrefcit, sibi aditum
ad insulam, in qua templum si-
tum est, intercluderet. Quò
cum vir sanctus perveniret,
magna fiducia divini auxilii fre-
tus, superficiem fluvii siccis pe-
dibus premens ad insulam per-
meabat ipse, populumque suis
vesti-

79 *Archiepiscopi Gnesnensis*

vestigiiis iussu pergere, confidenter ad Ecclesiam adduxit, eodem miraculo, super aquas ambulans. Rite vero peractis in templo divinis officiis, eodem itinere vir sanctus cum populo sequente se, in adversam fluminis ripam, siccis plantis regrediebatur; ubi consistens, pisces in Dei nomine ad se vocavit, qui cum glomerantibus cuneis, plurimi iussu viri Dei obtemperantes, accessissent, complures ex iis captos, in esurientem populum, quantum cuique opus erat distribuit, reliquos in undas abire, benedictionem illis impertitus, iussit: ac eodem

tem-

tempore Gnesnam pro prandio, una cum collegis Prælati, & Canonicis, horâ solitâ sumendo, redibat.

C A P U T XIV.

Fides Sancti Bogumili

SEx in his actibus viri Sæcti miracula emicant, primum, quòd quindecim milliaria, (post horâ sextâ officii divini, juxta usû patriæ, videlicet post horâ nonâ in medio horologio) intra unam circiter horâ, ut competenti ad celebrandû tēpore adesset, Dobrovi, confecerit. Secundum, quòd super aquas ipse siccis pedibus ambulaverit. Tertium quòd populum etiam per eas
id F mira-

81 *Archiepiscopi Gnesnensis*
mirabiliter traduxerit. Quartum, quòd eadem viâ cum populo redierit, nam longa, qualis est, Missæ, & Concionis, actum interpolatio, distinctum tanto temporis intervallo prodit esse diversum. Quintum quod pisces imperio habuerit obsequentes. Sextum denique, quòd intra horam, per millia quindecim, ad sumendum tempore congruo, cum Canonicis prandium, reverti solet. Increbuit hæc in illis partibus fama, quod sancti viri benedictione, de qua præmissum est, pisces eo loci in tantum sint multiplicati, ut etiam nunc ini-

bi

bi abundant magis, quàm alibi
usquam in Polonia, & sapore
longè aliis, qui eodem Varten-
si continentur fluvio, præstent.
De cancris certò compertum
est, eos ibi saporis optimi re-
periri, in tanta copia, ut toti,
non modò Syradiensi oræ, ve-
rum etiam Posnaniensi tractui,
qui ad eundem fluvium situs,
est, affatim sufficiant. Atque
hinc perspicuum est, quantum
divina Bogumilus excelluerit
fide, cui Christus Dominus mi-
raculorum operationem attri-
buit. *Amen dico vobis, quia
quicumq; dixerit huic monti:
Tollere, & mittere in mare &*

83 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non hæsitaverit in corde suo, sed
crediderit, quia quodcumq; dixe-
rit, fiat, fiet ei. Cum verò, mō-
tis nomine nonnunquam Diabo-
lus significatur propter superbiã,
quã se contra Deum erigit, &
esse vult similis Altissimo; mons,
ad præceptum eorum, qui fide
fortes sunt, tollitur de terra, &
in mare proyicitur, cum prædicã-
tibus Doctoribus Sanctis, immun-
dus spiritus ab eorum corde re-
pellitur qui sunt præordinati. &
in turbulentis, amarisq; infideli-
um mentibus vesaniam suã tyrã-
nidis exercere permittitur; ma-
nifestè constat quòd ferventi
Evangelii prædicatione, quæ
fidem

fidem in mentibus auditorum generat, complures tales montes, è superbis fastuosorum divitum animis, ejectos, in Phlegethonteum mare præcipitaverit sanctus Bogumilus. Hæc nēpe assidua Prædicatorum occupatio, cum faverrimo generis humani hoste configere, ac ipsius fallaces technas, nē ijs incautæ fidelium mentes illaqueentur, retexere ac dissolvere. Fide, quam instillant Prædicatores auribus corda credentiū attolluntur, ut conversationem suam in coelis recognoscetes, terrenas possessiones, & divitias, salutarem Verbi Dei semen-

85 *Archiepiscopi Gnesnensis.*

tem suffocantes, generosa magnanimitate despiciant. Hac Petrus, cui non caro, & sanguis, sed Pater cœlestis revelavit, altius à terrenis elevatus cogitationibus, per insanos furiosi maris fluctus, corporeæ concretionis immemor ad Christum cucurrit: cuius nisi fidei ardor intepuisset, optatum iter secure fuisset emensus. Mergi cœpit, quia dubitavit: modicamque fidem Christo vocanti habuit.

Quis verò hic non videt, quanto sublimiùs nostrum Bogumilum fidei constantia extulerit, dum nihil dubitat inusitatum hominibus iter aggredi, & ra-

pidos

pidos Vartæ vortices siccis ur-
gere vestigiis? Neque solus dun-
taxat tantæ fidei stabilimento
inhæsit, sed illius solidam fir-
mitudinem, etiam Verbum Dei
devotè audientis turbæ auribus,
& pectoribus feliciter impressit,
ut se quemadmodum salutis æ-
ternæ ducem ita & itineris flu-
ctivagi, cordibꝯ impavidis sequi
præeuntem, minimè hallucina-
rentur. Jucundum erat effusæ
vicinitati spectaculum, novos
Isràélitas in semine Abrahæ be-
nedictos, portentosis ausibus,
fluctus tumida eluvione aqua-
rum superbos, siccis exsuperan-
tes plantis, intueri. Admiran-

87 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dam fidei exuperantiam multū
diuque religiosa suspexit anti-
quitas, dum in vetustis templi
parietibus, per aquas populo
præeuntem, & piscibus impe-
rantem, rudi quidem, sed ipsa
vetustate commendabile peni-
cillo, transmisit, nunquam de
tantis hæsitaturæ miraculis po-
steritati, Bogumilum. Fuit hoc
calcandi aquas miraculum, ad
corroborandam in fide Polo-
niam antè centum annos ad
Christum conversam, peropor-
tunum: quo iterum fidem, in-
nocentisque vitæ integritatem,
atque ardens in promovenda
salute proximorum studium,
post

post annos centum, sancti Hyacinthi Poloni Ordinis prædicatorum placuit supremæ majestati condecorare: cum is Vandalum fluvium, prope Vifogradum aquis redundantem, nullo navigio traiecit, sociis quoque expanso super undas pallio traductis. Est profectò cur Poloni singulares gratias divinæ majestati agamus, quod majoribus quam ipse fecerit Christus Dominus, nostros sanctos miraculis dignatus sit honorare. Legimus Christum Dominum sæpe in trajiciēdis aquis navigio usum, semel duntaxat super aquas ambulasse, & bea-
tum

89 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tum Petrum ambulantem in flu-
ctibus suâ dexterâ, ne merge-
retur, erexisse. Sanctus Bogu-
milus citra navigium, sæpius
trajecit Vartam. Christus Do-
minus quatrduanum Lazarum
fuscitavit à mortuis; Sanctus Sta-
nislauus triennialē Petrum è tu-
mulo, ad perhibendum veritati
testimonium excivit: nempe
illa fides, horum Sanctorum ex-
titit, cui maiora miracula Chri-
stus Dominus adpromisit: *Amē*
amen, dico vobis, qui credit in me,
opera quæ ego facio, & ipse faciet,
& maiora horum faciet.

C A P U T XV.

Præficitur Ecclesiæ Metropolitanae Archiepiscopus.

IOannes primus Gnesnensis Archiepiscopus, vulgo Janicus extremum interea vitæ diem clausit ischidiata ægritudine quâ diutiùs laboraverat confectus, postquam Ecclesiam per annos quindecim gubernasset. Cum igitur frequens Senatus Prælatorum, Canonicorumque ad providendum de sponso Ecclesiæ viduæ convenisset, non diuturna deliberatione Cleri populiq; desiderium tenuit, ut ad Bogumilum cuius vitæ sanctitas satis

omni

91 *Archiepiscopi Gnesnensis*

omnibus fuit explorata, fasces
dignitatis excelsæ deferrent.

Obluctatur suffragiis Collegarū
verè humilis sacerdos, quā pre-
cibus quā lachrymis, nè onus
angelicis humeris formidandū
imponerent suæ imbecillitati,
obsecrando: sed potius dignio-
ris, qui tam arduo labori susti-
nendo par esset, (virum nomine
proprio indigitando) merita tā
sublimis honoris fastigio coro-
narent. Cū verò reluctanti,
Electores frustra suas preces op-
ponerent, severam iis commi-
nationem adjunxerunt, ut apud
se diligentius expenderet, an e-
lectioni dissentire, non sit resi-
stere

stere Spiritui Sancto, qui volū-
tates & animos, omnium con-
cordi suffragio in se pertraxisset?
Tandem passus sibi persvaderi,
accinxit fortitudine lumbos,
Spiritus Sancti opem implorās,
ut qui se ad onus tantum vo-
casset, vires ferendo illi, digna-
retur suppeditare idoneas. Ab
Alexandro igitur Tertio Sum-
mo Pontifice, confirmationem
obtinuit; atque à Vicinioribus
consecratus Episcopis, & pallio
decoratus, Ecclesiæ gubernacu-
lum anno Christi 1167. maxima
omnium Ordinum, de sancto
Præsule ovantium, congratula-
tione, apprehendit. In tam ex-
celso

93 *Archiepiscopi Gnesnensis*
celso dignitatis culmine consti-
tutus, tanquam bonus specula-
tor rationes primùm vitæ suæ
circumspexit, & firma tioris
Domini lege circūscripsit, seriò
considerans, quàm exactam rati-
onē in die districti iudicii; de tot
ovibus suæ curæ cōmissis, sūmo
Principi Pastorū esset redditu-
rus. Itaque nihil de contēpla-
tricis vitæ studio remisit, imò
vigiliis, orationibus jeuniis, a-
nimi perturbationibus edomā-
dis cupiditatibus frāgendis, &
corpore ad rationis imperium
subigendo, tantò vacavit inten-
sius, quantò hæc arma regendis,
ac moderandis aliorum affecti-
bus

bus, expeditiora, & magis necessaria judicaret. Revolvens porrò illud jugi meditatione Apostoli effatum: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis; & satagens ut ei muneri satisfaceret accuratiùs, tempus ante omnia stabili dispensatione ita distribuit: ut tres horas contemplationi, orationibusque tam publicis officii Divini quam privatis, & lectioni Sacræ Scripturæ, piorumque librorum impenderet; deinde ad sacrosanctum missæ sacrificium, cum ordinata facul-*

95 *Archiepiscopi Gnesnensis*
facultatum animi, sensuumq;
recollezione celebrandum, è
cubiculo prodiret, quod tanta
devotione pro se, ac populo
solebat offerre, ut crebris pro-
siliantibus ab æstu amoris divi-
ni lachrymis, circumstantium
voluntates compunctas, violèto
quodam impetu in Deum ra-
pere videretur: illud maximè
Deum interno mentis affectu
precatus, ne pretium sanguinis
Christi Redemptoris, peccato-
rum nostrorum propitiatio, suo
tempore vilesceret, aut culpa
sua, in aliqua ovicula sibi com-
missa periret: & nè locò placa-
tionis iræ divinæ, severam ob
sua

sua peccata, & negligentiam ignavus pastor in oves accenderet vindictā. Reliquum quod supererat matutini temporis, libellorum supplicum à subditis, pauperibusque sibi porrectorū, lectioni, causarum judiciis, & disceptationibus cōtroversiarū, viduarum, & pupillorum necessitatibus sublevandis: pomeridianum verò, rei Oeconomicae ordinandæ, litium anfractibus explicandis, Reipublicæ negotiis agitandis, ac literarum expeditionibus, finiumq; regendorū, nec nō bonorū Ecclesiæ defendendorum, mediis inveniendis attribuebat. Resi-

G duam

97 *Archiepiscopi Gnesnensis*
duam deniq; diei partem, ve-
spertinis precibus, meditatio-
ni; & examini conscientiæ, Li-
taniis, cæterisque pietatis exer-
citiis dabat.

C A P U T XVI.

*Virtutes & labores in Archie-
piscopatu.*

IN conversatione humana,
eminebat quædam in ipsi-
us vultu augustior, ac huma-
no prorsus fastigio sublimi-
or majestas, ob pulcherrimam
morum symmetriam, gestuūq;
corporis decentem compositi-
onem: qua in se bonorum ope-
rum vivum exemplar, ad imi-
tandū

tandum ovibus exhibebat : nullius virtutis prædicationem suscipiens, cujus species & pulchritudo, in suis actionibus non reluceret. Enitebat in viro Dei, singularis actionum, animique motuum temperantia, iræ, aliarumque cupiditatum refræntatio, consilii sani stabilitas, rerum gerendarum dexteritas, intolerandis perversorum importunitatibus æquanimitas, in perferendis injuriis fortitudo, in cura subditorum indefessa sollicitudo, in colendis amicitia legibus imperturbata constantia, in cibo, potuque discreta moderatio, & frugalis parsimo-

nia, in excipiendis hospitibus
generosa liberalitas, in susten-
tandis pauperibus, profusa mu-
nificentia, in sermone seria gra-
vitas, in incessu circumspecta
maturitas, in vultu severitati cō-
juncta modestia, in castigandis
erroribus, & vitiis misericors
benignitas, in ornandis templis,
apparatibusq; sacris augēdis he-
roica magnificētia, in propagādi
cultus divini studio, zelus exæ-
stuans, in salute hominum pro-
movenda, incredibile desiderium,
quæ insignia cādidaē men-
tis ornamenta, maximam illi
apud omnes non modò gratiā,

sed

sed venerandam etiam augebāt
authoritatem; quā plurimum
pollebat, in peccatoribus ad
meliorem frugem, & saniora
vitæ laudabilis consilia reducē-
dis; quod munus Episcopi ma-
ximè proprium, ut cum majori
subditi gregis exequeretur emo-
lumento, cura prædicandi in
Ecclesia Cathedrali aliis com-
missa ipse visitationis amplissi-
mæ Diæcesis negotium suscepit,
in qua plurimos charactere Cō-
firmationis insigniens, docebat
in hoc Sacramento ritè dispo-
sitis conferri septem dona Spi-
ritus sancti; præsertim fortitudi-
nis, ad liberè nomen Domini

101 *Archiepiscopi Gnesnensis*
confitendum, & fidem Christi
absque vano sæculi timore, cō-
stanter promulgandam, & alios
cum profusione etiam sangui-
nis, si hoc ferat necessitas, pu-
blicè docendam, nullas ob e-
jus constantem professionē ad-
versitates, injurias, & persecuti-
ones extimescēdo, in cujus for-
titudinis evidens argumentum,
circa hoc Sacramentum, non
erubescunt palàm sustinere ala-
pam generosi Christi milites.
Si aliquos reperiebat publicis
peccatis obnoxios, leniter ad-
monebat, & ad publicam pœ-
nitentiam peragendam, scele-
ris gravitate proposita hortaba-
tur

tur, & quò quis deinceps remedio ad vitanda peccata uteretur injungendo; tanquam bonus medicus, salutifera cataplasmata, exemplo Samaritani, vinum austeritatis, & oleum commiserationis infundens, pœnitentibus applicabat. Compatiebatur quidem ille humanæ fragilitati, non tamen justum corripiendi modum deferebat, præsertim ubi ad plures exempla perversi sceleris imitatores dimanare videret; ita se benignū in admonendo patrem præbebat, ut simul severum vitiorum se censores exhiberet, quando id poposcit, & peccantis pro-

103 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fectus, & consciorum criminis
testium ædificatio: prudenter
clementiæ severitatem, & seve-
ritati clementiam intermiscēs.
Sunt namq; nonnulli ita districti,
ut etiã omnẽ mansuetudinẽ beni-
gnitatis amittãt, & sunt nõnulli
ita mansueti, ut perdant districti
jura regiminis. Unde cunctis Re-
ctoribus utraq; sumopere sunt te-
nenda, ut nec in disciplinæ rigore,
benignitatem mansuetudinis, n e
rursus in mansuetudine, districti-
onem deserant disciplinæ: quate-
nus nec à compassione pietatis ob-
durescant, cum contumacem cor-
rigunt, nec disciplinæ rigorẽ mol-
liant cum infirmorum animos
consolantur. CA-

C A P U T XVII.

Liberalitas in Pauperes.

CUM verò bonus pastor debeat dare animam pro ovibus suis, ita ut ubi viderit ijs æternæ salutis, à lupo infernali periculum imminere, teneatur se vitæ præsentis obiicere discrimini, ut è faucibus tartari periclitantes eripiat, (unde tam in hostili fidelium persecutione, ubi non caput pastoris petitur, sed evertendæ divinæ fidei ergò bellū geritur, quàm in pestiferæ luis contagione, debet non subtrahere ovibus præsentiam, debet non fugere, quod facit mercenarius, sed fideliter, ac
for.

105 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fortiter adesse, ac Sacramenta
ministrare periclitantibus;) mul-
tò magis ad eundem spectat,
temporalibus subsidiis, proxi-
morū indigentiae succurrere. In
hoc enī cognovimꝰ charitatē Dei,
quoniā ille animā suā pro nobis
posuit: & nos debemus pro fra-
tribus animas ponere. Qui ha-
buerit substantiam huius mundi
& viderit fratrem suum neces-
sitate habere, & clauserit vi-
scera sua ab eo: quomodo chari-
tas Dei manet in eo? Implevit
hoc discipuli dilecti præceptum
Bogumilus; dum vitæ propriæ,
urgente se charitate, prodigus
per exundantem fluvium per-
rexit

rexit, ut populo salutaris doctrinæ panē frangeret esuriēti, & peccatores per pœnitentiam Deo reconciliatos, ab æternis gehennæ cruciatibus, ad supernæ felicitatis hæreditatem trāferret. *Aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem illius nec flumina obruere.* Sic qui paratus erat vitam dare pro ovibus, libentiùs substantiam hujus mūdi, earum necessitatibus sublevandis, erogabat, eò hilariore liberalitate, quò luculentius sibi constaret, partem sibi jure optimo, in redditibus Ecclesiasticorum beneficiorum, pauperes, vëdicare juxta illud. *Quidquid habent*

107 *Archiepiscopi Gnesnensis*
habent Clerici pauperum est, &
domus illorum omnibus debent
esse communes: susceptioni pere-
grinorum, & hospitem invigila-
re debent. Nempe Doctorum
populi scire illud interest: quòd
res quas aliqui superabundantes
habent ex naturali iure debentur
pauperum sustentationi. At nūc
eheu quantis dici potest! Non
minoris est criminis habenti tol-
lere, quàm cum possis & habeas,
indigentibus denegare: esurien-
tium panis est quem tu detines,
nudorum indumentum, miserorū
redemptio, & absolutio pecunia
quam tu in terra defodis: tanto-
rum scias invadere te bona, quā-

tis

tis possis præstare, & nolis. Utinã timeant Ecclesiæ ministri, qui in terris sanctorum quas possident, tam iniqua gerunt, ut stipendiis quæ sufficere debeant, minimè contenti superflua quibus egeni sustentandi forent, impiè sacrilegeque sibi retinent, & in usus suæ superbiæ, luxuriæq; victum pauperum consumere, non verentur: duplici profectò iniquitate peccant, quod sic aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus, & turpitudinibus abutuntur, Et quamvis, qui esurientem pane Verbi reficit, & sitientem potu Sapientiæ, refrigerat, qui errantem in domum patris revocat qui

109 *Archiepiscopi Gnesnensis*
innocentem protegit, qui infirmū
in fide assumit, & confirmat, qui
tribulatione oppresso subvenit cō-
patiēdo, vel consolando, veram
dilectionem adimplet; tamen cū
hœc omnia vitæ dilectionis ar-
gumēta implevisset Bogumilus,
non dum se iustitiæ Christianæ,
& pleno pastoris officio satis-
fecisse arbitratus est nisi etiam
Ecclesiæ dispositioni obtempe-
raret, quæ sic beneficia Episco-
porum partitur: Mos est Aposto-
licæ Sedis ordinato Episcopo præ-
cepta tradere: ut de omni stipen-
dio, quod accedit, quatuor de-
beant fieri portiones, una videli-
cet Episcopo ac familiæ eius pro-
pter

pter hospitalitatem, atq; suscepti-
onem: alia Clero: tertia pauperi-
bus: quarta Ecclesiis reparandis.

Hanc ille consuetudinem fide-
liter observavit, quamvis enim
tam Prælatorum, & Canonico-
rum, quàm aliorum curatorum
Vicariorum, & Capellanorum
Sacerdotum, redditus in suis be-
neficiis erectis destinatè fuissent
constituti, tamen cum frequen-
tibus Ecclesia indigeret mini-
stris, Domus Episcopalis, tunc
Clericorum & puerorum ad Ec-
clesiastica obsequia formandorum
seminarium fuit. Neque
solum de bonis, & redditibus Ec-
clesiæ pavit esurientes, operuit
nudos

III Archiepiscopi Gnesnensis
nudos, sepelivit mortuos, hospitalitatemque peregrinis exhibuit Bogumilus, verum etiam de amplissima patrimonii sui sorte, plurimum in opera misericordiae contulit.

C A P U T XVIII.

Monasterium Coronoviense Ordinis Cisterciensis fundat.

VT justorum semita quasi lux procedit, crescens in perfectum diem, ita liberalitas Bogumili à sustentatione pauperum, provisione viduarum, & pupillorum, susceptione, peregrinorum, ad heroicam progreditur magnificentiam. Nam

Bogum

hoc

hoc interest inter utramq; virtutem, quòd illam, quisq; privatus, pro modo facultatum suarum, exercere possit in egen-tes: hæc Principum propria est, quæ sublimi mágnitudine animi, rarum quid, & admirabile destinans, sumptus splendore principum dignos, ad perficiendum excelsi propositi molimè, libenter impendit; qualia sunt admirationi hominum exposita monumenta: erectio Academi-
arum, fundatio Xenodochiorũ, ædificia basilicarum, quæ non nisi larga pecuniarum profusione, ab heroibus perfici solèt. Nam superbæ palatiorum mo-

H

les

113 *Archiepiscopi Gnesnensis*
les, quamvis curiosos spectato-
rum oculos trahant in admi-
rationem sui, obliquis tamen
plerumque hircis, à nonnullis
non sine gemitu considerari so-
lent, quòd vel oppressione sub-
ditorum, vel alienæ sortis usur-
patione, vel tenuioris vicinæ co-
arctatione vel subtractione debitæ
pauperû sustētationis, ad invi-
dendum culmen affurexerint:
tanquam ipsis oppressorum la-
chrymis, ac læforum maledi-
ctis, in ruinam trahentibus, fu-
nesto aliquando casu succutiē-
da ominantes, & nonnunquam
vindex injuriam bidentali im-
precantes. Florebat tunc Or-
do Cisterciensis sub Regula San-

ſti Monachorum Patriarchæ
Benedicti, religioſè militans,
Divi Bernardi ſanctitate, ac do-
ctrinâ illuſtris, in quo & ſtudi-
oſa vitæ regularis obſervantia &
erudiendorum puerorum cura,
& hoſpitem benigna ſuſceptio,
ſed imprimis erga ſanctiſſimam
Virginem Dei Matrem ſingula-
ris devotio, longè latèque per
orbem Chriſtianum, ſvaviſſi-
mum ſparſerat odorem. Hunc
cùm antecellor ſuus Gneſnenſis
Archiepiſcopus, pia voluntatis
propenſione adamafſet, voca-
tis ex Burgundia eius Ordinis
Sodalibus, Morimundeniſis Cœ-
nobij alumniſ, totam hæredi-
tatis

115 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tatis partem, septem Villas, &
de novem pagis decimas à du-
obus Episcopis Cracoviensibus
Mauro, & Radoſto de consen-
ſu Capituli obtentas, perpetua
donatione attribuit, cujus Or-
dinis fratres iam ante, Christi
anno 1145. Miesco five Mie-
cislaus ſenex Majoris Poloniæ
Dux, in loco qui vocatur Lan-
da prope Vartam fluvium tre-
decim Villis in eorum ſuſten-
tationem adſcriptis, præſentibus
Petro II. Archiepiscopo Gne-
ſnense, & Martino Episcopo
Poſnaniense, ſub eodem Euge-
nio *pro dilectione Domini noſtri*
Jeſu Chriſti (ut diploma ſonat)

libe-

liberatoris animarum nostrarum,
& pro veneratione gloriose geni-
tricis eiusdem perpetuæ Virginis
Mariæ & omnium Sanctorum,
de longinquis terræ partibus ad-
ductos, de Cœnobio videlicet Ber-
gensi, pro viris literatis, divino-
rum celebrationibus, cœlestiumq̃
contemplationibus, collocaverat.

Trahebat omnium corda Prin-
cipum, in sui admirationem,
recens exorti Ordinis sancti-
monia, reverenda morum com-
positio, generosus rerum secu-
larium contemptus, assiduum
divinæ laudis studium, eximius
Deiparæ cultus, pacata vitæ cō-
templatricis trāquillitas, & ex-

117 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cellentis doctrinæ opinio. Ita-
que Bogumilus Avunculi sui,
Joannis Archiepiscopi, cum
exemplum sequi apud se statu-
isset, quinque patrimonii sui
Villas & de Villis quatuorde-
cim decimas, cum consensu Col-
legii Metropolitanæ largitus est
Ordini prædicto, ad fundandū
Cœnobium in loco, qui Capi-
tulo generali videretur magis
idoneus, quæ bona in manus
Boguphali fratris jam tunc in
monasterio Lucnensi, año Do-
mini 1153. à Sbyluto nobili Po-
lono condito, professi, confi-
gnavit, quæ omnia bona: vide-
licet Dobrovvo, Leszno, Rzu-
chovvo

chovvo, Zadouvo, & Kuvoa-
czevvo, Decimas in Chelm
Krobavvo, Dambe-Ostrovvo,
Komorovvo, Karfzevvo, Za-
krzevvo, Besiekieri, Slavĕcino,
Grabovvo, Janislovvo, Kelni-
ca, Chociemino, & Vvenglo-
wa, Generale Capitulum Chri-
stiano Episcopo Prussię, Mo-
nacho Cisterciensis Ordinis, (eó
quòd sua bona, quorũ plusquã cē-
tum villas in terra Culmensi
habebat, donatione Conradi Du-
cis Masoviaę, Pruteni Vastave-
rant) in subsidium possidenda
contulit. Quę deinde cum re-
signasset Christianus anno Chri-
sti 1233. Vvilhelmo Abbati de

119 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Suleiovv, & eius Conventui,
pro voluntate Generalis Capi-
tuli possidenda, is de mandato
ejusdem Capituli, condidit mo-
nasterium ultra Vistulam, è re-
gione Cathedralis Ecclesiæ Vla-
dislaviensis, in Villa Szpital,
quod deinde in Villam Byschovv
translatum, inde post annos
septuaginta, ad oppidum Coro-
novvo anno Domini 1288. in
die Sancti Vitalis Martyris, 4.
Calend: Maij sub regimine En-
gilberti Abbatis Byschoviensis,
transtulit Vislaus Episcopus
Vladislaviensis, gente Zabavius.
Unde Monasterium Corono-
viense, primum sui fundatorē
grato

grato animo agnoscit, & veneratur Bogumilum, hoc illi antiquitus tribuens elogium: *Bogumilus Archiepiscopus Gnesnensis de domo & familia Rosarum, homo pius, & Ecclesiasticus, pauperum & pupillorū strenuus defensor, in vita sui nulli iniurius, cultus divini ardentissimus zelator, & propagator, primus Monasterij Coronoviensis fundator.* Sic sanctus Bogumilus substantiam huius mundi, & bona sui patrimonii disperfit, dedit pauperibus, ac eo nomine potissimum illa Cisterciensi Ordini alacri largitione addixit, quòd juxta sancti Patriarchæ
Be-

121 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Benedicti præceptum, hilaris
ibi hospitem receptio, accuratè
observetur: ut ita inexhaustus
fons liberalitatis suæ, perpetua
scaturigine in Christi pauperes,
& peregrinos, manaret tanquã
sibi singulariter illud dictum fu-
isset: *stude Ecclesias tenues præ-
diorum tuorum collatione ditare
da terram, & tolle calum, posses-
siones transitoria transferantur
in titulos hereditatis æternæ.*

CAPUT XIX.

Justitia Bogumili.

Justitiæ, quæ unicunque jus
suum tribuere mandat, à pri-
mis pueritiæ annis habitum in-
duerat

duerat, Parentum monitis diligenter auscultans, qui eum ab infantia Deum timere docebāt, & juris supremo rerum omniū Domino debiti reverentiæ cultus, & amoris, recitando libenter balbutiente adhuc lingua Orationem dominicam, salutationem Angelicam, & divinæ fidei symbolum, reddendi, crebrius admonebāt: ut iam in rarsa quinquennis infantis intellectus tabula, fortiter hanc sententiam impressisse videretur.

Hâc conditione gignimur, ut generati nos Deo, iusta & debita obsequia præbeamus: hunc solum noverimus, hunc sequamur, hoc vinculo

vinculo pietatis adstricti Deo, & religioni sumus: unde ipsa Religio nomen accepit. Postquam plenum rationis usum adeptus est, cor suum, ac intellectum ad cognitionem Creatoris, divina fide; ac spe sublatū, ad cœlestiū bonorū desideria erexit: iā inde statuēdo, quidquid ad Dei gloriam magis conducibile putaret, se fideli obsequio executurum: unde fiebat, ut dans operam literis, in gymnasio Gnesnensi, libens Ecclesiam visitaret, sacrumq; Missæ Sacrificium antequam intraret scholam, audiret, & munia divinæ

laudis

laudis à Sacerdotibus decantata, sedula cogitatione ruminabat, ob fideliter impensum maiestati supremæ tributum, mirivoluptate animi oblectatus.

Cum versiculum horæ Tertiæ, diei dominicæ, inter psallentes Sacerdotes, secundum Ecclesiæ Gnesnensis morem ex ordine, in schola constituto, se tangente, *Inclina cor meum Deus in testimonia tua* decantaret, intimo quodam suavitatis gustu afficiebatur, ardenti desiderio precando divinam maiestatem, ut se Sacerdotum collegio dignaretur coaptare; sic iam in annis puerilibus, dulces furculos alendæ.

125 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alendæ senectuti comprimi idoneos, trunco timoris Domini videbatur inseruisse. *Principiū* etenim nostræ salutis, sapientiæq; (secundum Scripturas) timor domini est. De timore Domini nascitur compunctio salutaris, de compunctione cordis procedit abrenuntiatio, id est nuditas, & contemptus omnium facultatum, de nuditate humilitas procreatur, de humilitate mortificatio voluntatum generatur, de voluntatum mortificatione extirpantur, atque arescunt vitia, vitiorum expulsionem virtutes fructificant, atq; succrescunt, virtutum pullulatione, puritas cordis
acqui

acquiritur, per cordis puritatem, Apostolica charitatis perfectio possidetur, Quæ omnia cum in vitæ illius cursu ad amissim expressa cernantur, iam in ipsis pueritiæ annis, vitæ Anachoreticæ videbatur statuisset fundamentum, nullis sæculi tempestatibus eruendum, nullis voluptatum carnis blanditiis labefactandum nullis Sathanæ machinationibus, de tenacis proposito constantia dimovendum. Atque in hoc fundamento, sive columna immobili, stabilem sibi fixit legem, ius suum unicuique tribuendi, cauendo diligenter, ne lingua volubilis, nõ
deter=

127 *Archiepiscopi Gnesnensis*
determinatam certa delibera-
tione mentem, unquã præcur-
reret, aut animus in ancipiti bi-
vio constitutus, verba in eam
partem iactaret captiosa, ad
quam se ipse minimè inclinaret;
circumspecta ipsi cura semper
fuit, nullos astus ambiguis ver-
borum ambagibus involvere,
nullos tenere callida simulatio-
ne, dolo, nemini mendacium
pro veritate obtrudere, nullum
operarium constituta fraudare
mercede; sed omnium pactorũ
conventorum, promissorum, li-
citationum, commissionum, de-
positorum, illibatam fide inte-
merata, servare sinceritatem,
ad

ad quam rem constanter implendam, ne verbis proximum quomodocunque læsuris offenderet, frænum linguæ, pauca loquendo, adduxit: ut quamvis natura disertus esset, in colloquio tamen hominum, moderatione sermonis uteretur.

C A P U T XX.

Personarum ad Sacerdotium, & Beneficia delectus.

FACTUS Archiepiscopus Gnesnensis, accuratè jura justitiæ, officia, & beneficia juxta meritum uniuscujusque proportionem distribuentis, servabat; diligenter invigilando, ne vir-

I tus,

129 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tus, & doctrina, exemplo, &
Verbo in Ecclesiæ utilitatem la-
borans, condignis frustrarentur
præmiis; ac imprimis, *ut Ne-*
mini cito manus imponeret Apo-
stolicæ obtemperans constitu-
tioni feriam vigilantiam adhi-
buit: proinde cum Archidiacono,
cum deputatis ordinando-
rum examinatoribus, Sacræ
Theologiæ ac juris utriusque
Doctoribus suo fungeretur of-
ficio, seriò conditiones, & do-
tes adscribendorum ministeriis
Ecclesiæ ad trutinam sacrorum
canonum expendens, & quâ
quisque Diæcesi, patriâ, paro-
chiâ, esset oriundus sollicitè in-
quirens

quirens, tum singulorū mores, natales, ætatem, doctrinam explorans, solebat frequens adesse, ne quid circa eorum exactum desideraretur examen; considerando, utrum capita doctrinæ Christianæ alios iis imbuturi probè intelligerent; advertendo, tum & illud observari præcipiendo, ut non modò Clerici minoribus initiati Ordinibus, verùm etiam Scholæ parochialis Rector, Chori puerilis præcentor, & editui, tunicis talaribus, & nigri quidem coloris, veste superiore, sive toga uterentur: ut ita speciatim deputati ministeriis Ecclesiæ ado-

131 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lescentes, quantumvis Ordinis
charactere minimè insigniti à
communi populi vestitu discrimi-
narentur: qui mos laudabili-
ter, in Ecclesiis Polonorum, ad
Laurentii Gembicki Archiepi-
scopi Gnesnensis tempora pe-
rennavit, cum præsertim Alber-
tus Baranowski suus antecessor,
in prævaricatores huius manda-
ti poenam statuisset. Tanta fu-
it olim Polonorum erga Sacer-
dotes observantia, ut non mo-
do ipsis sub missam exhiberent
venerationem, sed eos etiam,
qui ad illorum vestium cultum
proximè accederent reverenter
haberent, & eis victum compe-
tentē

tentem alternatim sufficienter impertirent. Qui ad sacros ordines præsertim subdiaconatûs aspirarent, rigidiori subiciebat examini, quòd jam iis in sacro constitutis Ordine, missâ semel ad aratrum manu nefas esset retrospicere, nec amplius ad vota secularia convolare. Ad gradum præbyterii, nisi qui distinctis interstitiis in Subdiaconato, & Diaconatûs Ordinibus, ministeria sua fuissent executi, & in illis bene exercitati, ac ritus administrationis Sacramentorû callerent, ac ad populum in fidei articulis, & morum homini Christiano congruentium,

133 *Archiepiscopi Gnesnensis*
doctrinâ erudiendum essent idonei, ac sufficientes, non admittebantur; sed repulsam tantisper patiebantur, dum implendi muneris sui Ordinis, dogmata necessaria ediscerent. Porro quamvis sine titulo provisionis non admitterentur Sacris initiandi Ordinibus Clerici, tamē si quos videbat literis magis excultos, quàm communiter essēt alii, & ad curam animarum exercendam aptiores, penes se fovebat, mores eorum cominus inspiciendo, & cui Ecclesiæ cū maiori emolumēto possent adscribi trutinando; & quemadmodum in conferendis Ordinibus

nibus nunquam preceps iudicium est secutus, ita in evehendis ad Ecclesiam Cathedralem, & ejus dignitates, atque Canonicatus viris, singularem habebat personarum delectum, quo nomine plurimum favit iis, qui morum gravitate, ac doctrinae soliditate antecellerent: providens, ut in collegio Senatûs Ecclesiae, mediam partem saltem haberet Doctorum, quorum in arduis Ecclesiae negotiis securè niteretur consiliis. Sed per Joannem Laski Archiepiscopum Gnesnensem vigesimum nonû à Bogumilo successorem obreptitia narratione Leonis X. A-

135 *Archiepiscopi Gnesnensis*
liquoque literatorum amantissimi
Patroni, crebrius aures fatigan-
tem, virtutis, & doctrinæ, præ-
mio frustrati viri docti, conta-
bescunt. Nam in principalibus
Ecclesiis quinque Cathedralibus,
Gnesnensi, Cracoviensi, Vla-
dislaviensi, Posnaniensi, & Plo-
censi quatuor duntaxat Docto-
res in singulis locum habent,
duo in Theologia, duo in iure
utroque laureati; reliquis exclu-
sis excellentibus etiam Docto-
ribus, qui ab utroque parente
nobiles non censerentur.

C A P U T XXI.

Peccatorum correctio

Justi-

Iustitiæ, quæ vindicationem, seu pœnas scelerum sacris Canonum sanctionibus propositas respicit, ita spiritu lenitatis, & mansuetudinis moderabatur, ut se patrem, priùs blandis dehortationibus à concepta licentia furentis iniquitate, impios milites abducens, exhiberet: tandē ruenti in præceps audaciæ, cum magna plurimorum salutis ruina, severus morum censor, & justus iniquitatum vindex, fræna pœnarum jure decretarū adduceret, proclivior ad misericordiam, tardior ad vindictâ. Habebat præ oculis modū corripiendi, à Doctore gentium descri-

137 *Archiepiscopi Gnesnensis*
descriptum: *Fratres, Et si præoc-*
cupatus fuerit homo in aliquo de-
licto. Vos, qui spirituales estis
eiusmodi, instruite in spiritu leni-
tatis, considerans te ipsum, ne Et
tu tenteris. Considerabat offi-
cium medendi efficac, à beni-
gnitate, & mansuetudine pater-
na, antequam ad ferrum & i-
gnem devenire oporteat, debe-
re proficisci. Quemadmodum
etenim medici, ut præfaturum
ægrotò antidotum exhibeant,
cùm sciant non aliter, nisi ama-
rà portione malum averti posse,
illius amaritudinem saccharo
condiunt, ne medicinam æger
fastidians, medicum desiderato
fru-

frustretur effectu; ita qui utiliter alterum admonere volunt, verbis primùm blandis, ut disponant morbo animi laborantem, est necesse, ut amaram exhortationis portionem ferat levius, & sic ad saniora, qui corripitur, redeat consilia; ubi verò desperata ægritudinis intantum processit gravitas, ut aliis pestifera contagione vitam videatur ereptura, ad severiorem objurgationem descendendum erit, ut ad putidum membrum ressecandum, ferro sit opus, & igni, juxta sancti Augustini Doctoris edictum: *emendatoriam sustinere vindictam si quis forte*
recu-

139 Archiepiscopi Gnesnensis
recusaverit. de vestra proyiciatur
societate; non enim & hoc fit cru-
deliter, sed misericorditer, ne cō-
tagione pestifera plurimi s perdat.
Nimiram manifesta peccata non
sunt occulta correctione purgāda,
sed palam sunt arguendi. qui pa-
lam nocent: ut dum aperta ob-
iurgatione sanantur hi, qui eos
imitando deliquerant, corrigantur,
dum enim unus corripitur,
plurimi emendantur, & melius
est ut pro multorum salute. unus
condemnetur, quā ut per unius
licentiam multi periclitentur.
Porro qui non corrigit rescan-
da, cōmittit, & facientis culpā
habet, qui quod potest corrigere
negli-

*negligit emendare: Accomoda-
vit publicis peccatoribus oportuna remedia Bogumilus, cum probis moderatè, cum supinis vehementer, cum audacibus acerbè, cum cautiore leniter agès:*

Ob animi pusilli timiditatem pastorum, qui metuentes delinquentem offendere, seipfos, & gregem perdunt, dirum minatur Deus supplicium socordiae Prælatorum: *Quod infirmum fuit non consolidastis, quod agrotū non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abiectum est, non reduxistis. Ubi confractum alligari, oportere summus Pastorum Princeps declarat*

141 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat, quod per censuras Ecclesia-
sticas fit commodissimè, juxta
potestatem à Christo Domino
Petro traditam, & aliis pastori-
bus Ecclesiæ in partem solici-
tudinis, vocatis communicatâ:
Quodcunq; ligaveris super terrâ,
erit ligatum & in cœlis; quod
diligentiùs exequi tenentur Præ-
sules, quò magis illis timendum
est, ne publicorum peccatorum,
iram Dei, contra totum Re-
gnum provocantium, fiant par-
ticipes. Qui enim perversos
aut metuit, aut erubescit cor-
rigere, *nihil aliud facit, quàm*
favet impietati eorum, cum non
careat scrupulo societatis occultæ,
qui

qui manifesto facinori desinit obviare.

C A P U T X X I I .

Iudiciorum forma

Quoties pro tribunali cura redditurus, juxta præscriptos à sacris Canonibus terminos sedit, toties memor iudicium Dei exerceri, ab omnibus illicitis, quæ possent, aut æquum justitiæ cursum impedire, aut iudicem trāsversum amore, odio, respectu, amicitia, sanguinis, muneris, agere, abstinuit: solo veritatis examine solido suffultus. Neminem de plenitudine potestatis, quàm usurpare nequi-

143 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nequirit salvâ Domini Aposto-
lici authoritate, motu proprio
jussit ad citari nisi ad requisitio-
nem, vel accusatoris, vel in pu-
blicis criminibus Fiscalis Cu-
riæ, ut reo daretur, contra defe-
rentes calumniosè innocentem
facultas agendi, pro pœna tali-
onis, in quantum in probatione
defecisset accusator. Namque,
sic impune cuivis liceret inno-
centem calumniari, & omnis
humane societatis jura, convel-
lere, si quod quis dicit, sine par-
te judex audiat, & contumacè,
ad affectationem partis adversæ,
illum qui non est, pronunciet.
Meminerat rectè processus sū-
mi

mi iudicis, & rerum omnium
Conditoris cui quamvis esset A-
dæ in obedientia satis perfecta,
utpote, cui omnis voluntas lo-
quitur, & quem nullum latet
secretum, eum tamen conde-
mnaturus, ut se sifteret iudicio,
vocavit. Et in superbo illo Ba-
bilonicæ turris molimine, de-
scendit Dominus ut videret ci-
vitatem, & turrim, quam ædi-
ficabant filii Adam: Et in ne-
fandis Sodomitarum sceleribus
puniendis, datus est pœnitentiæ
locus: *Descendam* (inquit Deus)
& videbo, utrum clamorem, qui
venit ad me, opere compleverint:
an non est ita, ut sciam. Atque

K

ad

145 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ita ad sententiã nunquã feren-
dam processit Sanctus Bogumi-
lus, nisi ad quam, utrum se res
ita habeat, per visitationem,
& inquisitionem feriam descen-
disset: sicque iudiciorum tem-
perabat authoritatem, ut de
quibus sibi certa persuasione
constaret, quod in Ecclesia la-
borarent enixius, non eos ad
aniles, famæ levis rumusculos,
honore periclitari sinebat, sed
prius accurata facta visitatione,
& in mores accusati, ac vitam
inquisitione, famæ publicæ cla-
morosa insinuatione, vel testiũ
rigido examine, convictum ad
se citari faciebat, ut comparen-

ti

ti reo diceret. *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ.* Servabat exactè modum à Sanctis Canonibus puniendi definitum, ut priùs trina Canonica monitione præmissa, reum, rebellem pronuntiaret, tandem ad definitivam sententiam procederet. Reverebatur sanctæ Sedis Apostolicæ authoritatē, ut in ea judicia fallacem nunquam immitteret, quibus sancta Sedes manum apposuisse, vel ad eā causa quoquo modo fuisset devoluta: religiose ducens ab iis abstinere, quæ supremi Ecclesiæ judicis maiestatem attingerent. Non arro-

147 *Archiepiscopi Gnesnensis*
gabatur sibi claves Petri, in confu-
sionem Ecclesiasticæ hierar-
chiæ, communicatione sibi e-
arum de gratia sedis Apostoli-
cæ contentus. Causas quæ ad
se nihil spectabant, ad forum
competens, & superioris judi-
cis auctoritatem, referebat, ne
videretur libidine magis domi-
nandi, quàm veri rectique inve-
stigandi studio, in temerariam
ferri præceptis, amicorum causa,
vel familiarium, in quo pec-
cassent defensione pertinaciore,
vindictam. Mature negotia li-
tigantium expediebat, & fomi-
tem odiorum extinguendo, &
superfluum sumptuum occa-
sionem

tionem tollendo, & amputando; videns merita causæ, secundum Deum, conscientiam, & ejus scriptum judicabat, nihil affectibus litigantium indulgendo, & probè causa cognita, & discussa, inutiles, & noxias conscientia, rei que domesticæ perniciosas procrastinationes, amputabat: sciens optimè ut de omnibus suis actionibus, ita & de iudiciorum processu, rigidâ, se vivorum ac mortuorum Iudici, rationem redditurum. In executione poenarû contra contumaces hunc ordinem tenuit, ut nunquam ad irrogationem illarum procederet, antequam

1003

K3

cau-

149 *Archiepiscopi Gnesnensis*
causam legitimo processu cognovisset, ac definivisset, quas non secundum proprium voluntatis arbitrium, reis inferebat, sed iuxta quod Sacri Canones fieri decreverunt, quas ita exequi habebat usitatum, ut pecuniariam primò mulctâ, fontes castigaret, deinde si emendationis spes abesset, ad pœnam carceris reos condemnaret, tum denique inobedientes, spirituali mucrone truncaret, & Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fieret, reum traderet potestati.

C A P U T XXIII.

Prudentia S. Bogumili.

CON-

Conciliabat viro Dei gratiam, & eximia quadam venustate ipsius actiones condecorabat, tam in iudiciorum decretis, quàm in Reipublicæ cōfilii, & uariorum affectuum, diuersæ conditionis hominum, motibus componendis, & mirifica quadā symmetria inter se cōcinnandis & coæquandis, solers prudentia. Est hæc virtus auriga cæterarum, lumen quoddam universale rerum gerendarum, humanis actibus præferens, varietate scientiarum, & exterarū nationum peragrationse, diversorum casuum inter homines, & multiplicium in negotiis e-

151 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ventuum, ac rerum præteritarum; futurarumque connexionem, acquisitum: quo vir prudēs illustratus, temporum, locorumque proprietates, tum personarum naturas ac humorum constitutiones cōsiderans, horumque omnium pensatis adjunctis, & congrua singulorum inter se proportione, bene trutinata, quid hic, & nunc, agendum sit, quid deceat, quid oporteat, quid conducatur, quæ intento fini media respondeant, solerti circumspēctione concludit, ac decernit. Huius virtutis eò amplius radiat claritudo, quò rectius timore Domini circum

cumactam, per omnes humanarum actionum eventus, tam prosperos, quam adversos, agentiumque personas, sicut attracta magnete acus ad ursam maiorem, ad Dei gloriam dirigit gnomonem. Eam sibi tam nationum extranearum lustrationibus, quam literarum scientia, & actibus sæpius in diversis Collegii Senatus Metropolitanii officiis, cum laude obitis, frequentatis, Bogumilus comparaverat. Nam præclare functus munere Decanali, cum ob alias excellentes animi dotes, tum præcipue ob prudentiam, ad excelsum dignitatis Metropolitanæ fastigiū

153 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fastigium omnium Collegarum
votis suffragantibus est euectus.
Coniunxit prudentiæ sapientiã
justorum, cuius officium est, *nil*
per ostentationem fingere, sensũ
verbis aperire, vera ut sunt deli-
gere, falsa de vitare, bona gra-
tis exhibere, mala libentius to-
lerare, quàm facere, nullam in-
iuriæ ultionem querere, pro ve-
ritate contumeliam, lucrum pu-
tare. Pollebat & spirituum di-
scretione, insidiasq; callidi ser-
pentis cautè deprehendere scie-
bat. Nam cùm pisces in cibum
populo distribuendos advoca-
ret, adfuit inter hos angvilla,
quæ ita manum ipsius fuit cir-
cum-

cumplexa, ut illecebrosa quadã
titillatione voluptatis, corpus
viri sancti, motu inordinato so-
licitaret, quas fatanæ infidias,
in specie angvillæ, posteaquã
deprehendisset, excussum manu
piscem, perpetuis temporibus
à Dobrovense alveo, exulare
iussit; exinde, quamvis in locis
aliis angvillarum copia Varta
fluvius abundet, Dobrovi nun-
quam comparet ampliùs hic pi-
scis, quemadmodum à maiori-
bus longa traditione id acce-
ptuum, curiosè hæctenus eiꝯ lo-
ci piscatores observarunt. Cla-
rebat omnibus ab Apostolo
præscriptis Episcopo virtutibus,
identi-

155 *Archiepiscopi Gacsnensis*
identidem eas memoria repe-
tens: Oportet Episcopum sine cri-
mine esse, sicut Dei dispensatorē;
non superbum, non iracundum,
non vinolentū, non percussorem,
non turpis lucri cupidum, sed ho-
spitalem, benignum, sobrium, iu-
stum, sanctum, continentem, am-
plectentem eum, qui secundum
doctrinam est, fidelem sermonem;
ut potens sit exhortari in doctri-
na sana, Et eos, qui contradicunt,
arguere,

C A P U T XXIV.

Fortitudo eius

EArum virtutum fiducia in-
victi, & excelsi animi ma-
magni-

magnitudinem nactus, potens erat exhortari in doctrina sana, eo tempore potissimum, quo effusis licentiæ habenis, tam furibunda libidine, in bona Ecclesiarum impii milites grassabantur, ut nullis humanarum, divinarumque legum repagulis, in officio contineri possent. Ita cæca illos in præceps egerat cupiditas, ut nullo Christianæ religionis metu, aut reverentia, vel conscientia synderesi, paterentur sibi persuaderi, ut sacrilegas à bonorum Ecclesiæ usurpatione manus abstinerent; & iam, vel in atheismum declinare, vel in pristinam idololatricam

157 *Archiepiscopi Gnesnensis*
triam obstinata peccandi volū-
tate, retroagi videbantur. Nō
multò antequàm Archiepisco-
pale subiisset fastigium Bogu-
milus, Bolesta impius ausu te-
merario, bona Ecclesiæ Plocē-
sis invasit, Venero tunc, eque-
stri Rosarum prosapia oriundo,
sanctimonia vitæ conspicuo, &
insigni doctrina prædito, illam
gubernante. Fuit Bolesta eius
gentis, quæ soleam equi gerit
pro stemmate, cruce altrinsecus
eminente, Castellanus Viscen-
sis, vir potens, & audax, audaciã
hominis fovente Principe, cu-
ius autoritate oram Prussiæ fi-
nitimam gubernabat. Is Cra-
scum

Vita S. Bogumili. 158

cum pagum Ecclesiæ Plocensi
adimebat: Vernerus comiter,
ac blande orabat, ne vim Ec-
clesiæ inferret; ubi nihil profi-
cit Episcopus admonitione, vo-
cat in ius occupatorem, causã
obtinet, in possessionẽ immitti-
tur. Bolesta subornatos sicarios
in Villam Biskupice, ubi tunc E-
piscopus morabatur cum fratre
Bieniaffio expedit, qui dormi-
entem Episcopum in cubiculo,
una cum Benedicto sancti Be-
nedicti Ordinis professo, crude-
liter trucidant. Quod ubi facinor-
patratum, Archiepiscopo Gne-
snensi Petro innotuit, synodum
Provincialẽ indicit, ac omnes
Episco-

159 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Episcopus convocat, de pœna,
tam atroci facinori constituen-
da deliberaturos: qui postquam
convenissent, & atrocitatē sce-
leris inquisitione diligenti exa-
minassent, sacris interdicendum
esse toti Poloniæ votis concor-
dibus decreverunt. Motus &
atrocitate facinoris, & interdi-
cto promulgato, Boleslaus Cri-
spus, Boleslai Crivousti filius,
Poloniæ Princeps, Bolestam
comprehendi, & ex vinculis
causam apud se dicere iubet, at-
que convictum criminis, & cõ-
demnatum, in foro Gnesnensi
sceleris atrocis immanitatem
expiaturum, flammis addicit.
Bien-

Bieniaffium terræ hiatu absor-
ptum, pœnas immani facinori,
iusto Dei iudicio debitas pen-
diffe creditum est. Et quamvis
sceleris author meritum tulerit
supplicium, non defuerunt ta-
men, tã scelerati ausus, vel patro-
ni, vel propugnatores, vel focii,
vel imitatores, etiam Bogumili
temporibus, qui bona Ecclesi-
arum truculêta rabie vastarent;
quorum facinorum cùm præci-
puos authores, frequentiùs ad-
monuisset, nihilque blandis ad-
monitionibus profecisset, con-
stanti magnanimitate ac imper-
territa fortitudine, gladium spi-
ritualem strinxit in sacrilegos,

L

non

191 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non alio eventu, quàm ut in bo-
na Ecclesiarum sæviore tumul-
tu irruerent, & in eis devastã-
dis tantò furerent insolentiùs,
quantò se læsos ab Archiepisco-
po graviùs interpretarentur.

C A P U T XXV.

Patientia Bogumili

Fortitudinis comes, patiëntia
est, cuiusvis per omnia Chri-
stianæ vitæ officia, ita est diffusa,
ut nihil sine illa sanctum, nihil
excellsi, animi conatibus dignum
nihil unquam geri, aut perfici,
possit gloriosum. Ita enim præ-
posita Dei rebus est, ut nullum
præceptum implere quis possit, à
pati-

patientia extraneus; & hoc ideo quia quodam modo singula nobis præcepta contraria sunt, utpote opposita libertati, & indifferentiæ naturæ, erga voluptates, & vitia: propter quod sanctus Augustinus, verbū illud Christi: esto consentiens adversario tuo, dum es cum illo, in via, exponit, de præcepto, & lege, nostris conatibus improbis obsistentibus. Quod si in præceptis omnibus, illa clavum tenet directionis, ad exequendum uniuscuiusque officium; multò validiore, ad exercendum pastorale munus, prout convenit, navarchum gubernaculo circum-agit, quando præsertim, oves

193 *Archiepiscopi Gnesnensis*

in naturam luporum conversæ,
famam lacerant, bona diripiūt,
ac vitæ insidiantur Pastoris.

Ad eius virtutis soliditatem Bo-
gumili, allidebantur furiosæ mi-
litum impietatis fluctus, quos,
omnes tanquam inmota rupes
carpesia, invicta fortitudine a-
nimi sustinuit, admonitioni A-
postolicæ fidenter obtemperās,
*prædica Verbum, instæ oportunè,
importunè: argue, obsecra, increpa,
in omni patientia, & doctrina.*

*Erit enim tempus, cum sanam do-
ctrinam non sustinebunt, sed ad
sua desideria coacervabunt sibi
magistros prurientes auribus, &
à veritate quidē auditum aver-
tent,*

*tent, ad fabulas autem convertē-
tur.* In tam arduo exercitio pa-
tientiaē, unum maximè doluit
Bogumilus, quod magistri, pru-
rientes auribus, qui in partem
laboris pastoralis, ab illo ad-
sciti fuerunt, incestis deinde
nuptijs irretiti, tantum abest ut
annuntiarent populo scelera;
illumque ira DEI, ac æternis
supplitijs peccatis constitutis,
perterre facerent: ut etiam mi-
litarem furorem, in sanctum
Præsulem sacrilegas damnātem
nuptias, accenderent: ut quo-
minus sibi vacaret plurimis ve-
xationibus, injurijs, & persecu-
tionibus implicito, in hæresim

Nico-

195 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nicolaitarum, inter Sacerdotes
latè serpentem, animadvertere,
eò licentiosiore vitam secu-
riùs agerent, cœci cæcorum du-
ces, impiorum consiliorum
contra pastorem fomenta sub-
ministrantes. Videbatur tunc
jam in ea tempora Polonia de-
venisse, quæ prædixit Apostolus:
In novissimis diebus instabunt
tempora periculosa: erunt homi-
nes seipsos amantes, cupidi, elati,
superbi, blasphemi, parentibus nõ
obedientes, ingrati, scelesti, sine
affectione, sine pace, criminatores,
incontinentes, immites, sine beni-
gnitate, proditores, protervi, tu-
midi, & voluptatem amatores
magis

magis, quàm Dei: habentes speci-
em quidem pietatis, virtutem au-
tem eius abnegantes. Plus in Po-
lonia invaluerat impietas quàm
ut ei aliqua pietatis species ob-
tendi posset; faciebat unus quis
que quod liberet, nulla tergiver-
satione scrupulum movente an-
liceret. Sed iam infelicē illorū
temporum calamitatem, verbis
Cromeri Episcopi Varmiensis
gravissimi nostratis historici,
juvat retexere.

CAPUT XXVI.

Status rerum in Polonia.

INoleverat superiorum Princi-
pum negligentia, & conniven-
tia

197 Archiepiscopi Gnesnensis
tia, pravus & barbarus mos a-
pud Proceres, & Equites Polonos:
ut iter facientes, quotiescunque,
& ubicunq; collibitum esset, agros
atq; prata agrestium, & oppida-
norum depascerent, ac non modo
pabulum, sed etiam victum o-
mnem ipsis imperarent, sive adeo
ipsi effractis horreis, atque cellis,
per vim auferrent: neq; contenti,
quantum libuisset, absumpsisse,
reliquum etiam malitiose profun-
debant, dissipabant, & corrup-
pebant, iumenta è pascuis, & sta-
bulis, atq; etiam iuncta, curribus
& aratris, utenda, vel potius ad
cursum abutenda, abducebant:
eaque vel defatigata, & enecta
dimit-

dimittebant, vel si fortè placuissent, retinebant & usurpabant.

Quin & præfecti Principis idem faciebant & Principis horrea, prædia, fiscumq; facultatibus, quâ cultus divini administris, & egentibus dedicatæ erant, augebãt.

Hæc quãvis iniqua, iniusta, crudelia, & impia, quamvis acerba miseris hominibus, & intolerabilia, tamen quia longa consuetudine inveteraverant, legisque vim propemodum obtinebant, & a Proceribus, quibus erant utilia, defendebantur, difficile erat abrogare. Còegit Nationale concilium Lanciciæ Archiepiscopus Gnesnensis, quærens remedia quibus

199 *Archiepiscopi Gnesnensis*
quibus iret obviam, tam scele-
ratis militum ausibus, ad quod
cum omnes Episcopi convenif-
sent, concordibus votis, & una-
nimi consensu sanxerunt: ut qui
bona, possessiones, & quasvis
facultates obitu Episcoporum
defensoribus orbas, occupasset,
aut invasisset. Qui agricolarum
iumenta, currus, aut annonam
vi extorquerent, qui res dece-
dentium Sacerdotum usurparēt,
& pro libitu diripere, distrahe-
re, aut in suos usus convertere
auderent, tam diu anathemati
subiacerent, donec omnia ple-
nè dominis suis, vel iis ad quos
de iure dispositio spectabat, re-
stituti.

stituerent; quæ lex ut perenne firmitatis robur obtineret, & potentiùs improbis obsisteret conatibus, decreto supremi Ecclesiæ Hierarchæ Alexandri III firmata est, & tandem à Zdislao Bogumili secundo successore, ad executionem deducta, Casimiro Justo Principe, authoritatem, & vires executioni necessarias interponente. Nunc autem usurpâtes iura, fructus, &c. Sedis Apostolicæ, vel aliarum Ecclesiarum, vel qui ea sequestrant, absque licentia superioris competentis, excommunicantur in Bulla cœnæ Domini num. 17. Gerebat Principatum

eo tempore in Polonia Mecislaus senex, qui oppræssionibus non tantùm Ecclesiasticos, sed etiam Equites ita vexaverat, ut ei fasces imperii ademptos, ad Casimirum deferre habuerint necesse. Impotentem dominatum ipsius, ne filius quidē Otto sustinere potuit, sed in patrem arma sumpsit, atque illum principatu exuit, in partes Casimiri concedens.

C A P U T XXVII

Status rerum in Italia.

NEque in Italia felicior rerū status regimē Bogumili excepit, gravissimum Schisma in Eccle-

Ecclesia fovente Friderico II. dicto Barbarossa, Ænobarbum Dlugoffus vocat. Is Alexandro III. vero, & indubitato Pontifici, quatuor Antipapas summa contentione opposuit: Victorem III. qui mortuus est anno Christi 1164. Alexandri Pontificatus anno quinto. Paschalem III. Cremensem, qui antea Guido fuit dictus, Cardinalis tituli Sancti Calixti, qui cum sedisset annos quinque, mortuus est anno decimo Pontificatus Alexandri. Calixtum III. qui Joannes Monachus fuerat Abbas Strumiensis, Episcopus Tusculanus, qui cum sedisset annos

203 *Archiepiscopi Gnesnensis*
annos septem, mortuus est an-
no decimo sexto Pontificatûs
Alexandri. Innocentium III.
qui tandem vero, & legitimo
Pontifici Alexandro debitam
obedientiam & reverentiã præ-
stitit Pōtificatûs illius anno 17.
Christi anno 1176. postquam
desideratam pacem, victus à
Venetis Fridericus, restituisset.
Miserabile fuit intueri, corpus
Christi mysticum summa vio-
lencia per Cæsarem à Capite re-
velli, ita contra obedientes sū-
mo Pontifici sævientem, ut ne-
fido quidem consiliario, eo no-
mine pepercerit. *Petrus tunc*
Vinea Campanus, obscuro natus
locò,

loco, sed doctrina atq; eloquentia,
quantum illa etas tulit, insignis
ipsius arcanorum particeps omni-
um, ac moderator fuit. Is per
invidiam, quæ in aula & oritur,
& nutrimenta habet, atque vir-
tutis perpetua est insectatrix, in
suspicionem adductus, tanquam
cum Pontifice Alexandro sentiret,
(quo cum Fridericus bellum gere-
bat) luminibus est privatus; cu-
ius rei impatiens, atque ob id in
furorem conversus, ad Sanctum
Miniatum, quod oppidum est in
Hetruria, sibi ipsi mortem consci-
vit. Nimirum Imperator uti
valebat auctoritate, & consue-
tudine, & auctoribus Privile-
giis

205 Archiepiscopi Gnesnensis
gis Imperatorum, qui à Carolo
magno, qui post de Regibus Frã-
corum imperavit Romanis, iam-
que per trecentos annos impera-
verat sub LXIII. Apostolis, & da-
re Episcopatus, & Abbatias,
per annulum, & virgam consue-
verunt. Sic Otto Bambergens-
is Ecclesiæ de manu Impera-
toris Episcopatum accepit ægrè
consentiens, propter contentionẽ
illam quæ erat inter Regnum &
Sacerdotium, causa investituræ
& electionem Ecclesiarum, quas
evacuare, sibiq; vendicare plus æ-
quo nitebatur Imperialis autho-
ritas. Qui deinde Romam ve-
niens ad Paschalem summum
Ponti-

Pontificem ad ipsius pedes *pedū*
& *annulum* abjecit *veniam pe-*
tens ibique denuo ab illo inve-
stitus, & confirmatus ipso die
Pentecostes consecratus est.

Dederat ansam Imperatorum
prætensionī maximā Leo VIII.
pseudopapa, qui potētia Impe-
ratoris culmen summi Pontifi-
catūs adeptus, ut eādē suæ am-
bitionis superbiam stabiliret,
edictum tulerat, ut solus Impe-
rator Pontificem deligeret &
solus confirmaret: quo decreto
duabus nefariis hæresibus Simo-
nis magi & Nicolai Antioche-
ni viam aperuit cū *qui pretio*
Sedem emisset, pretio pariter Se-

207 *Archiepiscopi Gnesnensis*
des distraheret. Nec mirum ex
tam venenoso fonte scaturivisse
originem prædictorum pecca-
torum, quandoquidem *vitiato*
capite necesse est reliquum corpus
vitari. Sic nempe *quandocun-*
que deficit religiositas Pontificum,
Et marcescit districtio regularis
Abbatum, per illorum exempla,
cætera plebs mandatorum Dei
prævaricatrix existit, quanquam
ante illum, Adrianus Papa Ro-
manus, cum universa synodo
tradit Carolo Magno jus & po-
testatem eligendi Pontificem,
& ordinandi Apostolicam Se-
dem, & definivit Episcopos ab
eo investituram accipere. Sed
cum

cum Ludovicus Pius, Otto Magnus, & Henricus sanctus considerarent, illud privilegiū Adriani Primi sicut & Leonis VIII. fuisse magna temporum iniquitate, & Pontificum oppressionibus extortum, propter dissensiones schismaticorum, & hæreticorū quibus Ecclesia Dei periclitabatur, illi iuri, & consuetudini renuntiarunt, illudq; ius Clero Romano, & Ecclesiasticis electoribus resignarunt. Tandem omnem illam consuetudinem, & privilegium abrogavit Adrianus II. Alterum malum, à Simoniacorum Pastorum conniventia ingruerat in

209 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Ecclesiam Dei, Sacerdotum in-
continentia cū *cuncti ferè Cle-*
rici, cum publicis uxoribus, sive
scortis (quæ sunt hæreticalia con-
iugia) suam ignominiosè ducerent
vitam atque sic impune in orbe
Christiano duæ pestes exitiales
hæresèon Simonia & concubi-
natus grassarentur, *ut religio*
Christiana, & præsertim in Ec-
clesiis Dei turpissimis hominibus,
& omni scelere coopertis repleta
fuerit ea tempestate. Suscitavit
Deus Spiritum Enoch, & Eliæ,
ardentissimo gloriæ suæ propa-
gandæ zelo flagrantes, Sanctum
Romualdum, & sanctum Joan-
nem Gualbertum eius discipulū,

Val-

Vallis Umbrosæ Abbatem, qui horum scelerum virus radicitus extirparent. Nam sanctus Romualdus inter cæteros Clericos, qui per pecuniam ordinati fuerät durissima severitate corripiebat, & eos nisi Ordinem sponte desererent, omnino damnabiles, & hereticos asserebat. Nonnulli quoque Episcopi, qui per simoniacam hæresim sacras sedes invaserant, ad eum causa pœnitentiæ cõcurrebant; qui etiam venerabili viro se committentes, & Episcopatum termino statuto deserere, & ad sanctæ conversionis se promittebant Ordinem festinare. Sanctus Joannes Gualbertus,

211 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tanquam unus de Seraphim, flā-
mā divini amoris incomparabi-
liter æstuans, Petrum Florenti-
num Archiepiscopum hæreseôs
simoniacæ per ignem convicit.
Porro quamvis tunc simoniaca
labes in Polonia locum non in-
venisset, diligenti consideratio-
ne meritorum, qui ad Episco-
patus eligebantur, eam exclu-
dente, cùm Prælati, & Canoni-
ci virtutum exercitiis conspi-
cuis viris, non divitiarum opu-
lento censu valentibus, tam su-
blimes dignitates libertate suf-
fragiorum inconcussa confer-
rent: attamen alia gravissima
Clerum, populumque scelera in-
quina-

quinabant; Sacerdotes quidem incestæ nuptiæ, veriùs sacrilegi, & publici concubinatus, Milites verò extrema licentia, & vefanus quidam furor in bona Ecclesiarum grassandi. Quid faceret anxius inter inanes curas pastor? cum nec Sacerdotes spem frugis melioris pollicerentur, & milites à rapinis cohiberi se neque admonitionibus, neque Censuris Ecclesiasticis paterentur, & à Sede Apostolica nullũ sperari posse videret remediũ? cum Summi Pontificis, quam à Casare sustinebat persecutio, omnem modum improbos castigandi, & scelera coercendi

213 *Archiepiscopi Gnesnensis*
adimeret, ut impunè quisque
quod collibitum esset, faceret,
ipse autem Archiepiscopus gra-
viùs in dies, crebris reprehensionibus, & obiurgationibus odium, in se accenderet; ut non modò monita salutis à sceleratis contemnerentur, sed etiam ipsa monentis autoritas apud obstinatos, & pertinaces iam esset despiciatui, sollicitus, ut si nollent resipiscere, saltem in sua persona Deum graviter offendendi occasionem furentibus animis subtraheret, re diu apud se agitâtâ, virisque religiosis in consilium adhibitis, communicata, exemplum gentilis sui S.

Adal-

Adalberti, refractarios Pragen-
ses deferentis sequi constituit :
ac proinde ad Alexandrum III.
Venetiis tunc commorantem
se contulit, cui exposita Sacer-
dotum, populique sui protervi-
tate, & supervacaneis curæ pa-
storali recensitis laboribus, so-
lutionem ab Ecclesiæ Gnesnen-
sis vinculo demissa supplicatio-
ne poposcit, ut tranquillius suæ
saluti vacaret, alienæ curis inu-
tilibus exolutus: cujus petiti-
oni, non difficilem præbuit assē-
sum Alexāder, compati edoctus
alienæ calamitati, sua, quam in-
terea tolerabat persecutione.
Venetiis rediens, perrexit in Un-
gariam

215 *Archiepiscopi Gnesnensis*
gariam, ubi Eremitæ Camaldu-
lenses à sancto Patriarcha Ro-
mualdo missi morabantur, à
quibus modum vivendi eremi-
ticum didicit: atque sic obtentâ
summi Pontificis licentiâ, seces-
sit in eremum Dobrovensem,
ubi duo rapidis vorticibus fle-
xuosi fluvii, Varta & Nyr, coe-
untes, omnem aditum populo
mæandris tortuosis, & profun-
dis, intercludunt; tamquam vo-
cem lapsam divinitùs ad Arse-
nium in sua vocatione audivis-
set, *Arseni tumultus fuge & sal-
vaberis.* Sed instituti Eremita-
rum Camaldulensium origo, ut
altiùs expendatur, & historiæ
claritas .

claritas, & occasio itineris eorum in Poloniam deposcit.

C A P U T XXVIII.

Eremitarum Origo.

AB immani Tyrannorum atrocitate, quâ in Christi cultores sæviebant, vitæ solitariae primordia promanasse, citra omnem controversiam, manifestum est. Hoc in vitæ genere strenuè prolusit primus Paulus eremita, qui declinandæ causa persecutionis Decii, & Valeriani, & Deo liberiùs inserviendi, in eremi speluncam se contulit, (Eremitas fuisse filios prophetarum discipulos sancti

217 *Archiepiscopi Gnesnensis*
eti Eliæ, & Elisæi eosq; Carmeli-
tas veteris testamēti nō ābigō)
quod deinde vitæ institutum,
non multò post amplexus est
Antonius, qui iam sub Constā-
tino Magno, plurimos habere
cœpit eremiticæ vitæ imitato-
res. Ad eū visendū, cū Hilari-
on Tabathæus, ex Palestina in
Ægyptum venisset, duobusque
mensibus sibi commansisset, om-
nem eius vitæ rationem di-
dicit & multa monasteria ex-
truxit, nullis certis legibus, aut
constitutionibus ad uniformem
vivendi Regulam adstricta. Vi-
vebat unusquisque illorum, se-
cundū gratiam sibi divinitus
datam.

datam, vigilando, pfallendo, jeiunando, manibus operando, humi cubando, orando, silentium fervando, ciliciis, & flagellationibus, cæterisque carni molestis exercitationibus, corpus in servitum, & obsequiũ spiritũs redigendo, & alios maximè senes, qui jam diuturna lucta cum Diabolo, ad eius tentationes superandas exercitati arma expedita in promptu haberent, visitando: ac eos, quos excellenti aliqua virtute præstare didicissent, pro modulo viriũ suarum & mensura divinæ gratiæ sibi collatæ, imitari conando. Quod in Eremitis Camaldulen-

219 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulensibus servatum fuisse, sine
peculiari aliqua lege, vel consti-
tutionibus testatur Augustinus
Florentinus in historia Camal-
dulensi. *Religio insectando ea que*
sunt legis, sibi ipsa erat lex. Si
qua Respublica religiosa sive scri-
pto legis adolevit, id profecto Ca-
maldulensi egregie evenit in qua
quisq; reliquos fratres in studiis
eremitice Philosophiæ ardentissi-
mè superare certabat; imo & Sã-
ctus Petrus Damiani Eremita
Camaldulensis S.R.E. Cardina-
lis, & Episcopus hoc idem asse-
rit. Nobis in eremo constitutis
nihil sanctus Benedictus iniunxit.
Igitur sanctus Benedictus dum
homi

*hominem in monasterio ponit ad
eremum dirigit & cum ipse san-
ctus Pater eremi cultor extitisset
hoc certè non optavit esse, quod
fuit (id est Cænobita) sed quoniã
non omnes capiunt verbum istud,
dispensativè constituit prius mo-
nasterialis vitæ planitiem; ut iã
faciles eremi conscēdamus ad ar-
cem. Hoc idem S. Pater in epi-
logo Regulæ fatetur: Regulam
hanc (inquit) descripsimus, ut eã
observãtes in monasteriis aliqua-
tenus vel honestatem morum, aut
initium conversationis nos demõ-
stremus habere. Cæterum ad per-
fectionem conversationis qui fe-
stinant, sunt doctrinæ sanctorum
Patrũ*

221 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patrum, quarum observatio
perducit hominem ad celsitudinē
perfectiōnis; quam eremi arcem
sanctus Damianus appellat.
Monastica igitur vita est dispo-
sitio ad eremum ut *de nido mo-*
nasteriorum huiuscemodi egredi-
antur milites, quos eremi rudi-
menta dura non terreant, qui
specimen conversationis suæ mul-
to tempore didicerunt. Perfecto-
rum quippe est non propter ani-
mi passionē sed propter perfectiōnē
iam assecutā, ad vitā solitariā ten-
dere. Nam si vita, solitaria à non
iam perfectō assumatur, est pericu-
losissima. Atque ita cōsiderans S.
Pater Benedictus, quòd in ma-
ximo

ximo versarentur periculo, qui non bene instructi armis spiritualibus, audent procedere ad luctandum cum Diabolo, in eremo potissimum vires suas exerente, quas ibi etiam in Christo ieiunante, ausus est experi-ri, ex diversis speluncis, & antris congregatos, in duodecim, monasteria, quæ ab eremo digressus ædificavit, eremicolas, certa vivendi lege adstrinxit; ab alieno illos arbitrio secundum præscriptam regulam, docens securissimè dependere, obedientiamque superiori exhibere, secundum Christi Domini exemplar, qui *Humiliavit semetipsū*

N

factus

223 *Archiepiscopi Gnesnensis*
factus obediens usque ad mortē,
mortē autem crucis; ut sic ut per
inobedientiā extorres facti su-
mus à gratia Conditoris, ita per
obedientiam ad Dominum pla-
catum redeamus, de quo san-
ctus Pater sic agit in Prologo
Regulæ: Ausculta, ò fili præcepta
Magistri, & inclina autem cor-
dis tui, & admonitionem piy pa-
tris libenter excipe, & efficaciter
comple: ut ad eum per obedientie
laborem redeas, à quo per inobe-
dientie desidiam recesseras. Ad
te ergo nūc meus sermo dirigitur,
quisquis abrenuncians propriis
woluntatibus, Domino Christo
wero Regi militaturus, obedientie
fortissi-

fortissima, atque præclara arma assumis. Carebant his armis Eremitæ, nullius arbitrio se regi permittentes, sed quod secundum præcepta Decalogi, & propriæ conscientiæ ductum, ad Dei gloriam spectare ipsi magis arbitrarentur, operantes sine superiore, sicut locustæ sine Rege, de quibus Turre cremata Eremitæ inquit in iure veniunt sub nomine locustarum, apud quosdã Doctores intelligentes de eremitis dictum Salomonis, locustæ regem non habent.

C A P U T XXIX.

*Vita eremitica instauratur à
S. P. Romualdo.*

SANCTUS Romualdus igitur natus obediētiae, capitibus Regulæ sancti Patris Benedicti descriptæ, fundamentum, super illud immobilem scalam suis Camaldulensibus in cœlum erigendam proposuit, atque ut propositum solidiore base niteretur, Regulam Sancti Benedicti in monasterio S. Apollinaris professus est, in quo triennium ferè cum transegisset, plurimis Monachorum, exagitatus persecutionibus, etiam in vitam suam machi-

machinantibus, eò quòd licentiosè viventibus præcepta Regulæ opponeret, & redarguendis eorum vitiis vehementiùs infisteret: qua in re cum oleum, & operam, (ut est in proverbio,) perderet, excellentis eius animum perfectionis, amore, magis ac magis in dies incendente, facilè obtentâ licentiâ ab Abbate loci, desiderium ipsius Monachis diligenter promoventibus, ad Marinum, quem in finibus Venetiarum vitæ sanctitate ac severiore disciplina eo tempore celebrem audierat, & vitæ solitariæ maximè studiosū intellexerat, sese contulit: ut ad

227 *Archiepiscopi Gnesnensis*
arctam, & sublimem perfectio-
nis viam eo magistro, ac duce
uteretur; sub quo tantum profe-
cit, ut deinde Magister ipsius
directioni se gubernandum sub-
ijcere minimè dubitaverit.

Guarinus interea S. Michælis
in Gallia Abbas venerat Ora-
tionis gratiâ in Italiam, qui ac-
cersitis Marino, & Romualdo,
Petro Urseolo Venetiarum Prin-
cipi persuasit, ut sæculum simul
cum ipso, quem per nefas invase-
rat Ducatu, relinqueret, & qui
ad alienæ dominationis arcem in-
iuste proruperat, ipse se alienæ po-
testatis dominio subiugaret; qui
nō diuturnis consiliis persuasus,
cum

cum sancto Romualdo Marino,
& Guarino Abbate, nec non suo
quondam familiari Joāne Gran-
denico, navem ascendit, deinde
ad Monasterium Abbatis Gua-
rini pervenit. Petro igitur, &
Joanne Monachis in Sancti Mi-
chàélis cœnobio factis, Marino
& Romualdus non longè à mo-
nasterio degentes, ad singularē
vitam, cui assveti fuerant, re-
vertuntur: quibus etiam ipsi jam
dicti Fratres, peracto vix annuo
spatio, ad perferendā ejusdem
solitudinis districtiōnem aggre-
gati sunt. Atque hæc sunt Ro-
mualdinæ solitudinis, ad quam
sanctus Pater flagranti mentis

æstu semper anhelabat primordia, in quibus magnam confidere debemus viri sancti prudentiam, qui non nisi in Regula sancti Patris bene Tyrones exercitatos, ad solitam Veteranorū militum vitam, in qua culmen perfectionis situm est, admittebat; ut etiam duos illos primos instituti sui sectatores, non prius eremiticæ vitæ voluerit esse consortes, quàm professionem, in Cœnobio sancti Benedicti fecissent: ut mirari lectorem minimè oporteat, cur sanctum Adalbertum tunc Episcopum Pragensem, post Archiepiscopum Gnesnensem, &
glo-

gloriosum in Prussia martyrem,
ad Ordinē sancti Benedicti Ro-
mam sub disciplinam Leonis
Abbatis monasterii sanctorum
Bonifacii & Alexii destinaverit.
Itemq; Casimirum Regis Mie-
cislai filiū, Boleslai primi Chri-
stiani Regis Polonorum nepo-
tem Cluniacum (ubi prima Re-
formatio Ordinis S. Benedicti
vigeat à Bernone instituta an-
no Christi 910.) relegaverit, ad
fufcipiendum nigrum habitum
sancti Benedicti, nolebat enim
alios ad vitam solitariā admit-
tere nisi sancte conversationis
studio juxta regulam sancti Be-
nedicti perpolitos, præsertim
cùm

231 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cùm monasteria sua albæ Con-
gregationis, ad eremi austerita-
tem formanda, nondum con-
stituisset; siquidem secunda re-
formatio Ordinis Sancti bene-
dicti à S. Romualdo instituta est
centum paulo minus annis. Ita
quos sanctus Benedictus in via
purgativa, & illuminativa per-
ficiebat, hos ad culmen perfe-
ctionis, & intimã cum Deo,
quantùm fragilitati humanæ in-
terris licet, unionis arcem, san-
ctus Romualdus evocabat, post
Cluniacensem. *Alfonso Ciacon.*
in *Benedicto VIII. Chronic.*
Panuinii 1012. Atque sic ligna
in odorem holocausti suavita-
tis.

tis arsurā, S. Patriarcha Benedictus composuit, & præparavit: quæ sanctus Romualdus, tanquam igniti Eliæ flammea progenies, Seraphico ignis amore bene iam collocata, & disposita, succendit, à Christo Domino maximo salutis nostræ zelatore flammam mutuato; qui ignem venit mittere in terrā, ut accendatur. *Tantus enim in sancto viri pectore, faciendi fructus ardor incanduerat, ut effectis nunquam contentus; dum alia faceret, ad facienda mox alia properaret; adeo ut putaretur totum mundum in eremum velle convertere, & monachico Ordini omnem*

233 *Archiepiscopi Gnesnensis.*
omnem populi multitudinem so-
ciare. Itaque primus sanctus
Romualdus, ex directione Re-
gulæ sancti Benedicti eremitas,
tanquam locustas sine Rege vi-
ventes, salutaris obedientiæ legi
subactos, in apes mellificas Ec-
clesiæ sanctæ, commutavit: &
veluti stella matutina, densas e-
remi tenebras, vitæ sanctitate,
ac eremiticæ solitudinis, cum
exercitiis monasticis conjuncti-
one, serenavit; ut nulli eremitæ,
ante illum, religiosi, sive regu-
lares, stricta significatione, (hoc
est ex vi votorum substantialiū
religionis) potuissent censerī.
Nam *Religio perimitur, si à me-*
ritoria

ritoria subditi obedientia subtra-
bantur; magna quidem pauper-
tas, sed maior integritas, horum
est obedientia maxima si custodi-
atur illesa: Nam prima rebus,
secunda carni, tertia verò menti
dominatur, & animis quos velut
effrenes, & liberos, ditioni alte-
rius, humilis iugo propriæ volū-
tatis adstringit. Obedientia vi-
ctimis iurè præponitur, quia per
victimas aliena caro, per obedi-
entiam verò, voluntas propria ma-
ctatur. Unde cum Vernerium,
qui fratrum injuriis, & persecu-
tionibus exagitatus, in eremum
concesserat, & jam per sex annos
absque vino, omnique pulmento

sub

235 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sub nimie districtiōnis ariditate
permāserat, cū quodā tēpore,
famā eius auditā vir sanctus vi-
sitasset, atque ab eo sub cuius
regimine degeret, fuisset scisci-
tatus, ille que respondisset, quōd
alieno solutus imperio viveret,
hoc sequendo, quod sibi utilius
videretur, monuit eum ut rediret
ad Cœnobium, & licentiam in
eremo commorandi obtineret.
Si Crucem Christi portas, inqui-
ens, superest ut Christi obedientiā
non relinquant. Vade igitur &
consensu a proprio Abbate susce-
pto revertere, & sub eius dominio
humiliter vive, quatenus sacri
operis ædificium, quod bona vo-
luntas.

luntas edificat, humilitas erigit, obedientie virtus extollat? Quāvis autem, Primi Pauli eremitæ, plurimi sancti viri secuti exemplum, deserta petierint, errantes in solitudinib9, quibus mundus non erat dignus, tamen postea ipsorum sequaces, sicut illi, ad quos sanctus Pater Augustinus scripsit accuratè, & devotè, si tamen ipse scripsit, de quo Gabriel Pænetus Canonorum Regularium Lateranensium Abbas solidè controvertit, omnes sunt in cœnobia redacti, & ex iis plerique in mistam, ex contemplativa, & activa vitam, sub nomine Mendicantium conjuncti

237 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cti, prædicationi, & Sacramen-
torum administrationi, ex vo-
luntate sanctæ sedis Apostolicæ
incumbunt, solitariæ vitæ solu-
to silentio. Camaldulenses soli
Monachi, cum his qui ab iis tã-
quam rami promanant, perfici-
untur ad eremum, ut ibi tanquã
in fastigio perfectionis, ceu a-
quilæ in arduis nidum ponen-
tes, conquiescant; iam in via in-
cipientium, & proficientiũ suf-
ficienter dispositi & exercitati:
ut tandem dulces fructus suorũ
exercitiorũ, in via unitiva sva-
vissime degustent: & ab uberta-
te domus Dei, in solitudine, tã-
quã in cella Vinaria, inebrietur
Institu-

Institutum eorū probavit sup-
premus Ecclesiæ universalis Pa-
stor Alexander II. Cōstit. *Nulli*
qui anno 1061. clavum guber-
nationis tenuit, ut præcedentiã
supra omnes monasticos Ordi-
nes habeant, exceptis Clunia-
censibus, quorum Abbates O-
do, & Odilo non longè post tē-
pora sancti Benedicti floruerūt,
& multò magis Cassinensibus,
sive Congregationis sanctæ Ju-
stinæ, (cum Abbas Cassinensis
tit. S. Benedicti Vicarius & òni-
um Abbatum Abbas.) S. Odilo
Abb: Cluniacens: apud Baron
tom. II. an. 1022. inde Leo IX.
Abbati Cassinensi in omni Epi-
pisco

259 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scoporum principumque con-
ventu superiorem Abbatibus om-
nibus sedem concessit Leo
Ostiens: lib: 2. cap. 97. Chronic:
quam illi tanquam matrem è
qua prodierunt filiali observan-
tiâ venerantur. Quos deinde om-
nes Canonici Regulares, Con-
gregationis Lateranensis, qui
vadunt immediate post Clerum
sæcularem, ex constitutione Pii
V. eum ex Ordine præcædunt.

C A P U T XXX.

*Adventus Eremitarû Camaldu-
lensium in Poloniam.*

OTto Tertius, Occidentis in
Germania tertius Impera-
tor viris religiosis impensè ad-
dictus,

dictus, mirificè coluit sanctum Romualdum, ita ut eum præfēs visitaret, ac in eius lecto decūberet, & Classensem illi Abbatiam, conferret. Salutaribus ejus monitis, & consiliis libenter obtemperabat, cujus etiam svasu monasterium in Pereo in honorem sancti Adalberti cōstruxit, illique contigua Classensis monasterii prædia contulit, ea in Firmensis Monarchiæ partibus, ex fiscali possessione recōpensās Abbate ibi ex discipulis Romualdi constituto, Romualdi iussu idem Imperator pœnitentiæ causa, nudis pedibus de Romana Urbe progrediens

261 *Archiepiscopi Gnesnensis*
usque in Garganum montē ad
sancti Michæelis perrexit Eccle-
siam; per totam etiam quadra-
gesimā in Classensi monasterio
Beati Apollinaris, paucis sibi
adhærentibus, mansit: ubi jeiu-
nio, & psalmodiæ prout vale-
bat, intentus, cilicio ad carnem
indutus, aurata desuper purpura
tegebatur; *lecto etiam fulgentibus*
pallijs strato, ipse in storea de pa-
piriis confecta, tenera delicati cor-
poris membra terebat. Promisit
denique Beato Romualdo, quod
imperium relinquens; monachicū
susciperet habitum & cui innu-
meri mortales erant obnoxij, iā
ipse pauperculo subiectus cepit esse
debitor

debitor sui. Non poterat hæc
fincera voluntatis erga sanctum
Romualdum Ottonis Impera-
toris propensio, Boleslaum no-
strum Chabrium Regem latere,
utpote qui cum sancti Adalber-
ti martyris Pragensis tunc Epi-
scopo fratre germano Poraio
laudabiliter fuisset in aula Ot-
tonis I. Imperatoris parentis e-
jus conversatus, imò & cum
ipso sancto Adalberto familia-
riter vixisset Romæ, salutaribus
ipfius monitis obtemperans;
proinde non difficile fuit ipfi
ab imperatore obtinere, ut san-
ctus Pater Romualdus duos de
discipulis Joannē & Benedictū

263 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Poloniam mitteret, ad præ-
dicandum Jesu Christi Evange-
lium nationi ad fidem illius re-
cens conversæ: quibus eam licē-
tiam Gregorius V. summus Pō-
tifex Ottonis III. cujus autho-
ritate Pontificatum adeptus est
cognatus, libenter indulfit. Po-
stea quam illi venissent in Polo-
niam, quatuor se illis in vitæ so-
cietatem dediderunt Poloni:
Mathæus, Isaac, Christianus &
Barnabas. Hi honorificentif-
simè à pio Rege accepti, & lo-
cum ut optabant nacti solitariū,
prope Casimiriam, sex in eo tu-
guriola rudi opere, & facellum
excitarunt: ibique vitam san-
ctissimā

etiffimam, mutuam confvetudinem, devitantes, in arctiffima disciplina, orationibus, & jejuniiis affiduis traduxerunt: & doctrina exēploque quos potuerant accolas & advenas, docuerunt: admirabiles cum aliis virtutibus, tum maximē abftinentiæ studio. Nam aliqui femel eorum duntaxat, alii qui imbecillioris erant valetudinis bis in hebdomada, oleribus & aqua, pane non nunquam adhibito, victitarunt, vestibis è pilis equorum confectis contēti, quietes eorum non stragulum molle, fed si quid dandum erat fessis corporibus humus lectus,

265 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& lapis capiti subjectus, ceruical fuit. Tanta eorum fama fuit sanctitatis, ut Boleslaus Princeps eos inviseret, & se ac regnum suum orationibus ipsorum commendaret, ac ipsis liberaliter ingens auri pondus & centum marcas argenti offerret. Expediverat Princeps Miecislauus Pater Boleslai legatum Lampertum Episcopum Cracoviensem, ad summum Christiani orbis Antistitem Benedictum VII qui exposita Pii Principis extirpanda idololatria, & promovendo veri Dei cultu sollicitudine, & novem Ecclesiarum Cathedralium ædificatione, necnō
simula

simulachrorum inanium Deorū
quos, gens superstitiosa colue-
rat, abolitione, peteret insignia
Regis, sibi ritu Christianorum
Principum conferri; quod cū
distulisset in aliud tempus Pon-
tifex, Boleslaus ratus faciliore
via, se titulum Regis obtentu-
rum, aurum & argentum supra
memoratum, misit per Nunciū
viris sanctis, ut honoratū auro
Pontificem, orarent quatenus
se Regio diademate dignaretur.
At viri sancti inito consilio, mi-
serunt Barnabam, qui Regi au-
rum & pecuniā referret, eique
responderet, se in rem propo-
sitam non posse operam con-
ferre,

267 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ferre, quibus religiosam vitam
professis, negotiis & curis sæ-
cularibus implicari, nefas esset.
Sperabat nimirū Princeps Ot-
tonem III. Imperatorem san-
cto Romualdo familiarius ad-
dictum, & sibi olim in aula sui
parentis Ottonis II. commo-
ranti faventem authoritatem
apud Gregorium V. Ottonis
Cæsaris cognatum interpositu-
rum, voto ut potiretur.

C A P U T XXXI.

Martyrium ipsorum

Subolfecerunt interim Regiæ
Saulæ milites, magnā auri vī
à Rege missam Eremitis quæ ut
ad

ad se deveniret, constituerunt viros sanctos, trucidare, & turguriola cum ipsorum cadaveribus incendere. Sacra igitur auri fame stimulati, noctu Eremitas, orationibus intētos, aggrediuntur: minis, plagis, verberibus, pecuniam, à Rege Mifsā extorquent: viris sanctis illam ei remissam asseverantibus, ad atrociora tormenta iis irroganda descendunt. Religantur ergo ad palum, ignibus admotis ad latera exuruntur, deinde circa rotarum vertiginē adstricti diutissime verberantur, tota nox in crudelissima paupertatis sanctorum & innocentiae, supplicia

269 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cia expenditur. Denique cū
omnes iam artes potiendi ar-
genti tentatæ, non successissent,
ne quid in ausum de concepta
crudelitate relinqueretur, ab
iisdem latronibus, anno salutis
humanae millesimo quinto, pri-
die Idus Novembr: in Dei lau-
dibus constantissimè permanētes,
trucidantur, utque tanti sceleris
immanitas lateret, ignem ini-
ciunt, & sacellum, ac sex casas
tum suppellectilem omnē pau-
perem, & quinque corpora san-
ctorum flāmis dant: ut his pe-
riisse viderentur. *Sed admoti
ignes, amissis naturæ viribus, nil
omnino consumere, ullis hominū
studij*

studij potuere; Ita enim illos, ipsa
etiam parietum materies, repelle-
bat, ac si pro lignis durissimi sili-
ces essent. Frustrati itaque fures
in fugam se conferre nituntur, sed
Et hoc illis ex divina providentia
denegatur, tota siquidem nocte
per fruteta nemorum, per latitu-
dinem salicum, per opaca sylva-
rum, viam angustiati sunt querere,
quam tamen nullatenus valere
errabundis vestigiis invenire sed
neque frameas in vaginas recō-
dere arefactis brachiis potuerūt.
Vbi vero sanctorum iacebāt cor-
pora, copiosum lumen usq; in diē
splendescere, Et dulcissima ange-
licæ cantilenæ non desūt soavi-
tas

271 Archiepiscopi Gnesnensis
tas resonare. Adveniente autem
die, quod factum fuerat, Regem
latere nō potuit, qui illico ad ere-
mum cum numerosa populi mul-
titudine festinavit, & ne fures
evaderent, facta corona hominū,
totam sylvam undique circum-
cinxit. Qui tandem reperti sunt
manifesti criminis rei, & ad gla-
dios suos adhuc divina exultio-
ne ligati. Rex autem quid de eis
faceret, habita cōsideratione, de-
liberans, hoc postremo decrevit,
ut nequaquam eos, sicut merebā-
tur, accedi preciperet, sed fer-
reis catenis vinctos ad sepulchra
Martyrum destinaret, quatenus
aut ibi usq; ad obitum in vincu-
lis

*lis miserabiliter viverent, aut si
sanctis Martyribus aliter vide-
retur ipsi eos sua misericordia li-
berarent. Qui cum ad sanctorū
tumulum fuissent ex præcepto Re-
gis attracti, mox, ineffabili divi-
nitatis omnipotentia fractis nexi-
bus sunt absoluti; atque impune
à Rege dimissi, pœnitentia du-
cti patrati sceleris, iisdem mar-
tyribus in religiosæ vitæ gene-
re successerunt. Narrat Marti-
nus Baronius, quòd cùm pia
matrona, & nobilis, devotionis
causa, viros sanctos visitasset,
eisque piscē qui Salmo dicitur
obtulisset, cecidit is in terram,
quo in loco statim fons ema-
navit,*

273 *Archiepiscopi Gnesnensis*
navit, qui usq; ad præfens du-
rat; piscis ille cum ad vescendū
præpararetur fratribus, alius si-
milis genere, & magnitudine,
divino miraculo solebat appa-
rere in fonte illo, qui cum esset
comestus, rursus alius appare-
bat, qui per longum tempus vi-
ctui eis fuit quotidiano. Quā
diu fratres vixerunt piscis ille
duravit, postquam coronam
Martyrii adepti sunt, piscis eva-
nuit: fons ad hoc usque tempus
perennat, per cuius aquā, ma-
gna Deus miracula operatur:
Cæci enim visum recipiunt,
leprosi mundantur, Claudii, fur-
di variisque morbis exagitati,
fanan-

fanantur. Postquam per sex annos, Joannes, & Benedictus Itali, nationis Polonæ idioma didicissent, septimo anno unū ad Romanam urbem monachū mittunt, & per eum à Summæ Sedis Antistite, prædicandi licentiam pro adjunctis sibi Polonis fociis petunt. Iniungunt etiam, ut nuncius ille, aliquos secum de B. Romualdi fratribus, duceret, qui eremiticæ conversationis edocti, cum eis simul in Polonorum partibus habitarent. Posteaquam is in ditionē Imperatoris penetravit, ab eius satellitibus captus est, & mox carcerali custodiæ mancipatus.

275 Archiepiscopi Gnesnensis
Nocte verò illum Angelus Do-
mini in carcere visitavit, &
consumatos esse eos quorum lega-
tione fungebatur admonuit: sta-
timque aperto divinitus carcere,
preparatum sibi esse navigiũ in
fluvio quẽ transiturus erat, asse-
ruit. Quò festinans Monachus,
(Barnabas is fuit) Angelicæ pro-
missionis fidem veram esse proba-
vit. Sequenti autem post se-
pulturam Martyrum nocte, ap-
paruerunt Boleslao, fulmine ac
verbis magnificarunt, quòd per
diram necem, & Martyribus di-
gnam, adepti sunt cœlestia re-
gna, gratiasque ipsi egerunt,
quòd eos vivos, & mortuos
tanta

tanta gratia semper complexus fuerit. Denique summa laude extulerunt, quòd homicidis percerit, non enim decebat sanguinem Martyrũ sanguine vindicari, & vitæ cœlestis beneficium, morte crudeli cõpensari. Pollicitique sunt ei, pro ipsius, & Regni totius incolumitate, Divinam Majestatem semper precaturos, patronosque & protectores temporibus sempiternis eiusdem futuros. Post aliquod annos, corpora eorum translata sunt Gnesnam, (quæ tunc sedes & caput Regni erat) ibique in Ecclesia Cathedrali deposita sunt honorifico mo-

277 *Archiepiscopi Gnesnensis*
numento, quæ deinde Predisla-
us Bohemorum Princeps, cum
basilicam Gnesnensem Cathedralem,
inopinatò in Poloniã
cum ingenti exercitu irrumpēs,
expilasset, Pragam asportavit:
& in arcis basilica collocavit,
præter Christini corpus, quod
Olomucensibus concessit. Agi-
tur festum ipsorum pridie Idu-
um Novemb. quos Julius II.
Pont: Max: Catalogo Sancto-
rum adscripsit, Delphini Cam-
aldulensium Generalis curâ,
& studio, anno Christi 1508.
Barnabas ab itinere cum sociis
sibi à Sancto Patre Romualdo
adjunctis reversus in Poloniam,
postquã

postquam Angelica revelatione didicisset, quid cum fratribus actum fuisset, in eodem loco, ubi sancti martyres trucidati sunt, instaurat eremitorium, & collocatis juxta numerum Fratrum tuguriolis, orationibus, & jejuniis, carnisque variis afflictionibus, iuxta quod fieri antea solebat, ordinatis, magnopere delectabatur, non ereptos, sed præmissos Fratres ad coronas: dolens tamen identidem, quod quorum religiosæ vitæ conscius fuisset, non etiam esset mortis gloriosissimæ particeps. Intra hoc igitur tempus, quo Fratribus supervixit, complures

279 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alios socios, & discipulos sibi
adscivit è Polonis; In his, An-
dread Zeroardum, Justum, &
Benedictum Zuirardum clarif-
sima tria Ordinis sui lumina
quos in austeritate vitæ, felici-
ter erudivit, & tandem non
multo post sancto fine quievit:
pii Regis mandato, ad fratres
appositus; ut quibus in cœlesti
patria esset conjunctus, in ter-
ris eodem tumulo cum eis con-
ditus quiesceret.

C A P U T XXXIII.

*Sanctus Romualdus in Ungariã
discipulos mittit.*

INterea sanctus Romualdus
audiens quia beatissimus vir Bo-
nifacio

nifacius suus discipulus, Russo-
rum Apostolus, & Archiepi-
scopus, martyrium subiisset,
nimio desiderii igne, ut pro
Christo sanguinē funderet suc-
census, in Ungariam ire propo-
suit, licentiâ ab Apostolica Se-
de obtentâ, & duobus è suis di-
scipulis in Archiepiscopos, e-
jusdem authoritate consecratis,
cum viginti quatuor Fratribus,
iter arripuit, cumque jam in fi-
nibus Panoniorum essent: Ro-
mualdus gravi se urgente mor-
bo, in Italiam redire coactus
est, cum quo septem discipuli
sunt regressi, duo in Poloniam
cum Barnaba missi, quindecim

281 *Archiepiscopi Gnejnensis*
in Ungariam profecti, fidem
Catholicam, & Romualdinæ
disciplinæ institutum propagâ-
runt. Plurimi tunc è diversis
orbis partibus, ad sanctum Ste-
phanum Regem Ungariæ, tam
Canonici, quàm Monachi con-
fluebant, ut pii Regis religione,
& consuetudine gauderent, &
novum religiosæ conversatio-
nis genus illuc introducerent:
quibus se Poloni duo, Andreas
Zeorardus, & Benedictus Zui-
rardus, adiunxerunt. Andreas
Zeorardus, in partibus Minoris
Poloniæ in Oppido Opatowiec,
prope Vistulam fluvium, Chri-
stianis & piis parentibus natus,
patre

patre Marco, & matre Agnete, qui sanctâ educatione parentum in præceptis, & lege Domini rectè institutus, monasticam vitam duxit in Cœnobio Zobor dicto, in honorem sancti Hippolyti Martyris, (apud Nitriam civitatem, in ea videlicet sclavorum & Ungarorum ditioe, quæ Moraviæ Danubioque cõfini, Sarmatia Pannoniæ olim dicta fuit,) excitato; in quo sub Philippi Abbatis obedientia, qui sancto, Mauro Episcopo Quinque ecclesiensi (Camaldulensis uterque instituti fuit) successerat, in summa vitæ austeritate vixit ieiunium ita servās,

P5

ut

283 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ut tribus diebus ab omni re quæ
mandi posset abstinuerit. Cùm
autem quadragesimale tempus
adveniret, quadraginta quinque
nucum esu contentus, diem san-
ctæ Resurrectionis cum gaudio
expectavit. Orationi assiduæ fu-
it deditus, nunquam à labore
cessavit, sed sylvam ingressus,
ligna cædebat, quo labore, &
jeiunio cum semel vires cor-
poris fatigatæ defecissent, &
languens in terram quasi mor-
tuus decidisset, iuvenis pulcher-
rimus aspectu, impositum ve-
hiculo ad cellam revexit; quod
Benedicto discipulo narravit,
juramento eum obstringens, ne

id

id ante diem sui obitus, cuiquam propalaret. Labore diurno corpori fatigato, quietem nocturnam eam adhibuit, quæ magis tormenti, ac cruciabilitatis dolorem afferret, quàm quietis commoditatem. Complanatum truncum quercinum sepivit, intra sepem arundinibus acuminatis infixis, cui insidens paululum dormiebat, tantâ vigilantia, ut si corpus sopore gravatum in alterutram se partem inflecteret, arundinum acuminibus fauciatum, exergisci se faceret. Plexerat insuper vimineam coronam, quam dormiturus imponebat capiti, quæ

285 *Archiepiscopi Gnesnensis*
quæ in partibus quatuor, toti-
dem haberet lapides appensos,
ut si caput altrorsum declina-
ret, illico in lapidem impinge-
ret. Mortuus in Ungaria, die
decima sexta Julii, anno Chri-
sti millesimo nono, in monte
Ferro sepulturæ honorē acce-
pit à Calisto III. Pōtifice maxi-
mo unâ cum socio in nume-
rum sanctorum relatus, cuius
memoria quotannis ipsa die sui
obitus, magnâ populi frequen-
tiâ colitur. Sanctitatem illius
pluribus miraculis Deus illu-
stravit. Quodam tempore inter
latrones, quorum illa solitudo
ferax est, pugna oborta est, ex
quibus

quibus unum lethalibus fauciatum vulneribus focii ad cellam sancti Andreae, cuius sanctitatis fama per oram illam percrebuerat, deferebant. Sed cum ab ea longius abessent extinctus est latro. Corpus ergo exanime in illam inferunt, & cum media nocte tumulto mandare vellent cadaver, subito mortuus exurrexit: perterriti latrones, fugam arripiunt; sed illo inclamante, ac ut absque timore ullo subsisterent, admonente, precibus & meritis Zeorardi se ad vitam resuscitatum asseveravit: subsistunt, & præ gaudio plorantes, actis Deo

&

& sancto Andreae gratiis, ut secū
redeat, socium redivivum invi-
tatant. Verūm ille, debitor vi-
tæ sancto, negavit se unquam
ab illa cella discessurum, ibi ad
mortem usque Deo, & sancto
Zeorardo serviturum se polli-
citus, quod fide constanti, &
stabili perseverantia executus
est. In civitate Nitria, quidā
damnatus ad furcam, suspensus
est; qui cū spectator sui sup-
plicii populus abiisset, non lon-
go post intervallo ipsum sub-
secutus, ad Abbatem Philippū
venit, & quomodo manibus
Beati Andreae recte fuerit solu-
tus exposuit. Cum inquit da-
mnatus

mnatus essem, & opem sancti
devotè implorassem, eodē pū-
cto temporis, quo de patibulo
deiectus fui, mole ipsa corpo-
ris, strangulando S. vir manus ca-
denti supposuit, idemque vin-
ctum exsolvit, & abire iussit.
Anno Domini millesimo quin-
gentesimo sexagesimo nono, die
decima sexta Iulii, quā festum
sancti celebrari solet, tempori-
bus Sigismundi Augusti Regis
Poloniæ, frequens aderat Po-
pulus, ut divinis officiis vacaret
ac se precibus viri sancti com-
mendaret, in Ecclesia, quæ su-
per cellam ipsius edificata est,
in qua vir sanctus, antequam
iret

289 *Archiepiscopi Gnesnensis*
iret in Ungariam, annis aliquot
commoratus. Ibi populū Ca-
tholicum orantem, ausu nefario
publicæ securitatis violatores,
& Ecclesiasticæ immunitatis fa-
crilegi everfores, magna vi ado-
riuntur, & exturbare de templo
conantur: populus interim, opē
sancti viri magna contentione
vocis, & fervore spiritus implo-
rat: sancte Andrea Zeorarde,
serve Dei, (defende Ecclesiā ab
impiis Luteranis, fidei Catho-
licæ hostibus; protinus sanctus
vocatus apparuit manifestè, &
baculo ignito, quem gerebat,
hæreticos propulsans, è Cœme-
terio exegit, multos ex iis divi-
na

na ultio flāmis absumpsit, mul-
tos excæcavit, multos vitâ pri-
vavit, nōnulli mirabili coerciti
pœna sanctæ Matri Ecclesiæ Ca-
tholicæ manus dederunt. Extat
in hodiernum usque diem sancti
memoria, lapis in Cœmeterio
templi, quod octo miliaribus
Polonicis Cracoviâ distat, ma-
gnus, niger, siliceus, quadran-
gulus, ut mensa planus, tribus
cubitis longus, uno latus, in
quo plantæ pedum, sancti An-
dreæ consistentis impressæ in
præsētia ōniū cernuntur. In ea-
dem eremo ad Nitriam mansit
sanctus Bonifacius Camaldulē-
sis Martyr egregius, Apostolus,

Q

& ar-

291 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& Archiepiscopus Rufforum,
cuius vitam Sanctus Petrus Da-
mianus Camaldulensis Sanctæ
Romanæ Ecclesiæ Cardinalis &
Episcopus Ostiensis, in vitam S.
Romualdi Patris diligenter in-
seruit.

C A P U T XXXIII.

*Aliorum duorum Eremitarum
Camaldulensium mors.*

Benedictus, cùm triennium
Magistro suo Andreae super-
vixisset, austeritatem vitæ illius
imitando à latronibus, multâ
pecuniâ se cumulatum suspican-
tibus: ad ripam fluminis Vag,
jugulatus, & in alveum flumi-
nis

nis præcipitatus est ; cuius corpus diù conquisitum, nec post annum integrum inventum, visa est aquila candida observare, in ripa fluminis eiusdem, quo inditio repertum & ab aquis extractum, ita integrum, & recens apparuit, ac si non multò ante, spiritus illud vitæ deseruisset. Extat in Nitria ubi viri sancti manserunt, parva vinea manibus eorum plantata, in usum divini sacrificii, quæ toto anno suppeditare solebat vinum ; Ex ea si quis uvas abstulisset incidabat in febrim, nec ante pristina, quam peregisset, pœnitentiam, sanitati restituebatur ; in-

293 *Archiepiscopi Gnesnensis*
firmis & febricitantibus, ex ea
propinato cum devotione vino
conferri salutem, & vires, mul-
torum fide dignorum testimo-
nio comprobatur. Conditus est
sanctus vir benedictus in basili-
ca Beati Emmeriami Martyris,
in eodem sepulchro, in quo Be-
ati Andreae Magistri sui ossa
quieverunt.

Sanctus Justus, sancti Barna-
bæ discipulus, ac sanctorum
Andreae Zeorardi, & Benedicti
Zuirardi socius, mansit in mon-
te Lobzovenfi, apud fluvium
Dunajecium, prope oppidum
Opatovecium, octo milliaribus
Polonicis Cracoviâ Dissitum,
hone-

honestis Parentibus natus, Patre Casimiro, Matre Salomea, religiosæ vitæ decus, & exemplar, Beatæ Mariæ Virginis Dei-Paræ fervens cultor, cui, cum precibus assiduis à se intelligentiam sacræ Scripturæ flagitaret, coetu angelico apparens stipata, respondit: *Iuste Filium, orationes tuas audiivi, postulataq; à Filio impetravi. Ecce tibi omnia Scripturarum arcana mysteria patent, ad erudiendum ignaros in via salutis, vide ut fideliter tibi commissum talentum in usum familiæ Domini, omne otium devitans, dispergas. Atque is ab illo tempore tanto desiderio, ac*

Q

studio

295 *Archiepiscopi Gnesnensis*
studio in divinas literas fereba-
tur, ut horis Canonicis rite per-
solutis, orationibus etiam cer-
tis, & exercitiis instituto Sancti
Romualdi congruentibus, pe-
ractis, reliquum tempus sacrae
Scripturae lectioni, ac eius me-
ditationi studiosè impenderet.
Cum autem supremum vitae in-
stare sibi diem advertisset, Ec-
clesiae Sacramentis munitus, in
lachrimis, & crebris ad Deum,
& Deiparam Virginem suspiriis
illis devotè prolatis: *In manus*
tuas Domine commendo spiritum
meum, assistentibus sibi Andrea
& Benedicto vitam praesentem
cum aeterna feliciter commuta-
vit,

vit, Anno Domini millesimo septimo, die nona Julii. Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, Stanislaus Pawłowski civis Opatoyecensis, cum uxore, ac filia nomine Salomea, visitabant sepulchrum sanctæ Cunegundis, Olim Reginae Poloniæ, deinde in nova Sandech Monasterii Ordinis Sanctæ Claræ professæ religiosæ, quod Opatovecio duobus milliaribus Polonicis distat; unde per tenebras obscura nocte redeuntes, hora secunda devenerunt in villam Lobzow ubi quiescit corpus sancti Iustini præterque templum euntes,

297 *Archiepiscopi Gnesnensis*
omnes curru descenderunt, &
genibus in cœmeterio flexis,
orabant Deum per merita san-
cti Confessoris, ut sine omni pe-
riculo, & noxa, incolumes do-
mum pervenirent. Posteaquã
finitis precibus, currum ascē-
derunt, apparuit eis vir venera-
bilis, albis vestibus indutus, ma-
gna claritate circumfulgens,
duos baculos saliceos tenens,
quorum unum dedit aurigæ, al-
terum filiæ Salomeæ, dicens:
*Ite in pace Dominus Deus sit vo-
biscum ego qui sum Iustus ero ve-
stri comes & dux viæ:* tandem
disparuit; baculi verò illi in ar-
dentes conversi faces, rectum
illis

illis monstrabant iter: atque ut
securi domum pervenerunt,
rurfus sanctus vir apparuit eis
dicens: *Manete in pace, & tu
filia mea fac ut sis sponsa Dei*
Monasterium Sandecense ingre-
diens quo dicto ardentes faces
extinxit, & in baculos ut erant
prius convertit, ac demum re-
pente disparuit. Grati tanto
beneficio, in terram prostrati
gratias egerunt Deo, qui comi-
tem itineris sanctum Justum si-
bi mittere dignatus est. Salo-
mea sanctimonialis effecta in
Sandecensi monasterio, post
triennium sancte Deo serviens,
ad celestis sponsi nuptias felici-
ter migravit. CA-

C A P U T XXXIV.

*Eremitarum Camaldulensium in
Hūgaria propagatio.*

ATque hi ex eremo Camaldulensi, cœlestis doctrinæ Magistri, ad erudiendos Polonos prodierunt, vitæ austeritate patres admirandi, contēptu factus mundani, rerumque caducarum suspiciendi, propter eos, qui hæreditatem salutis caperēt, in ministerium veloces angeli, tanquam igniti Seraphini, à sede Apostolica missi, nullas sibi utilitates quærentes, sed solas animas pretioso Christi Sanguine redemptas, ardentissimo
deside-

desiderio depereuntes. Quorū nomina, ne conscripta in cœlis ingrata in terris oblivione sepeliantur, præsertim in nostris, ubi sudorem, & sanguinem majorum, & nostrū saluti consecrarunt, benevolo candidi lectoris obtutui, subjicienda duxi, quæ sunt : sanctus Adalbertus, Episcopus Pragensis, Archiepiscopus Gnesnensis, Prussorum Apostolus, Christi martyr gloriosus, Joannes, Benedictus, Isaac, Matthæus, Christinus, Benedictus, Zuirardus, Athanasius Laurentius, Martyres: Christianus, Papantes, Barnabas, Andreas, Zeovardus, Justus, Confessores

301 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fessores: Hieronymus item Pra-
gensis Bohemus, magni Duca-
tus Lithvaniæ, & Samogitiæ
Apostolus, & Confessor, factus
Bonifacius Italus, Ducatus Ruf-
siæ Archiepiscopus & Mart.
sanctus denique noster Bogu-
milus Gnesnensis Archiepisco-
pus Confessor. *Isti sunt viri, per
quos Tibi Evangelium Christi
Sarmatia resplenduit. Isti sunt
Patres Tui, verique Pastores,*
quorum salutaribus doctrinis
illustrata, feram barbariem sva-
vi jugo Christi collum subiiciēs,
edomuisti; ut quæ nunquam
Romanorū veterum potentia
servieras, ad Romani Pontificis
pedes

pedes, prostratam sponte libertatem gloriosius extenderes.

Sed iam ad sanctum Bogumilū revertamur; Multos per profundos sylvarum recessus, habuerunt Eremitæ Camaldulenses discipulos, post promulgationē Evangelii in Bohemia, Polonia, Hūgaria, in quibus Casimiritana Polonorum eremus celebrior fuit, ob memoriam sanctorum Martyrum, in qua, & ipsorum interfectores pœnitentiam agentes permanserunt, quorum regimini, duobus etiam de Hūgaria per sanctum Romualdum missis, præerat sanctus Barnabas ab Italia reversus. Ab iis igitur

303 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur, vel à Moraviæ confinibus
eremicolis, Romualdinæ auste-
ritatis institutum edidicit san-
ctus Bogumilus, de quo sic ait
Martinus Boronius: *Inculpata*
vite præsul, in Deum magnæ cõ-
templationis, pius, & sanctus in
operibus, maximo devotionis ar-
dore ad Beatam Mariam Virgi-
nem, sanctos Adalbertum & Sta-
nislaum Pontifices, ac sex Fratres
Polonos, Ordinis Camaldulensiũ
Patronos Regni Poloniae flagrans,
qui etiam in eremo secundũ Re-
gulam sancti Romualdi, quam
in mente affixam, & aliam scri-
ptam habebat, regulariter omnes
dies vite sue, in ieiuniis, disci-
plinis

plinis, ac orationibus transegit :
puro corde, Deo, & sanctis eius
serviens. Ubi dum asserit, quòd
sanctus Bogumilus habuerit Re-
gulam scriptam sancti Romu-
aldi de Regula sancti Patris Be-
nedicti debet intelligi, secundū
quam Romualdinæ disciplinæ
alumni, profiteri solent. Cū
verò in Ungaria quindecim illi,
à sancto Romualdo missi Fra-
tres, in tantum Camaldulensis
Ordinis observantiā propagaf-
sent, ut jam monasteria, reli-
quos ad societatem illius vitæ
aspirantes, capere non possent,
Romualdinæ austeritatis imi-
tatore, tuguriola sibi excitarunt

305 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in solitudine: in quibus, more
antiquorum eremitarum, sin-
guli viritim habitabant, nullius
obedientiæ jugo subiecti, fan-
ctum Paulum primum Eremitã,
& alios subsequentes Patres,
imitando: ex vitisque illorum
relictis, exempla vivendi de-
promendo: Tandem ab extasi
contemplationis, amore juvan-
di proximos, exciti, in Cœno-
bia se, ac Civitates, & oppi-
da, ut ibi avangelizarent, ac
curæ salutis, non propriæ dun-
taxat, verum etiam alienæ, in-
cumberent, actionem contem-
plationi junxerunt: Strictum il-
lud vivendi genus, perpetuæ à
carni-

carnibus abstinentiæ, ob labores, quos in concionibus, & confessionum exceptionibus, ac Sacramentorum administrationibus, subire debebant, summo Christi Vicario temperante, & ad Regulam illos sancti Patris Augustini transferente postquã illos in sollicitudinis circa curam animarum partem, Archiepiscopus Strigoniësis vocasset, anno domini 1214. quorum institutum Gentilis presbyter Cardinalis legatus de latere Clementis V. anno Domini 1308 approbavit apostolica suffultus auctoritate. Habitum illi album Eremitarum Camaldulensi-

R

siu

307 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fium retinent, ac Eremitæ san-
cti Pauli vocantur. Generalē
Priorem sui Ordinis habent in
Ungaria, in Cœnobio Talenfi
celeberrimo tantæ authorita-
tis, ut in publicis Regni Unga-
riæ comitiis, inter Proceres,
locum, & vocem habeat, in
expendendis Reipublicæ confi-
liis. Cùm autem Vladislaus
Dux Opoliensis Anno domini
millesimo trecentesimo octo-
gesimo secundo tunc Prorex
Poloniæ, sacram Deiparæ Vir-
ginis imaginem à sancto Luca
depictam, & Hierosolimis Con-
stantinopolim, inde in Russiam
translatam, sibi que post annos
quin-

quingentos à Duce Ruffiæ donatam, in monte, Czestochovienfi civitati vicino diæceſis Cracoviensis, propoſuiſſet collocare, hos potiffimum S. Pauli Primi Eremitæ Patres, ex Ungaria, ubi plurima ſanctitatis, & doctri-næ ſpecimina ediderūt, tantoque irradiarunt ſplendore, ut in partes vicinas maximè in Sileſiam, & Poloniam, clariffimum jubar eius Ordinis promicuerit humaniffima invitati-one accerſivit, eisque monaſterium & baſilicā ſumptu magnifico, poſtquam condidiſſet, pretioſum hoc ſacræ imaginis Cymelion, religioſè cuſtodien-

309 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dum, commisit. Qui quam
heroicam fortitudinem in sacra
icone servanda, & ab iniuriis,
& oppugnationibus hæretico-
rum defendenda probaverint,
universus orbis Christianus sū-
ma cum admiratione agnovit,
anno domini millesimo sexcen-
tesimo quinquagesimo quinto,
quo Sudermaniæ Princeps, Ca-
rolus Gustavus, Regnum Polo-
niarum inopinato exercitu
occupatum, miserabili clade va-
stavit; solis Eremitis sancti Pauli
eius potentia imperterrita con-
stantia; Deipara suos clientes
mirabiliter protegente resisten-
tibus, ardenti pietatis zelo, &
invieta

invicta fortitudine animi Frat-
tribus præeunte, illosque, vel
fangvine, ac vitæ prodigalita-
te ad restringendum hæretico-
rum in Deiparam Virginem o-
dium, adhortante A.R.P. Au-
gustino Kordecki, tunc Claro-
montani Cœnobii Priore, de-
inde verò per Silesiam, & Po-
loniam Ordinis Prothoëremi-
tici Priore Provinciali, ac Vi-
sitatore vigilantissimo. Cuius
obsidionis seriem, accuratè de-
scriptam, titulo Gigantomachia
præscripto, typis mandavit, &
supremo Christiani Orbis An-
tistiti Alexandro VII. conse-
cravit.

C A P U T XXXV.

*Sanctus Bogumilus in Eremum
secedit: laudes eremiticæ vi-
tæ proponuntur.*

Sic calamitatū Ecclesiæ pertæ-
sus, quibus remedium per id
tempus adhiberi nequibat, di-
ligenter animo perpendens Bo-
gumilus, quòd Pastoralis curæ
solicitude, nihil aliud sit, quàm
fluctuantis mentis afflictio: ubi
propriis omiſſis, commodis a-
lienſis vacare, necessarium sit;
atque illud extimescens, ne se
alienæ tempestatis fluctibus in-
volutum, vis consilii expers in
æternum traheret præcipitium,
iuxta

juxta quod de se scribit Hieronymus ad Eustochiū: *Scito quia nūc essem de numero damnatorū, si fuisset de numero Episcoporum,* Archiepiscopatu Gnesnensi se abdicat illumque in manus Apostolici Nuncii, quod multo ante iam maturo consilio deliberaverat, impetratâ, ut præmissum est, licentiâ, resignat, & in eremum solitudinis Dobrovensis, concedit. Excelsis Principum palatiis. vile turguriolū permutat, pro splendido & pretioso vestitu, rudem tunicâ induit, pro interula, cilicium assumit, pro Magnatum, & Ducum conversatione bestiarum,

313 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& ferarum Societati adiungitur,
caput fessum vigiliis, & oratio-
nibus, pro molli culcitra, vel
cervicali, viridi cespite, vel fac-
co paleis infarto, reclinat: *Sur-*
git modica quiete recreatus, so-
mnio brevi, non fracto, sed exple-
to; & interdum pernoctantis
philomelæ cantibus experrectus,
pulsisq; torporibus, quietis horis
psallere incipiens, ianitorem la-
biorum, ut ingressuris laudibus
matutinis aperiat, devotus ex-
poscit: & cordis sui Dominum in
adiutorium vocat, nihilque vi-
ribus suis fidens & imminentiū
consciisque metuensque discrimi-
num, ut festinet obsecrat; nullis te-
xendis

xendis fraudibus intentus; sed
Dei gloriam, & sanctorum lau-
des, non in dies tantum sed in
horas, & indefesso lingua fa-
mulatu; & pio mentis obsequio
repetens: ne quando forsitan in-
grato animo, divinarum munerum
memoria, evanescat: & sepe in-
terea securi timoris, ac tepida spei
plenus, memorque præteriti, ac
futuri prævidens, leto (mirum
dictu) dolore; felicibus lachrymis
abundat; inde suspiciens cælum,
ac stellas, ac illis habitantem Do-
minum Deum suum, tota mente
suspirans: ac patriam cogitans
& de exilii sui loco ardenti tæ-
dio ad illam anhelans, admirā-
dā

315 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dā rerum Conditoris maiestātē,
veneratur & adorat: crebrius in
voces divini Psaltis erumpens:
*Domine Dominus noster, quā
admirabile est nomen tuum in u-
niversa terra! Quoniam elevata
est magnificentia tua, super cœlos.*
Deinde recreatas modico cibo
vires, ad studium jucundæ le-
ctiōnis confert, ignēque amoris
divinorum beneficiorum recor-
datione, suscitāt, & conceptas
illius scintillas, studiosæ volun-
tatis affectibus, in flāmam dif-
flat eminentem, lachrymis in-
terim ab æstuantis cordis incē-
dio vapore divini spiritus elicitis,
in refrigeriū vultus accensi,

per

per genas svavi dulcedine rorā-
tibus. Tandem actis Deo gra-
tias, dieique partibus ad calculū
revocatis, qua virtute in singulis
profecerit, aut defecerit, accura-
tius examinando, & humi mē-
bra fusus, intervigilando, quæ
inter diu legerat, memoriâ re-
petens, multa cum animi tran-
quillitate venturæ lucis initium
præstolatur. *O eremus sanctarū*
mentium delectatio! ò intimi sen-
sus inexhausta dulcedo! O torrēs
voluptatis, à fonte in vitam æ-
ternam salienete, dimanans!
Nemo credit, nisi qui sitibundo
accedit quanta Ubertate domus
Dei, cum svavissimo interni gu-
stus

317 *Archiepiscopi Gnesnensis*
stus oblectamento, tuos cultores reficis, & inebrias? Una gutta tuæ refocillationis, pretiosior est omni balsamo, cunctis Regum, & Principum deliciis, jucundior; incomparabilis totius mundi thesaurus: *Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.* Hic hic spontè cœlestis desideriorum impletur æstus: *Ducam eam in solitudinem & ibi loquar ad cor eius.* Hic divinis imparspōso delitiis cœlestes in auxilium vocat Spiritus: *Intra duxit me inquiens in cellam vinariam ordinavit in me charitatem.* *Fulcite*

me

me floribus, stipate me malis, quia amore languero. Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est.

Hic mutuos æterni fæderis, & nunquam dissolvendarum nuptiarum sponsus & sponsa paciscuntur arrhabones: sponsus offert annulum, *pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum.* Sponsa recipit suavissimè olentem à dilecto myrrhæ fasciculum, quem olfaciens, & cordi apponens, tenerrimè tantum complexa pignus, lætabunda canit: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus inter ubera mea commorabitur.*

Offert vicissim sponso poma & vinum

319 *Archiepiscopi Gnesnensis*
vinum: omnia poma nova & ve-
tera dilecte mi servavi, dabo tibi
poculum ex vino condito, & mu-
stum malorum granatorum meo-
rum. O amor! ô voluptas! Quê
talis amor ebriat, Quam felix est
quem satiat! Quam profundus
ut capiat! Quid dulcis Jesus sa-
piat; non importunæ ibi vana-
rum cogitationum muscæ, in-
ter orandum tranquillitatem a-
nimi tedentis in Deum, pertur-
bant, non angoribus mens quas-
fatur anxiiis, ne cui de se querē-
di dederit occasionem, non se-
renitatem consciētiae obscurat,
aligenæ famæ restitutionis so-
licitudo, non cupiditatum no-
xiarum

xiarum composita pectoris quies pernicioso pulsatur tumultu, absunt iurgia, silent lites, contentiones exulant. Meum & Tuum, pronomina bellum moventia, non audiuntur. Non invenit cuius se præferat excellentiæ superbia: Non habet in quem distortos vibret obrutus invidia. Non reperit opes, quibus cor apponat, avatitia. Non ira furentis vindictæ, suscitatur incendia. Non saginatum diversitate ciborum ventrem supinat acedia. Non habet irritamenta voracitatis, vel ebrietatis gula. Defunt illecebrosæ fomenta luxuriæ. Secura quies, tran-

321 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tranquilla statio, hilaris mala-
tia, ridet inconstantes tumul-
tuantis mundi fluctus, dulces
æternæ pacis, cœlestis Hierusa-
lem, delitias prælibando.

C A P U T XXXVI.

Paupertas S. Bogumili.

MAgnarum & heroicarum
virtutum, in hoc ad ere-
mum successu, sanctus Bogumi-
lus specimen exhibuit, & in pri-
mis paupertatis: quæ Apostoli-
cæ perfectionis est fundamentum
Principis Apostolorum sancti
Petri Christo constanter adhæ-
rentis, manifestatione: *Ecc*

nos

nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Reliquit sanctus Bogumilus non spem duxerat habendi, quæ mundus suis pollicetur sectatoribus, & ad quæ obtinenda, toto conatu ambitionis mentis anhelant, spe voluptatis æternæ conculcata, sæculi præsentis amatores. Renunciavit avito splendore natalium, ut inter pauperes, quos regni cœlestis hæredes scripsit Unigenitus Dei filius, securiore versaretur fiducia, Deseruit amplas possessiones, ut in domo Patris æterni multarum mansionum esset habitator. Egressus de domo & cognatione pater-

323 *Archiepiscopi Gnesnensis*
na, ut inter cives sanctorum, &
domesticos Dei, non dubius
cohæres censeretur. Sprevit ex-
cellsum dignitatis culmen, ami-
corum, famulorumque nume-
roso stipatorum agmine postha-
buit frequentiam, ut Ei, qui cùm
esset dives, nostri causa egenus
factus est, quàm simillimus ap-
pareret. Contempsit heroica
magnanimitate, opes caducas,
ut se dignũ in pauperibus Chri-
sto ministrum exhiberet. *Nemo enim alius est Deo dignus
quam qui opes contempsit. Ille in-
gentis est animi, qui divitias ri-
det, magnus qui in divitiis pau-
per, est securior qui caret.* Bonum
est

est facultates cum dispensatione erogare, melius est pro intentione sequendi Dominum, infimul donare, & absolutum in solitudine, egere cum Christo. Sciebat sanctus vir uberes in paupertate provenire fructus: *peccatorum præservationem, virtutum conservationem, cordis quietem, desiderii cœlestis impletionem, divinæ dulcedinis participationem, exaltationem, cœlestem hereditatem*; quos omnes magna jucunditate degustavit, & nunc beatus hæreditatis æternæ possessor, copiosa mercede strenuus mundi triumphator, obtinet immensas Regni cœlestis, pau-

325 *Archiepiscopi Gnesnensis*
peribus promissi, divitas. Quòd
si *nihil est tam angusti animi*
tanquam parvi, quàm amare di-
vitias, nihil honestius, magnifi-
centiusque quàm pecuniam conte-
mnere, si non habeas, si habeas ad
munificentiam liberalitatemque
conferre. Vastam animi ampli-
tudinem necesse est ut habue-
rit Bogumilus, cuius desiderii
æstus, quidquid infra Deum ef-
set, ne dicā extinguere, sed nec
mitigare posset: Nimium capax,
& excelsus est animus, qui sola
Dei voluntate contentus, fuc-
tam, & instabilem mundi to-
tius fastidit pulchritudinem, ut
si generosum decet virum non
habitā

habitam contemnere pecuniã ,
& nulla in ea ferri cupiditate,
quàm longè gloriosior , & o-
mni humano sublimior fastigio
censendus est Bogumilus , qui
habitam abjecit, disperfit, dedit
pauperibus? & non modo pecu-
niã, verùm etiam omnium divi-
tiarum, possessionum, Civitatũ
oppidorum, Villarum, prædio-
rum, hortorum, horreorum ,
monilium, gemmarum , auri ,
argentique opulentiaẽ nunquam
cor apposuit, imò iis omnibus,
heroica fortitudine renuncia-
vit, ut nudus cum nudo Dia-
bolo, invictus Athleta Christi
in eremo luctaretur. Vilesce-
bat

327 *Archiepiscopi Gnesnensis*
bat illi amor vitæ præsentis,
tantò fastidiosius quantò ad cœ-
lestium bonorum secretas divi-
tias, mente ferebatur sublimiùs,
& præ dulcedine amoris divini,
omnes præsentis sæculi felicitates
amarescebant. Nihil sapi-
ebat illi, nisi legis Dominicæ
meditatione conditum, nihil
virum Dei oblectabat, nisi quod
ab oblectamentis sensuum car-
nem abstraheret, ut animi fa-
cultatibus in crucis obsequium
subactis, & in servitatem Cru-
cifixi redactis sensibus, non ini-
iuria usurpare videri posset il-
lud Apostolicum elogium: *vivo*
ego, iam non ego, vivit verò
in me

in me Christus: ita enim omnes
sensus rationis imperio subie-
cerat, & ad exemplar Crucifixi
mancipaverat, ut iis nonnisi ad
ipsius servitutum uteretur.

CAPUT XXXVII.

Tentationes S. Bogumili.

TRibus lanceis aggressus est,
hostis humani generis, vitæ
solitariae Tyronem in deserto.
Primum in eum contorsit telū,
sanctorum Patrum divitum re-
cogitationem: Abraham, Isaac,
Jacob, Loth, Job, David, qui-
bus divitiæ nihil obfuerūt, imò
profuerunt plurimum, ut eas
cum indigentibus partientes be-

329 *Archiepiscopi Gnesnensis*
necientia, ac hospitalitatis
præmia uberiora consequen-
tur: cui apposuit scutum Chri-
sti Domini, quòd ad maiorem
conducit perfectionem, consu-
lentis: *Si vis perfectus esse, vade,
vende quæ habes, & da paupe-
ribus, & habebis thesaurum in
cælo: & veni sequere me.* Et
illud sancti Ambrosii. *Nemo
plus tribuit, quàm qui sibi ni-
hil reliquit.* Secundum spiculū
jecit: Quid est, quòd Ecclesiã
in tam turbulento statu, & Rē-
publicam salutaribus destitutã
consiliis, in tam calamitosa tē-
pestate fluctuantem, deseruisti?
non satis utriusque fidelis na-
varcho

varchus; cū auxiliatricē manum tuam maximè flagitarent Episcopi, & Senatūs Principes? contra cuius vim fortissimo se contexit clypeo: *Quid ad te, tu me sequere. Quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? Unum est necessarium, sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Nemo militans Deo implicat se se negotiis secularibus. Tertiam phalaricam libravit perniciosissimam superbiæ: Ergo tu inquit maximè dilectus es Deo, qui omnia præcepta ipsius impleveris, pauperibus bona distribu-*

331 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tribueris, opes contempseris,
nihil eorum quæ mundi sunt
quærens, solâ Dei gloriâ con-
tentus. Gravissima hæc est cõ-
tra servos Dei farissa: Nam Dæ-
mon hoc præcipuè *querit, ut e-*
os quos aliis vitiis sub suum ve-
xillum minime attrahere potu-
it, elationis medio, & inani glo-
ria atque superbiâ trahat, & a
virtutum semita hoc pacto faciat
deviare. Nam cùm cætera vi-
tia, facilè suam prodant turpi-
tudinem, eadem facilitate vita-
ri possunt; qua turpiâ apparent,
superbia in bonis operibus se
plerumque abscondit, ut perdat,
tineæ similis, in purpurea vel
holo-

holoserica veste, quam in rudi
panno libentiùs immorantis.

Deinde altiùs ab ipsa natura
corrupta exitialis hæc sementis
sparsa est, in mentes Adæ po-
sterorum, seminante Diabolo,
& protoplastis parentibus divi-
na m pollicente gloriam: *Eri-
tis sicut Dij. Unde omnes trahi-
mur laudis studio, & optimus
quisque (juxta vulgi opinionem)
gloriâ ducitur: magnumq; memo-
riâ posteritatis successuræ alit he-
roicarum virtutum incrementû.*

*Hinc plures ex Philosophis in vèti
sunt divitiarum contemptores,
qui tamen in eo ipso contemptu,
superbiâ turgidi, ventosam glo-
riam*

333 *Archiepiscopi Gnesnensis*
riam sunt aucupati. Sicut Di-
ogenes fastum Platonis maiore
fastu calcavit. Et illi Philoso-
phi; qui se minimè teneri gloria
cupiditate populo venditabant,
tamen libris, quos de contemnen-
da gloria scripserunt, nomen suū
affixerunt, in eo ipso quod prædi-
cationem, & nobilitatem despe-
xerint, prædicari se ac nominari
cupientes. Amplissimus est glo-
riæ quærendæ campus, Pontifi-
cialis dignitas, quæ svave quod-
dam est illius captandæ, illicitū:
quæ etiam subinde sanctorum
Patrum, & diligenter in suo
munere versatorum, mentes ti-
tillare consuevit, iuxta quod
scripsit

scripsit sanctus Gregorius: *Ad
nostra quotidie studia vacamus,
terrena concupiscimus, humanam
gloriam intenta mente captamus:
& quia, eò ipso quò cæteris præ-
lati sumus, ad agenda quælibet
maiores licentiam habemus, su-
sceptæ benedictionis ministerium,
vertimus ad ambitionis argu-
mentum* Opposuit huic telo,
umbonem firmissimum sermo-
nis Christi Bogumilus: *Si quis
vult post me venire, abneget se-
met ipsum & tollat crucem suam
& sequatur me. Quam sic ab-
negationem Magnus describit
Basilius: Nihil aliud est sui ab-
negatio, nisi summa rerum omni-*

335 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um, & vitæ prius transactæ, o-
blivio: atque à sui ipsius volū-
tatibus recessio; quam in vita
communi assequi longè est difficil-
limum: ne dicam ab omni pror-
sus ut fieri possit, facultate re-
motissimum. Cùm autem ma-
ximus sit labor, abnegare se i-
psum, solida spe succursus di-
vini fulciri debuit, qui tam ar-
duum vitæ genus aggressus est.
Nam fortasse laboriosū non est,
homini relinquere sua, sed val-
de laboriosum est relinquere se-
ipsum: minus quippe est abnegare
quod habet, valde autem multū
est abnegare quod est. Oblitus
est Bogumilus quod fuit. Re-
tudit

tudit vane gloriæ titillationem,
scuto veritatis: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: servi inutiles sumus: totâ gloriam in Deum referendo: Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

C A P U T XXXVIII.

Spes S. Bogumili.

INduit Panopliam, quâ Christi
Isti milites armat Doctor gentium: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti lorica iustitie, & calceati pedes in præparatione*

337 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ratione Evangelij pacis: in omni-
bis sumentes scutum fidei, in quo
possitis omnia tela nequissimi ignea
extigvere: Et galeã salutis assũite;
Et gladium spiritũs (quod est
Verbum Dei) per omnem orati-
onem, Et obsecrationem, orantes
omni tempore in spiritu. Ubi ve-
ritatem, justitiam, pacem, sed
maximè fidem, & spem, scutũ,
& galeam, cordis, & capitis mu-
nimenta præcipua, cõmendat.
Nec mirum: his enim duabus
virtutibus, ad constanter ope-
randum armantur homines, ac
ne prorsus otio torpescant, ad
ardua quævis negotia peragen-

da, excitantur. Nemo enim mortalium mare ingrederetur & liquido ac profundo sese committeret elemento, nisi se prius credat salvari; nec agricola semina sulcis obrueret, & fruges spargeret in terram nisi crederet venturos imbres, affuturum quoque solis teporem, quibus terra confota segetes multiplicatâ frugē producat, ac ventis spirantibus nutriat, nihil denique est quod in vita geri possit, si non credulitas ante præcesserit. Hæc ad calcandas sicco vestigio aquas, traxit Bogumilum, Christi promissionibus, firmissima persuasione, atque fiducia immobiliter innitentē. Huc

T

ab

339 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ab uberibus cōsolationibus sæ-
culi abstractum, & de fluctiva-
gis mundi tempestatibus ere-
ptum, ad rigidum vitæ genus
transtulit. Spes enim est: quæ
cunctis desideriiis tēdit efficaci-
bus, in ultimum beatitatis sco-
pum, omnesque suas facultates
animi, ac sensuum corporis di-
rigit in bonum, arduum, futu-
rum, promissum, mediis ordi-
natis obtinendum. Atque sic
illa fundamento nixa fidei, quæ
est *sperandarum substantia rerū,*
argumentum non apparentium,
disponit à charitate præscripta
media, & ad ultimam sperati
boni metam collineat, constan-
ti sta-

ti stabilimento mentem, ad patriam pergentis, & navigantis viatoris, ne vitæ præsentis tentationum fluctibus obruatur, sustinendo; ita ubi est diuina spes fides illico adest, & simul charitas spei cooperans, sine qua spes esse nequit: sed vana, & superba præsumptio erit, quâ laborant hæretici, justificationē soli fidei attribuentes. Quapropter Apostolus spem divinam nomine anchoræ appellat: *Fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut anchoram habemus animæ tutam, ac firmā & incedentem usque ad interiora*

341 *Archiepiscopi Gnesnensis*
velaminis, ubi præcursor pro no-
bis introiit JESUS, secundum
ordinem Melchisedech Pontifex
factus in æternum. Etenim sicut
anchorâ firmantur, in segura
statione onerariæ, ne hinc inde
ventis circumactæ fluctuent: ita
in præsentis vitæ mari turbulē-
to, spe promissionum Christi
subnixâ fidelis anima, nihil tē-
pestatibus adversitatum, ex E-
rebi faucibus exercitarum, ter-
retur, aut movetur. Stat im-
mobilis Christi auxilio confisa,
& quamvis absconditum sis ab
oculis mundi sectatorum, quos
illa fructus apporet: tamen ul-
tra velamen, quod mundus re-
putat

putat stultitiam, secura quiescit; Christū in tribulationibus præcurso-rem sequens: qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucē, confusione contempta. Inde plurimi sancti Martyres, spe firma solidati auxilii divinitus sibi affuturi, vel remunerationis æternæ, acerbissimos cruciatus contempserunt, ut plerique tanquam molles rosas, ardentes carbones calcarent. Fluctuat mundi spes, ad breve sibi tempus Favoniis adspirantibus, in adversos post hæc scopulos propriâ mundo inconstantia, convertendis, in syrtes, charibdesque suos nautas præcipitans.

343 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Magna est securitas cordis, nihil
habere concupiscentiæ secularis.
Nam si ad terrena adipiscenda
cor inhiat, securum, tranquillū-
que esse nullatenus potest, quia
aut non habita concupiscit, ut
habeat: aut adepta metuit ne a-
mittat, & dum in adversis spe-
rat prospera, in prosperis formi-
dat adversa, huc illucque
quasi quibusdam fluctibus, vol-
vitur: ac per modos varios, rerū
alternantium mutabilitate ver-
satur. Si vero semel in appetitione
supernæ patriæ forti stabilitate a-
nimus figitur, minùs temporaliū
rerum perturbatione vexatur.
Divina spes ridet, laborantis
mundi

mundi consilia: contemnit inanes curas, & quò parciores in humana præsidia cõvertit oculos, eò firmioribus cœlestis auxilii fixa munimentis frustra intumescentes contra se fluctus, ad suam puppim allisos, triumphat. *Insuperabili loco stat animus, qui externa deseruit: inexpugnabilis est, quem multis machinis laceffitum fortuna non transfixit: nunquam maior est; quàm ubi aliena disposuit, & fecit sibi pacem, nihil timendo divitias, nil concupiscendo. Spes quæ in æternitatem erigit animum, nulla mala, quæ tolerat sentit, proinde principium beatitudinis.*

345 *Archiepiscopi Gnesnensis*
atitatis sapiēs attribuit viro spes
humanas conculcanti. *Beatus*
inquiens vir, qui inventus est si-
ne macula: Et qui post aurum non
abijt: nec speravit in pecuniæ the-
sauris. Quis est hic, Et laudabi-
mus eum? fecit enim mirabilia in
vita sua. Ut nulla igitur fecisset
in vita miracula sanctus Bogu-
milus (quæ ideo non omnibus
sanctis attribuuntur, ne pernicio-
sissimo errore decipiantur infir-
mi, existimantes in talibus fa-
ctis esse majora bona, quàm in
operibus justitiæ, quibus vita æ-
terna comparatur) tamen mira-
bilium esset operator, in quibus
computatur pecuniæ contemptus,
gloriæ

gloriæ despectus, secularium occupationum segregatio, & terribilium perpeffio.

C A P U T XXXIX.

Constantia S. Bogumili.

HAc spe fretus, & armatus
constanti animo in exercitiis
vitæ solitariæ permansit:
pro nihilo ducens teterrimas
Cacodæmonum formas, in
quibus antiquis eremi cultoribus
solebant apparere: ut eos perter-
refacerēt, & propositi eorū sta-
bilitatem, tædio tetricarum
visionum, aliquomodo labefa-
ctarent; figuras urforum, apro-
rum, leonum, tigridum, pardo-
rum

347 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rum, centaurorum, & variâ di-
storta deformitate horribilium
monstrorum, induentes; nunc
oculis scintillantibus ardentes,
nunc flammâ obtortis faucibus
evomentes, nunc ludicris mo-
re finiarum gesticulationibus,
orationis fervorem interturbâ-
tes, nunc teterrimum fætorem
exhalantes, nunc caliginosâ no-
ctis atris vaporibus diem ob-
scurantes, nunc petulcorum hir-
corum instar lascivientes, nunc
obscænis motibus cientes, nunc
speciosarum faminarum leno-
cinante forma, libidinis pruri-
ginem excitantes, & plurimis
stratagematibus phantasmatū,
eremi-

eremitas defatigātes, ut eos vel ipso importunarum visionum fastidio, ab austerioris vitæ rigore, deterrerent, vel in discrimen consensûs peccandi allicerent. Omnia hæc terriculamenta contempsit generosè Bogumilus, imperterito fixus animo in Dei adjutorio, qui non deserit, nec confundi patitur, sperantes in se. Contra tales hostium machinationes, & technas sancti Antonii Eremitarum Magistri, se munierat documentis: quos cùm ipse frequentius signo crucis abegisset, tunc vincendi dæmones modū discipulis præscripsit: *Necessari-*

349 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um est donum spirituum discernē-
dorum: ut demonū fraudes præ-
videntes, adversus disparem pu-
gnam possimus crucis elevare ve-
xillum. Illi maximè contra Mo-
nachos hostile odium sumunt, &
cum in cogitationibus nihil ege-
rint, solent pavore terrere; sed
fidelibus orationibus, atque ieiu-
nijs se ad Dominum convertenti-
bus, statim corruūt. Cùm talia
spectra veteratorius impostor,
crebrius oculis obiecisset san-
cti Joannis Gualberti Abbatis
Vallis umbrosæ, formis ferarū,
serpentum, draconum crocody-
lorū illū perterrefacere cupiēs:
vir sanctus signans frontē cru-
ce,

ce, conatibus illorum illudendo vanis, dicebat eorum unicuique: *Si Dominus dedit tibi potestatem super me devora, sin minus, cur frustra niteris.* Præscripsit etiam modum sanctus Pater Antonius spiritus bonos à malis discernendi: Veniunt iniquiens, aliquando noctu in angelos lucis se transfigurando, ut nostra bona opera laudent, & in iis perseverantiam, ac post æternum gaudium promittant: ut hoc pacto incautos in superbiam inducant, & quod magno sudore illi acquisiverunt, unica vanæ laudis oblectatione, blandi adultores eripiant. Igi-

351 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur boni spiritus apparent, cum
tranquillitate, ac mentis dulce-
dine; securitatemque firmā in-
generant iis, quibus se videndos
exhibent, & siquidem Dei lega-
tione, qui est fons, & principium
totius lætitiæ funguntur,
inenarrabili gaudio mentem
videntis replent; unde tantus
fervor, ac desiderium in bonis
operibus proficiendi exoritur,
ut ex carnis ergastulo, volare
in cœlum velle videatur homo,
tali apparitione recreatus. Et
quamvis fragilitas humanæ con-
ditionis, ad initium visionis ex-
timescere incipiat, tamen mox
securitatis tranquilla serenitas,
ne

ne anceps fluctuet animus, o-
boritur, sic cum beatissima Vir-
go Maria, nuntio Gabrielis tur-
bata esset, coelestis legatus pro-
tinus omnem tristiam, metum-
que Virginea mente depulit.

*Ne timeas Maria invenisti enim
gratiam apud Deum.* Sic Zacha-
rias cum apparitione Angeli ti-
mor irruisset super se, consola-
tionis Verbum ab eo mox ob-
tinuit *Ne timeas Zacharia quo-
niam exaudita est deprecatio tua.*

Sic pastores, quibus natalis
Christi Domini nuntiabatur,
cum circumfulgente se inusita-
ta luce trepidarent, audierunt
ab Angelo *Nolite timere: ecce
enim*

353 *Archiepiscopi Gnesnensis*
enim evangelizo vobis gaudium
magnum, quod erit omni populo.
Sic abeuntibus ad sepulchrum
Domini mulieribus; timorem
abegit Angelus *Nolite timere*
vos, scio enim quod Jesum qui
crucifixus est, quæritis. In tali-
bus apparitionibus quando se
transfigurat in Angelum lucis
Cacodæmon, non quærit aliud
quàm ut adoretur, & gloriam
Deo debitam, occulto astu fu-
retur: qua etiam tentatione
Christum Dei Filium adoriri
ausus est: *Hec omnia tibi dabo,*
si cadens adoraveris me. Habēs
igitur firmam spem divinæ pro-
tectionis, & arma præ manibus
tenens

tenens, quibus sancti Patres, cum hoste generis humani confixerunt, terribile in eremo, cum ipso iniit certamen. Etsi mors omnium terribilium, terribilissimum est, etiam hanc sic armatus bonus Christi miles confidenter expectat, & *pulsanti iudici confestim aperit, quia letus iudicem sustinet, & cum tempus propinquæ mortis advenerit, de gloria retributionis hilarescit.* Ita cum ad sanctum Hilarionem venissent latrones, dissimulantes qui essent, & interrogantes, quid faceret si latrones adesset? respondit sanctus: *Qui nihil habet, quomodo latrones timeat?*

V

illique

355 *Archiepiscopi Gnesnensis*
illique subiecissent: ut nihil ha-
beas, tamen mori potes; subin-
tulit intrepidus senex; Fateor
me mori posse, & debere, non
tamen mori timeo, qui mortē
expecto quotidie. Tunc com-
puncti latrones & qui essent
fassi, atque ad pedes ipsius pro-
strati veniam petierunt: & vi-
tam in melius commutarunt.
& ex mente S. Chrysofomi *ob*
pecunia contemptum, gloria de-
spectum, secularium occupationū
segregationem, & terribilium per-
peffionem operum mirabilium pa-
trator extitit sanctus Bogumilus.

C A P U T XL.

Abſtinentia S Bogumili.

AD arma cætera, quibus expugnari Diabolus solet, carnem spiritui subiiciendo, & in servitutem imperii rationis redigendo, orationibus, ciliciis, flagellationibus, vigiliis, ieiunium severum adhibuit: quod, eius ab ipsa pueritia tenax, & religiosius observator, cum (ut præmissum est) extitisset, tantò rigidior à se, coluit, exactione, quantò majores, ad tentandum se vires Diabolus intendisset. &

357 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ipse firmiorem legem sibi con-
stāti proposito austeritatē vitæ
sancti Patris Romualdi æmu-
landi, non invitus imposuisset.
Hanc nimirum vivendi regulam
cunctis sectatoribus vitæ singula-
ris sanctus Pater prefixit, ut tunc
se unusquisque eremiticæ vitæ ie-
iunium tenere cognosceret, si per
hebdomadam triduanas, & bi-
duanas ieiunando, quinta feria
& dominicis diebus, olera, vel
quodcunque liquamen, cum
gratiarum actione perciperet, ex-
ceptis duabus anni Quadragesi-
mis, in quibus non solum ipse,
sed & plerique sui discipuli, toti-
us hebdomadæ soliti erant con-
tinuare ieiunium. Ieiunare au-

tem omnino, hoc est diem absque ullo cibo transigere, licet ipse sæpissime fecerit, alijs omnimodo prohibebat. Dicebat enim ad perfectionem tendendi hoc ad summũ congruere, ut quotidie comedat, & semper esuriant, quatenus hoc caro per consuetudinem leuiget, quod grave novitiis initio cõversionis apparet. Parvipendebat autem si quis ad tempus magnũ quid inciperet si non etiam in eo longanimiter perseveraret, vigiliis verò temperatè, & cum magna discretionẽ faciendas maximè sãdebat: ne cui fortasse contingeret, ut sopori peractis nocturnis officiis, consentiret: sanè huiusmodi

359 *Archiepiscopi Gnesnensis*
somnia vir sanctus in tantum
habebat exosum, ut si quis ei con-
fiteretur, post duodecim psalmo-
rum vigiliis, vel maximè circa
diluculum obdormivisse, nequa-
quam posset eo die cum eius licè-
tia, sacra Missarum solemnias ce-
lebrare. Dicebat enim melius esse
si possibile sit, unum psalmum ex
corde & cum compunctione canta-
re: quàm centum cum mentis fa-
bulatione percurrere. Cui autem
hec gratia perfecte data non esset,
hortabatur tamè, nequaquàm despe-
rare nequaquàm vel ab ipsa corpo-
rali exercitatione tepescere donec
ipse qui volūtātē dedit, tribuat e-
tiā aliquando facultatē. Tantum-
modo

modo orationis incensum mentis intentio in Deum semel fixa custodiat, quod exterius veniens cogitationum aura perturbat, ubi enim est intentio recta, contra voluntatem cogitatio veniens, non est nimium formidanda. Hæc ideo ex vita sancti Romualdi per sanctum Petrum Damianum conscripta, prolixius exscripsi, ut non frustra laborarem, in describendo jeiunio sancti Bogumili, & vigiliis, ac orationibus. Satis enim est dicere & scribere, quod scripsit Martinus Baronius de illo: Nempe præfixam vivendi regulam cunctis sectatoribus vitæ singularis, à sancto

Patre

361 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patre Romualdo, diligenter, ac
fideliter fuisse observatam, à
sancto Bogumilo: qui *carnem*
expugnatricem humani generis
debellabat, dñi vivo corpori mor-
tem delectabatur infligere. Quo-
ties autem cibum, aut somnum
indulgere corpori, aut alias ne-
cessitates naturæ cogere humana
conditio, miro afficiebatur pudore;
quòd tantam animi libertatem,
modici carnis termini coer-
cerent: quæ tamen jeuniorum
& vigiliarum exercitia, matura
discretionem & prudenti trutina
ita moderabatur ut ad cætera
perfectionis instrumenta, idoneus
esset. Nam Anachoresis,
ieiunia

ieiunia, vigiliae, meditatio, scripturarum propter puritatem cordis quod est charitas exercenda sunt cum haec omnia sint perfectionis instrumenta: omnia impedimenta quò alacrius noster amor in Deum tendat, remouentia, vigiliae namque remouent somnolentiam, ieiunium acediam, silentium curas, meditatio perturbationes animi, quies negotiorum tumultum.

In his igitur prudenter temperandis exercitationibus vitae solitariae, potissimum verò ieiuniis, sequebatur sancti Basilii consilium: *Quoniam innati nobis corporis vehiculum, neque nimium*

363 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nimiùm laxando fræna, neque
rursus immodicè illa retinendo ad
virtutis cursum perducere oportet: idcirco corporum status, &
habitus, & ciborum qualitates,
solerter considerare convenit; ut
valido corpori fræna immitamus,
& senili frigescenti cibi potusq̃
adiumentum ingeramus. Atque
hæc sunt instrumenta perfecti-
onis solitariae vitæ quibus dispo-
nitur animus ad fruendum Deo,
bono summè delectabili, per
quæ vehemens, ac inexplebile de-
siderium accenditur, placendi
Deo, & intuendi magnificentia
gloria ipsius, piis & puris cogita-
tionibus, & memoriae bonorum,
quæ

que ab eo nobis collata sunt, iu-
gi cogitatione inhærendo. Hic
ille absconditus est thesaurus in
agro quem qui invenit homo, ab-
scondit: & præ gaudio illius va-
dit, & vendit omnia quæ habet
& emit agrum illum. Hic ille
thesaurus est quem qui invenit
homo sedebit solitarius & tace-
bit, Infinitus enim est sapientiæ
hominibus thesaurus: quo qui
usi sunt, participes facti sunt ami-
citie Dei, propter disciplinæ do-
na commendati Thesaurus cœle-
ste est desiderium, ager vero in
quo thesaurus absconditur, disci-
plina studii cœlestis quem profecto
agrum venditis omnibus compa-
rat

395 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat qui voluptatibus carnis re-
nuntians, cuncta sua desideria
per disciplinæ celestis custodiam
calcat; ut nihil iã quod caro blãdi-
tur libeat, nihil quod carnalem
vitam trucidat spiritus perhorre-
scat.

CAPUT XLI.

Amor erga proximum & prædi-
catio eius.

QUAMVIS autem nuncium Ar-
chiepiscopali dignitati, &
solicitudini, prorsus remisisset,
non tamen curam salutis proxi-
morum penitus abiecit, repu-
tans animo præcipui amoris in
Deum

Deum tesseram dilectione pro-
ximi æstimari, ac proinde Pe-
trum prius à Christo de amo-
re sui examinatum, quam ei o-
ves pascendas commisisset; ut
veræ charitatis, ovium pastio
sit evidens argumentum. *Ete-
nim quisquis virtutibus pollens,
gregem Dei renuit pascere, sum-
mum Pastorem convincitur non
amare.* Equidem fuit iam alius
populi Dobrovensis pastor, quē
Bogumilus postquam culmen
Archiepiscopatus adiisset, insti-
tuerat: ut sacramentorum ad-
ministrationsi aliisque Parochi-
alibus officiis incumbens fru-
ctus Curioni fundatione adscri-
ptos

367 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ptos, perciperet; tamen si qua
in re illius opera uti vellet Pa-
rochus, eam impendere humi-
lis eremita minime recusabat.
Prædicationi Verbi Dei de li-
centia ipsius eò ferventiùs in-
stitit, quò dulciores immissio-
num cœlestium voluptates, in
eremo fuisset expertus; & men-
te sæcularibus expedita negoti-
is, supremorum bonorum con-
siderationi liberiùs intenderet.
Prodibat ex eremo, tanquam
Joannes ipse vitæ anachoreti-
cæ severitate metuendus Ma-
gister, pallebat os confectum
ieiuniis, emaciatus diuturnis
vigiliis pendebat vultus, frons
cute

cute contracta, caperatos lyrabat fulcos, dejecta supercilia in terram vergebant, oculi tanquam è profundioribus prominentes cavernis, ora vultusque intuentium obliquo splendore feriebant, intonsum caput, & mentum, rigore pilorum horrebat, ipsa vultus, exuccique oris composito, in viro Dei, pœnitentiam populo annunciabat, quem tanta spiritus vehementia & vocis contentione, à vitiis deterrebat, ut plurimi auditorũ in lachrymas resoluti, seriam emendationem vitæ proponentes, ab eius contione reverterentur. Exultabat spiritu, quoties
dulces

399 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulces fructus ex horridis pœ-
nitentiæ spinis, in conversis pec-
catoribus colligebat : gratias a-
gens summo rerum moderato-
ri, quod sibi vasa fœcibus cali-
cis Babylonix meretricis va-
cua, providisset simplicium ru-
sticorum, corda voluptatibus
mundi destituta, ab inquinamē-
to peccatorum asperis laboribus
mundata, in quæ pretiosissimū
balsamum Spiritus sancti uncti-
onis infunderet. Fervebant di-
vinæ charitatis amplitudine di-
latata præcordia & ex iis, in au-
dientium animos flammeus ar-
dor erumpebat qui crebra la-
crymarum ab oculis concionan-
toris

toris manantium aspergine irroratus, vastum sacri amoris excitabat incendium. Multi percutientes pectora sua, & in amaritudine animæ recogitantes delicta juventutis, domum redibant, quæ in ordinem digesta in aures Confessarii, maxima cordis contritione promebant. O quot lachrymantium audita suspiria in voces prodeuntia luctuosas! Eheu infelix ille dies, quo te Deum meum offendi! quo filiquis mundi prodigus filius æterna bona permutavi. Rumpantur dolore viscera mea quia peccavi nimis, doleo Domine Deus, doleo vehementer

X

quia

401 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quia peccavi nimis: ò amor meus, à quo descivi! Et nunc Domine Deus meus, fac mecum secundum magnam misericordiam tuam, quia tibi cor meum, & voluntas patet: quia doleo, quod te quem super omnia amare debeam, gravissimè offendi: propono amplius non peccare, omnes occasiones cum tuo adiutorio peccandi, devitare, voluntatem tuam implere, quæ tibi placita sunt: exequi. Amo inimicos meos, qui me dictis læserunt, damno affecerunt & quomodocūq; cõturbarunt, cõdono illis omnes injurias, quia te amo, quia sic jussisti. Lætatur

tur quòd haberet, quibus quod ipse in solitudine de petra mel fluxerat, elargiretur, & secretas eremi delicias, æternæ salutis sitibundis populis communicaret. Nam quemadmodum mater turgidis onusta uberibus, nisi lac in labra sugentis promat infantis, copiosam fastidit ubertatem: ita vir sanctus cœlestibus saginatus delitiis, dolet animo anxius, si non adsit cui exuberantes communicet charismatum spiritualium voluptates. Sic celebribus ad populum festis, Sacris operaturus, & pabulū salutis Christi ovibus præbiturus exhibat; quibus perfun-

403 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ctus officiis, *secedebat in desertum*
& *orabat* turbæ consortium
declinando. Sic Zachæus præ
turba Jesum videre non poterat.
Sic Elias à facie Jesabel fugiens,
& in spelunca per dies quadra-
ginta delitescens, præsentem si-
bi Deum habere meruit. Sic
Moyses ab humana societate
per dies quadraginta semotus,
legem digito scriptam obtinu-
it. Quemadmodum etenim,
qui pretiosum liquorem in vase
vitreo, aut alioqui fragili por-
tat, omnem populi frequentiam,
& turbæ tumultuantis occursum,
fastidit: ne inæstimabile munus
importuna curiosorum contre-
ctatio-

etatione perdat: ita viri contē-
plationi dediti, fugiunt turbu-
lentos hominum cœtus, huc il-
luc suis cupiditatibus tituban-
tes, & circumactos; ne in di-
cretis ardelionum curiositati-
bus, nullis comparandi thesau-
ris, Spiritûs sancti balsami, vase
fractō, effusione, damnum irre-
parabile patiantur.

C A P U T XII.

Mors S. Bogumili.

ITa cum in asperioribus exer-
citationibus Eremitarum, &
austeriore disciplinæ Romual-
X3 dinæ

405 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dinæ observantia, per annos
duodecim, postquam Archie-
piscopatum Gnesnensem abdi-
cavit vitam traduxisset, & finem
iam illius imminere levi febricula tentatus cognovisset: vocatis sociis, qui in eiusdem solitudinis vicinis habitabant tuguriolis, pauca de cœlestium bonorum divitiis, brevi labore, ac patientia comparandis, præfatus, ac eos ad constantem in studiis & occupationibus vitæ solitariæ adhortatus, ad extremum se agonem oratione, ac crebris suspiriis disponebat, rite Sacramentis munitus, Beatissimæ Mariæ Virgini Deiparæ in
cuius

cujus venerationem propensio-
re semper voluntate ferebatur,
Adalberto & Stanislao, necnō
quinque Martyribus eremitis,
finem vitæ suæ religiosè com-
mendando; quo iam instante
vidit gloriosam Dei Genitricem
Mariam, frequenti Angelorum
cœtu stipatam, cum puero Jesu
inter manus Matris hærente, ad
præmia se regni cœlestis invitā-
tem. Regni Poloniae, quorum
opem imploraverat, assistenti-
bus Tutelaribus. Atque sic in
his verbis: *Jesu Fili Dei & Vir-
ginis Mariæ, esto susceptor animæ
meæ* præsentem vitam, cum æ-
terna commutavit; cuius anima

407 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in specie columbæ candidæ, vi-
fa est in cœlum penetrasse 4.
nonas Junij anno Christi mil-
lesimo centesimo octuagesimo
secundo. Extremum sepulturæ
honorem accepit in Ecclesia
Dobrovensi Sanctissimæ Trini-
tatis, in qua vivens ante & post
Archiepiscopatum Gnesnensem
laboraverat; cuius viri sanctita-
tem plurimis Deus miraculis
honorare dignatus est; Nam
statim ab eius obitu, secreto
quodā divini spiritus impulsu,
ad visitandum illius sepulchrū,
maxima populi multitudo, ope
ipsius, ac meritis, in variis ne-
cessitatibus, calamitatibus, an-
gustiis

gustiis, variisque morbis auxili-
lium, & solatium, à Deo per-
ceptura confluit; qui concur-
sus hominum, in tanta frequen-
tia solet continuari usque ad
præsens, pro decima Junii, ut
gravissimorum Senatorum te-
stimonio, qui præsentem tur-
bam conspexerunt, ad octo
millia personarum, decem quã-
doque numerum, pervenisse
censeretur. Ex quibus plurimi
narrabant, nunquam se sine ali-
quo solatio, & mentis refocil-
latione, à sepulchro Sancti re-
cessisse. Cùm autem sepulturæ
locus in dies pluribus claresce-
ret miraculis, Fulco Archiepi-
piscop9

409 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scopus Gnesnensis successor ab
eo quintus, qui temporibus Ale-
xandri IV. vixit, ossa illius leva-
vit, & ad partem Ecclesiæ me-
ridionalem altiore sepulchro
condidit sculpta imagine Pon-
tificis cum Episcopalibus insi-
gnibus superaddita. Præter vo-
tivas tabellas, cerea donaria, &
fulcra claudorum, in utroque
templi pariete suspensa, pluri-
mam pecuniam ad tumbam Sã-
cti offerebat populus, quæ tri-
faria quotannis solebat distri-
bui ordinatione Archiepisco-
porum, pars una in sustentatio-
nem Parochi, aliorumque mi-
nistrorum Ecclesiæ cedebat;
altera

altera pro fabrica Ecclesiæ Collegiatæ Uniejoviensis, in cuius Archidiaconatu sita est parochialis Dobrovensis, convertebatur: tertia pro templo in honorem Sancti exædificando, reservabatur. Cera postquam usus Ecclesiæ per annum sufficisset, reliqua vendebatur, & cumulo pecuniæ reservatæ, aggregabatur, Plurima Deus ad locum eius sepulturæ, ad laudē, & gloriam nominis sui, honorem Sancti, & utilitatem consolationemque populorum, ad opem ipsius implorandam confluentium, miracula solet operari; quorum hic unum, & alterum venit retexendum.

411 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Iusserat Vincentiūs Cotus
Archi-Episcopus Gnesnensis, &
unâ cum Collegio Metropolita-
no Prælatorum, & Canoni-
corum sanxerant, Anno Domi-
ni millesimo quadringentesimo
tertio, ut Venerabilis Dominus
Albertus Parochus in Turek,
diligenter, & fideliter signa,
quæ per merita sancti Bogumili
fiebant, conscriberet, & in pro-
tocolla reponeret. Sed liber
hic, in quo fuerunt descripta,
incendio interiit, ut ex gravif-
simis illustrium virorum ma-
gnisque in Republica officiis
Præfectorum, relationibus offi-
tiosè iuramento confirmatis,
eviden

evidenter constat. Unus promultis oculatus sufficiat, Illustri & Magnificus Dominus Sebastianus Glembocki, Thesaurarius Brestensis, annorum sexaginta quatuor iuratus, non processatus non excommunicatus, hæreditariorum bonorum centum millium florenorum Polonicalium possessor, confessus, & sacra Eucharistia refectus in Ecclesia Collegiata Crussficiensi, pro festo B: Mariæ Virginis Purificatæ, ad requisitionem Fiscalis Curie Matthiæ Lubieński Archiep: Gnesnen: (qui cum singulari propensione Sancto addictus esset,

cuius

413 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cujus ossa in Urnam Stanneam
deposuit: Volebat librum mi-
raculorum per ipsius merita e-
ditorum divinitus, typis Orbi
Christiano propalare; magna e-
nim & plurima ibi fuisse de-
scripta inaudierat, maxima di-
ligentia librum conquistavit) ita
interrogatus, deposuit. Plurima
inquit miracula à Sancto Bogu-
milo facta scio; nam librum de-
scriptorum diligenter, à ducē-
tis, & ultra annis habui, qui cū
incendio palatii mei in Villa
Glembokie periit; in quo re-
cordor quod plusquam ducenti
claudi, sanitatem receperunt,
per intercessionem ipsius, & ful-
cra

era sua, quibus innitebantur insignum gratitudinis, & præstiti beneficii, ibidem reliquerunt. Recordor & cæcos visum recepisse, & mortuos resuscitados quem librum ab antecessoribus mihi donatum etiam cæteris legendum præbebam. Et Perillustris, ac Reverendissimus Dominus Alexander Glembocki, Archidiaconus Gnesnen: Decanus Posnan: Cracovien: Płocē: Canonicus, S.R.M. Secretarius, annorum sexaginta septem, juratus, non excōmunicatus &c: recognovit, quòd cùm esset Commissarius ab Illustrissimo olim Laurentio Gembicki Archiep-

415 *Archiepiscopi Gnesnensis*
chiepiscopo Gnesnensi, una
cum Illustri Domino Joanne
Kojeciewski Archidiacono Lá-
ciciensi, Canonico Gnesnensi,
ad examen miraculorum sancti
deputatus, per juratorias senum
depositiones intellexerit, præ-
cipuè verò ex Fausto Suski filio
Stanislai, qui iam centum tri-
ginta annos habebat, & ab alio
Briçtio Fastek, qui iam vigesi-
mum quintum super centesimũ
annum agebat (uterque natus in
Dobrovensi pago) innumerabi-
lia miracula, ad sepulchrum S:
Bogumili fieri continuè; pluri-
mis infirmis per intercessionẽ
illius sanitatem restitutam. Un-
de

de claudi in signum recuperati
gressus plurima fulcra, quibus
innitebantur, reliquerant: quæ
postea per Parochos uti impe-
dimenta Ecclesiæ, combusta
fuerunt in præsentia ipsorum.

Alia plurima signa, ex cera, uti
oculi, capita, pedes, & alia
membra, à piis fidelibus relin-
quuntur. Quoniam igitur anti-
quorum miraculorum memo-
ria, vel Parochorum incuria,
vel temporum iniquitate, ma-
xime hostium variorum incur-
sibus, utpote Crucigerorum,
qui per annos fere ducentos,
maiores Poloniam populati,
oppida & pagos crebris incen-

Y

diis

diis miserrimè afflixaerunt: & Tartarorum, qui universam Poloniam ferro, igneque atrociter vastarunt, interiit.

MIRACULUM I.

Refert Martinus Baronius, Clericus Jaroslaviensis Polonus, in libro quem de vitis Sanctorum Polonorum octo Martyrum Eremitarum ordinis Sancti Romualdi Camaldulensium scripsit, & authoritate Illustrissimi Domini Bernardi Maciejowski Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Archiepiscopi Gnesnensis edidit. Romæ primùm Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo à Fratre Joanne Maria Vercel-

Archiepiscopi Gnesnensis 418
lenſi, Magiſtro ſacri palatii vi-
ſum; & approbatum; deinde
Cracoviæ anno Domini Mil-
leſimo ſexcentefimo quarto ab
Illuſtriſſimo Domino Claudio
Rangonio, Comite, Sedis Apo-
ſtolicæ Pauli V. Legato Epifco-
po Regii & Principe ad Sere-
niſſimum Sigifmundum tertium
Regem Poloniæ, ſuo robore
confirmatum, ac tandem An-
no Domini Milleſimo ſexcen-
teſimo octavo, per Reverendũ
Dominum Andream Schoneũ
S.T. & utriuſq; Iuris Doctorem,
pro tunc univerſitatis Craco-
viensis generalis ſtudii Reſtorẽ,
ut in lucem, ederetur admiſſum:

impressit Cracoviæ Basilius Skal-
ski, Anno Domini Millesimo
sexcentesimo decimo.

Quodam tempore, pius erga
Sanctum Bogumilum vir, Sta-
nislav Vach Civis Colensis cur-
rum panno nimis oneratum,
sex trahentibus equis, ducebat:
dumque propè villam Dobro-
vo, ubi corpus sancti Archi-
episcopi quiescit, pergeret, unus
equorum pressus onere occubu-
it; cui postquam illico fecit de-
trahi coreum, muneris loco
illud Ecclesiæ Dobrovensis
Sacerdotibus obtulit, petens
ut sanitatem reliquorum sancto
Bogumilo commendarent; ipse
interim flexis ad sepulchrum

eius genibus DEI protectionem incepto itinere, per merita sancti Præfulis diligenter implorabat: dum finita oratione digreditur ab Ecclesia, equus ille (mirum dictu) ad fores templi adstitit hinniens, quem dominus actis DEO pro tanto beneficio gratiis, lætus recipit, iunxit curru, viam feliciter profecutus est. Mirabilia DEI opera, meritis sancti Bogumili sibi præstita, omnibus per omnem viam, prædicans. Sacerdotes ut tanti miraculi perennaret memoria, pellem sibi donatam foribus Ecclesiæ affigcurarunt; anno Domini Millesimo trecentesimo nonagesi-

mo sexto. Atque hæc prodigiosa equi suscitatio, & in crebrescentia ope sancti miracula: quæ diligenter connotari iussit, movit Archi-Episcopum Gnesnensem, postulante præsertim Metropolitano Senatu, Vincencium Cotum ut in eius honorẽ Ecclesiam de latere cocto de oblationibus ad illius tumbam fieri solitis, cum omnium Prælatorum, & Canonicorum unanimi assensu, ædificare studeret.

Vidi ego, sepulchrum Sancti visitans, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadragésimo quarto corium hoc nucerrini

gini coloris, foribus Ecclesiæ
affixum, quod populus, equos,
& alia iumenta patrocínio san-
cti Bogumili commendans
scindere usitatum habebat, a-
nimantibus in medelam pro-
pinans. Nulla iam ad præsens
corij cernuntur vestigia, in
medicinam iumentorum distra-
cti. Durat hætenus vicinorum
populorum ea devotio, ut quo-
ties ad visitandum sepulchrum
sancti conveniant, toties equos
& boves circa Ecclesiam du-
cant precibus sancti à contagi-
one pestilenti, & morbis aliis
servatum iri suas animantes,
confisi.

Per Annos 478. pagus Dobrovo in favillam, & cineres trinâ vice conversus nullum periculum Ecclesiæ Sanctissimæ TRINITATIS à viro DEI deplan-
 cis abiignis xtructæ, flammis undique còopertus; attulit; ut nullum adustionis, vel fumi vicinos parietes denigrantis appareat vestigium, quod eò mirabiliùs evenit quò propinquiores rusticanæ casæ in templum in medio pagi situm undequaque incendiorum fo-
 menta iactarent.

LAUS DEO.

es
n
æ
r-
is
ut
mi
tis
eò
in-
em-
m
fo

quam... Deo habemus esse certa et immo;

[Faint handwritten text, possibly a signature or name]

[Faint handwritten text, possibly a date or location]

molt Alle Signe
Amico occulto.

Salis mirari quod Quatio Prothias

Veritas neminemadorem bonorum, et videri
est sumum in defenda et videri in bono

M. P. ...

702965 **Bibliotheca** 300r
P.P. Camaldulensium in Bielany

Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej

01616

e. 11. 20

M. P. ...

702965 **Bibliotheca** 300
P.P. Camaldulensium in Bielany

Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej

01616

e. 11. 20

... ..

